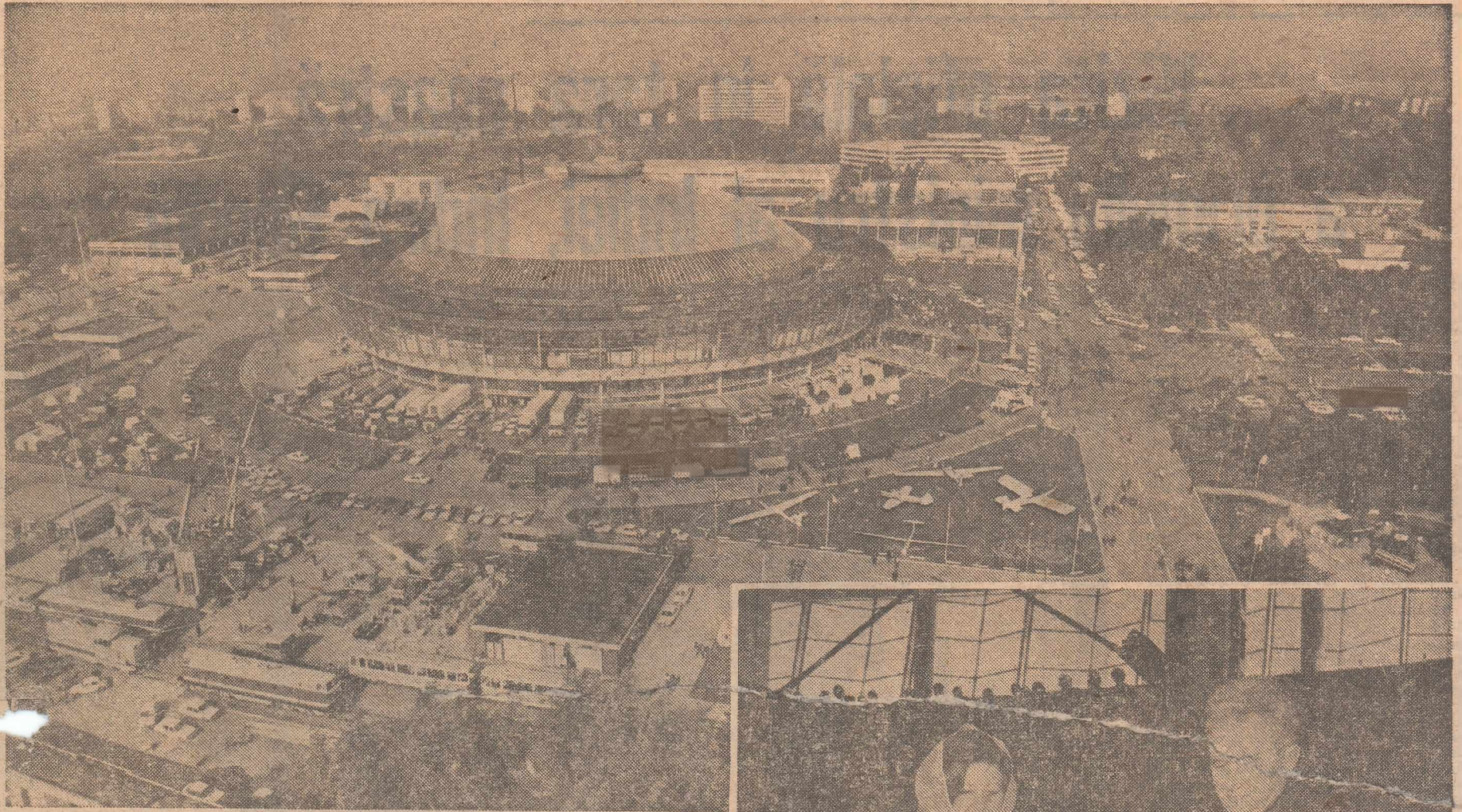
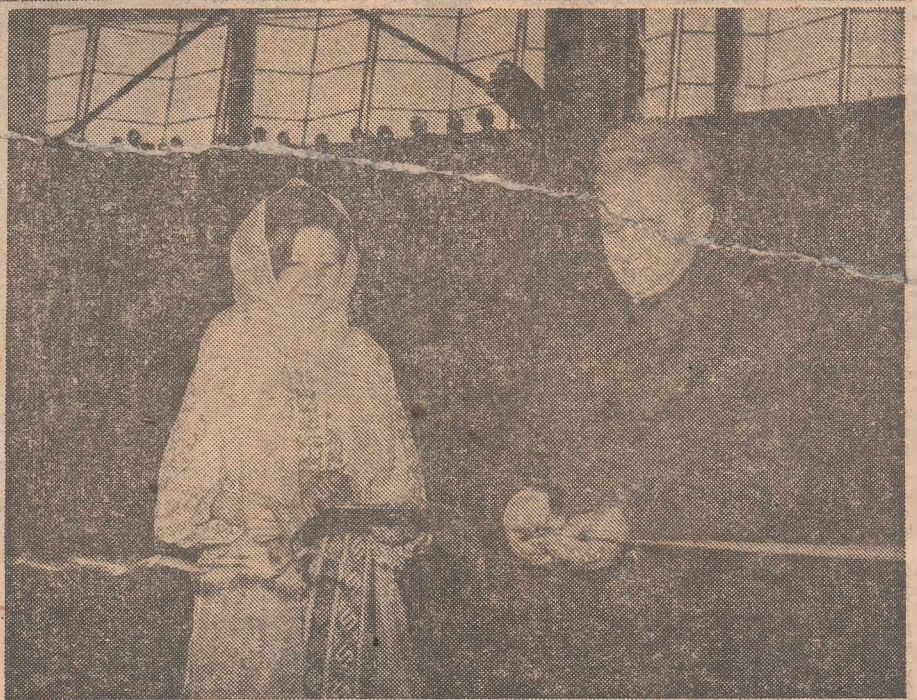

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a inaugurat, joi, 15 octombrie, cea de-a VII-a ediție
a Tîrgului internațional București, prestigioasă
manifestare, ilustrînd potențialul, în continuă
creștere, al economiei noastre naționale

(Reportaj în pagina a 6-a)

43

ANUL XXX (1376)
22 OCTOMBRIE 1981

Flacara

Săptămînal editat de
Frontul Democrației
și Unității
Socialiste

Jurnal de campanie

O idee, poate nu excesiv de nouă, este ca toți să muncească

La sfîrșitul zilei a fost ploaia. O ploaie măruntă, cernută invizibil, apoi mereu mai deasă. „Să nădăjduim că n-o să țină!” ne-a spus ing. Romulus Milovan, privind cu îngrijorare în sus. Apoi, cu alt ton: „Așa-i că astăzi n-ați mîncat nimic?” În-trebare inutilă: amindoi începuserăm rîndul documentării în zori, iar acum soarele, sub ploaia fină, grăbea spre asfințit. „Așteptați o clipă!” Ghidul nostru a dispărut într-una din magazinele de lângă biroul său, de unde s-a întors țînînd în mîini, ca pe niște pepeni, două roșii gigantice. „Acum puteți cerceta și calitatea

produselor noastre”. Am cercetat-o. Gura ni s-a umplut de o carne dulce, păstoasă, grea, dar, cu miresme subtile și răcoase. Am străbătut, timp de o zi, cele trei ferme de sere și cele trei de cîmp (ultimele, totalizînd 450 de hectare) ale Asociației economice de stat și cooperatiste sere și solarii Brînceni, din cîmpia teleormăneană. Ing. R. Milovan, directorul asociației, ne-a fost ghid printre niște prive-

(Continuare în pagina 5)

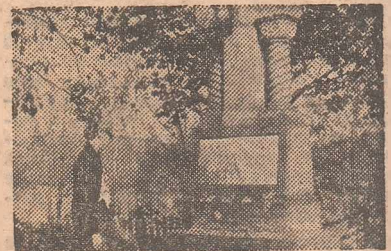
ILIE PURCARU

Ediție specială

Flacara

în Munții Apuseni

(paginile 7—26)

Ai noștri sint acești munți

Ai noștri sint acești munți
pietroși, mînoși, cărunți,
căci noi ne-am cățărat pe ei spre cer,
noi le-am deschis adîncurile de-aur
și de fer
și-am suferit prin ei pe ploa și ger...
noi le-am spîntecat uriașele pîntece,
noi le-am proslăvit frumusețile'n înteco
și le-am cunoscut sufletul și furtunile
mai bine
ca orișicine...
In halducie grea, ori doinînd domol
după oi,
nimenea pe lume nu i-a cunoscut
și-ndrăgît
ca noi...
De-acest mînos pămînt daco-român,
cine-ar putea, mai mult ca noi, să spu
c'ăi lui e?!...

Cine l-a arat
din începutul vremurilor, neîncetat?
cîin' l-a semănat?
cine i-a fost slugă și stăpîn?
care dintre neamurile vechi și noui
are îngropati în sinul lui atîți eroi?
a cui doină de veacuri pe-aicea plînge?
cîin' l-a apărut de-ai năvălirilor puhoi
de ierl
și l-a adăpat, de-alîtea mil și milioane
de ori,
cu sînge
și sudori
ca noi?

ARON COTRUȘ

(„Milne”, Craiova, 1928)

Juniorii noștri s-au întors acasă cu bronz

Așadar, acum două săptămîni, cînd întreaga suflare a fotbalului nostru intrase în linie dreaptă pentru meciul cu Elveția, din Australia, de la Melbourne, ne parve-neau trei vești surprinzătoare și, în același timp, deosebit de plăcute. Prima dintre ele relata că, într-un meci dramatic, „copilii căpitanului Rednic”, cum spunea Ioan Chirilă că le-ar place hunedorenilor să se afirme, făceau meci nul cu naționala de juniori a Braziliei. Și, precizau agen-

țiile de presă ale lumii, juniorii români au trecut pe lângă o victorie răsunătoare! Să recunoaștem că aproape nu ne venea să credem. A doua veste a fost și mai bună, victorie cu 1-0 în fața Coreei de Sud, învingătoare în primul ei meci disputat împotriva Italiei. În primul meci, 1-1 cu Brazilia, a înscris Sertov iar în cel de-al

(Continuare în pagina 29)

VICTOR NIȚA

Fotografie de ION MIHAICA

Există toate condițiile concrete pentru o bună aprovizionare a populației de la orașe și sate cu pîine, făină și mălai

Interviu cu ing. Alexandru NEGREANU,
director general al Centralei de morărit
și panificație

— Cititorii noștri, stimate tovarășe director general, vor fi interesați să afle în primul rînd amănunte în legătură cu modul de aplicare a recentului Decret privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și la asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației cu pîine, făină și mălai.

— De la bun început o precizare: dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a produce pîine în sortimentele solicitate, avem cu alte cuvinte suficiente stocuri de materii prime (făină, drojdie etc.), precum și capacități de producție și desfacere pentru a se asigura aprovizionarea în bune condiții a întregii populații cu pîine, făină și mălai. Și tot în acest scop, așa cum se prevede în articolul 14, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum și consiliile populare sint pe cale

(Continuare în pagina 5)

LIVIU MAIOR

O nouă contribuție la întărirea prieteniei și colaborării româno-indiene

Vizita oficială în țara noastră a primului ministru al Indiei, Indira Gandhi

Așezarea geografică a României și Indiei, situate la mii de kilometri una de alta, n-a constituit niciodată un impediment pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare. Devenite tradiționale, aceste relații au cunoscut în anii din urmă o dezvoltare ascendentă. Momente deosebit de importante în consolidarea prieteniei și conlucrării fructuoase româno-indiene le constituie vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu în India, întâlnirile sale cu lideri politici din această țară la București. Dialogul la nivel înalt și-a găsit materializarea într-un șir de acorduri și înțelegeri care au dat un puternic impuls cooperării bilaterale, ca și conlucrării pe tărîmul vieții internaționale. Acelorași țeluri le-a fost consacrată și recenta vizită în România, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, a primului ministru al Republicii India, doamna Indira Gandhi.

Confirmând binecunoscutul prestigiu de care se bucură conducătorul partidului și statului nostru în India — reamintim, printre altele, recenta apariție la Delhi a celor cinci volume „Din gândirea social-politică a președintelui Nicolae Ceaușescu”.

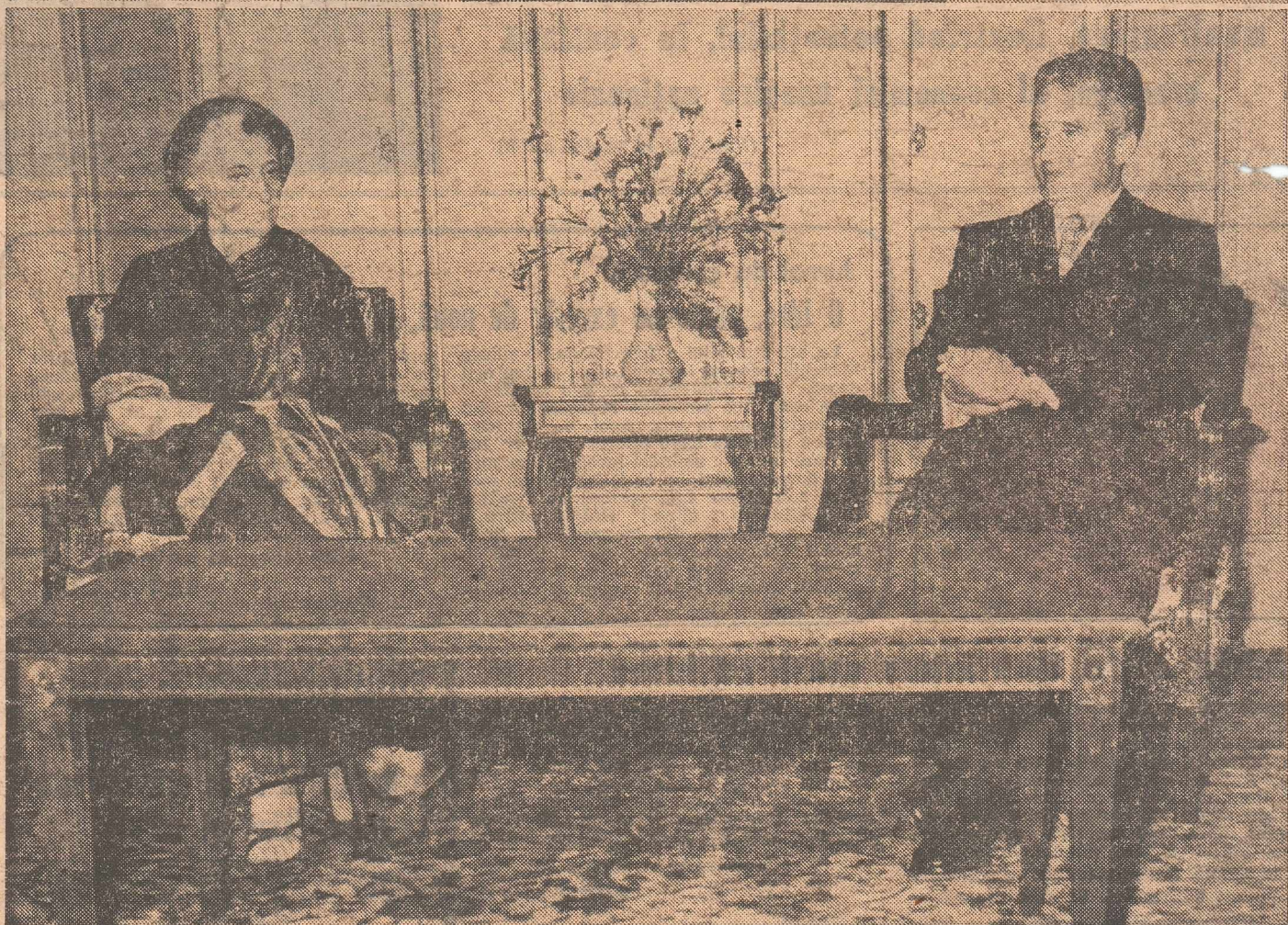
Doamna Indira Gandhi a fost la dîneul oficial — cu aproape 14 ani în urmă. Sînt încîntată că am ocazia să reînnoiesc prietenia Indiei cu o țară dinamică și să schimb puncte de vedere cu un om de stat care este cunoscut prin forța personalității sale. Doamna președinte, contribuția dumneavoastră la dezvoltarea industrială a României și la cooperarea internațională este larg recunoscută. Admirăm rezultatele obținute de poporul român și progresele făcute sub conducerea dumneavoastră.”

În cadrul convorbirilor oficiale, în toasfurile rostite, în Declarația comună româno-indiană a fost exprimată satisfacția față de extinderea și dezvoltarea raporturilor de prietenie și cooperare fructuoasă dintre România și India în toate domeniile de interes comun, apreciindu-se că acestea conferă dinamism și stabilitate relațiilor dintre cele două țări și constituie o contribuție la cauza păcii, destinderii, cooperării și progresului în lume. În scopul concretizării dorinței comune de creștere mai accentuată a raporturilor bilaterale, îndeosebi pe plan economic, s-a convenit ca pe viitor atenția să se concentreze în special în domeniile industriei chimice, industriei petrochimice, explorării și exploatarea petrolului, construcțiilor navale; s-a convenit, de asemenea, să se studieze în continuare posibilități noi de cooperare româno-indiană în alte domenii, ținîndu-se seama de dezvoltarea înregistrată în ultimii ani în sectorul industrial al celor două țări, precum și de necesitățile economice ale economiilor lor naționale.

De o mare importanță pentru conlucrarea fructuoasă româno-indiană sînt și schimburile comerciale. Semnificativ pentru atenția acordată acestui sector este faptul că s-a convenit să se analizeze posibilitățile de dublare, pînă în 1985, a volumului de schimburi comerciale. În același timp, s-a convenit să fie intensificată cooperarea româno-indiană în domeniile cooperării tehnologice și științifice, culturii, artei, sportului și turismului.

Dînd expresie dorinței țării noastre de dezvoltare a cooperării româno-indiene, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Țările noastre au cooperat strîns pentru realizarea unor importante obiective industriale în domeniul de mare însemnătate, cum sînt prelucrarea petrolului, energia, construcția de tractoare și altele. În același timp, s-a extins conlucrarea în domeniile științei și culturii. Dorim ca, în cursul acestei vizite, să identificăm noi căi și modalități de a dezvolta această colaborare, îndeosebi în domeniile siderurgiei, energeticii, petrochimiei, mineritului, transporturilor, precum și în alte domenii de interes comun”. La rîndul ei, doamna Indira Gandhi a declarat: „Ne reamintim cu satisfacție și apreciere de sprijinul tehnologic pe care l-am primit din România, îndeosebi în domeniul petrolului și cărbunelui. Rafinăriile de la Gauhati și Haldia și colaborarea rodnică actuală de la Kudremuch sînt exemple ale cooperării noastre bilaterale pe care sperăm să o extîndem și în alte domenii”.

Atît România, cît și India sînt animate de dorința întăririi păcii și colaborării în întreaga lume. Era deci firesc ca în cadrul schimbului de opinii dintre secretarul general al Partidului Communist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și primul ministru al Republicii India, doamna Indira Gandhi, să fie abordate numeroase probleme ale situației internaționale actuale. În acest context s-a exprimat profundă îngrijorare față de deteriorarea situației internaționale, decăderea ten-

dințelor politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație, de eforturile vizînd consolidarea și lărgirea sferelor de influență și de extindere a sistemelor de baze militare, de menținere a unor focare de tensiune și conflict și de escaladare a cursei înarmărilor. Iată de ce capătă o deosebită importanță sublinierea că trebuie făcut totul pentru a se împiedica înrăutățirea în continuare a situației internaționale și pentru reglementarea problemelor și conflictelor existente pe cale pașnică, prin negocieri, respectîndu-se cu strictețe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neintervenției în treburile interne, integrității teritoriale, renunțării la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, avantajului reciproc.

În momentul de față, problemele dezvoltării, ale lichidării decalajelor, devin prezante, își cer o grabnică rezolvare. Fenomene și realități cum sînt criza economică mondială, tendințele protecționiste, reducerea însemnată a accesului țărilor în

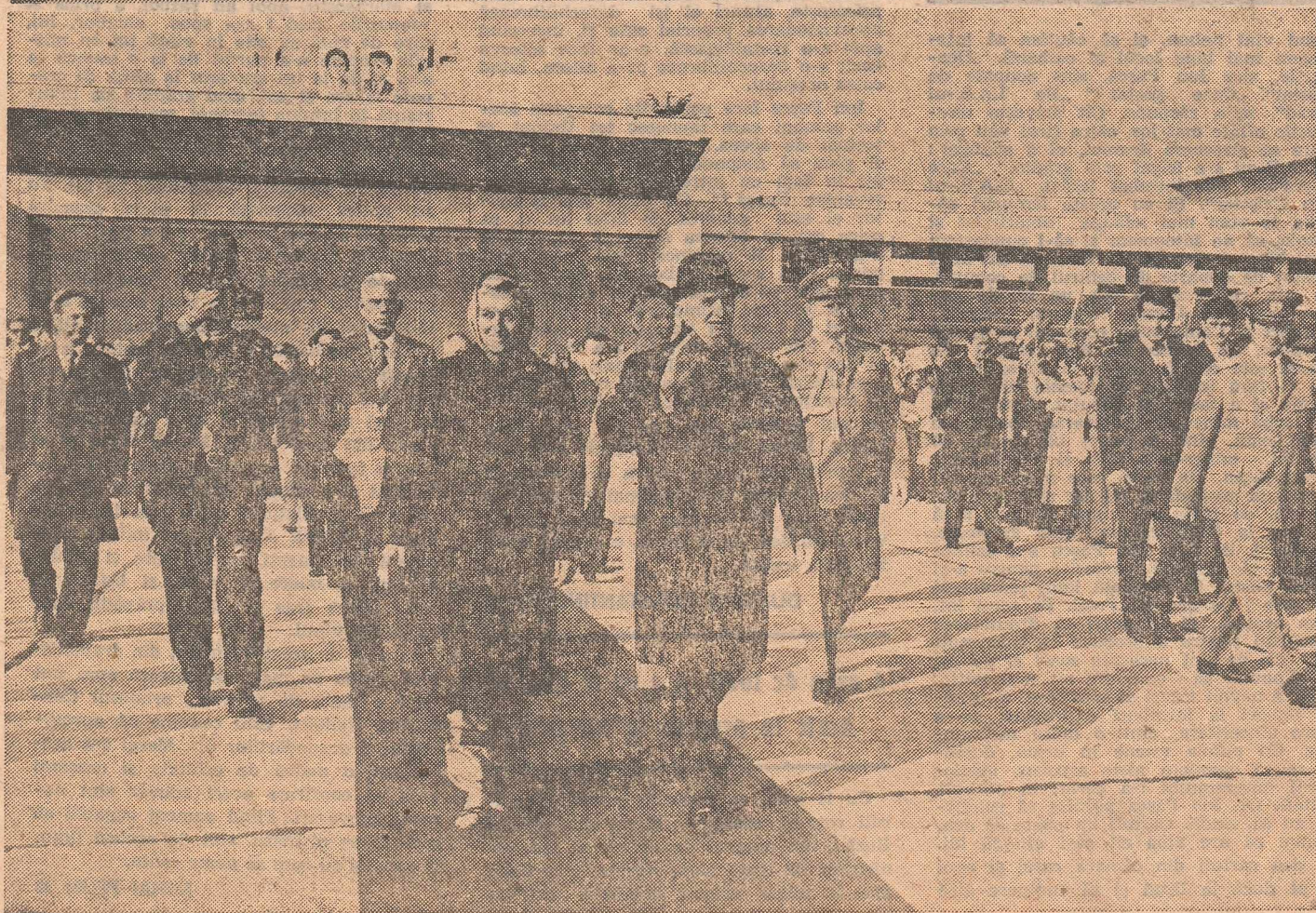
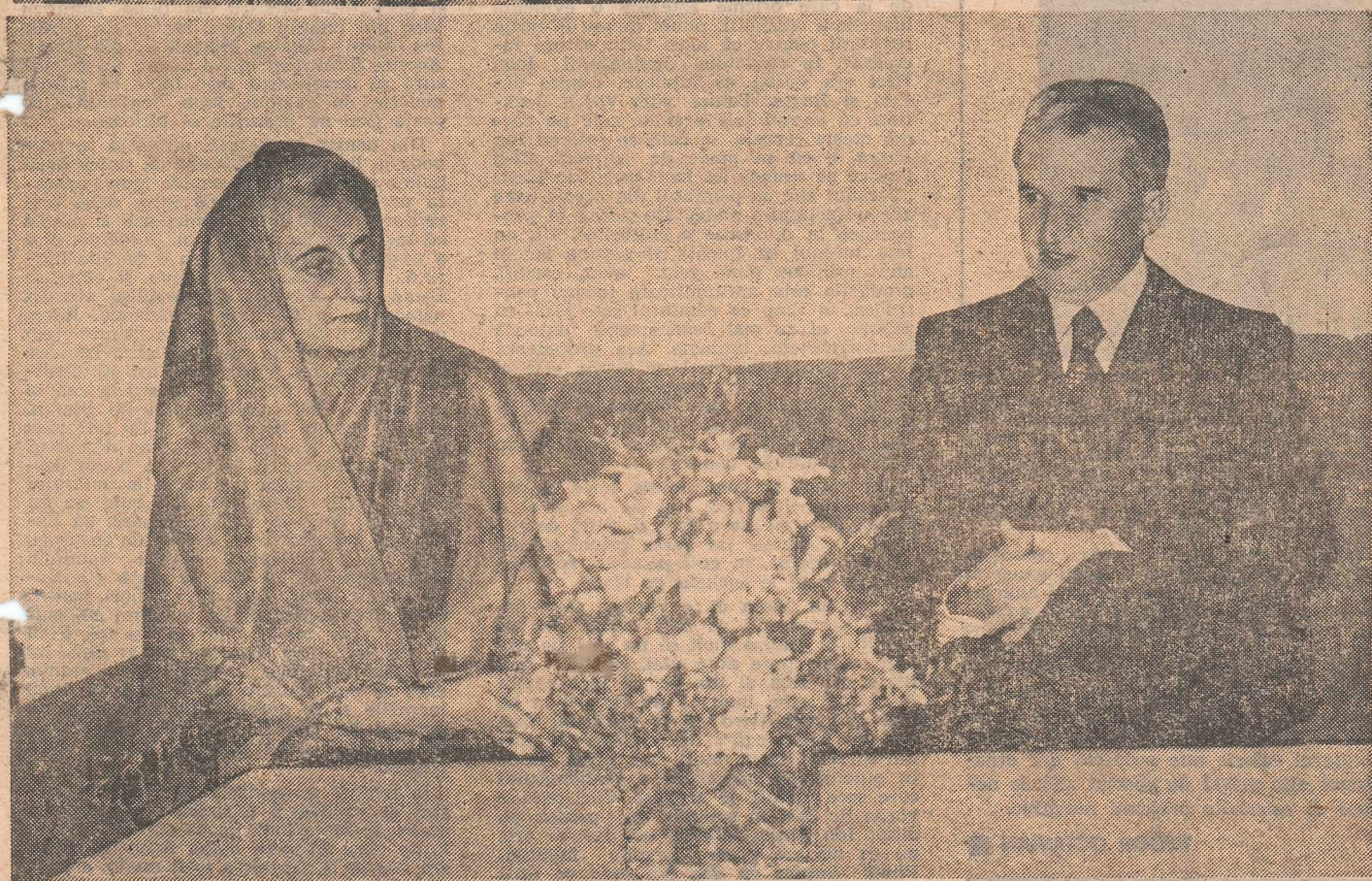
curs de dezvoltare la resursele financiare, ca urmare a unor dobinzi exagerate, înrăutățirea poziției țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial, creșterea însemnată a deficitelor balanțelor lor de plăți, nivelurile cu totul necorespunzătoare ale transferului real de resurse din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare au consecințe grave pentru toate țările lumii, dar mai ales pentru cele în curs de dezvoltare. Pentru înlăturarea acestor consecințe, România și India se pronunță în favoarea lansării imediate a rundei de negocieri globale, pentru realizarea de pași efectivi în direcția instaurării noului ordinii economice internaționale, în care scop se cer rezolvate probleme cum sînt cele legate de comerțul internațional, asigurarea cu produse alimentare și resurse energetice, acordarea de sprijin în dezvoltarea unor resurse locale de energie în țările în curs de dezvoltare, asigurarea de surse de finanțare. Legat de aceasta, înaltul oaspete indian a informat despre poziția pe care o va adopta

la Conferința la nivel înalt de la Cancun (Mexico) și și-a exprimat speranța că această întîlnire va permite țărilor participante să înțeleagă mai bine interdependențele economice din lume.

Au fost abordate, de asemenea, probleme cum sînt: necesitatea luării de măsuri pentru realizarea dezarmării generale și totale, necesitatea de a se acționa pentru punerea cit mai urgentă în aplicare a Declarației O.N.U. din 1971 cu privire la transformarea Oceanului Indian în zonă a păcii, importanța procesului edificării securității și cooperării în Europa și altele.

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de înțelegere și stimă reciprocă, noul dialog româno-indian la nivel înalt se înscrie ca o contribuție însemnată la extinderea și întărirea relațiilor de prietenie dintre cele două țări și popoare, la cauza păcii și colaborării internaționale.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., la care au luat parte primii secretari ai comitetelor județene, miniștrii și alți conducători de instituții centrale, a dezbătut probleme deosebit de importante, adoptând hotărâri corespunzătoare.

Analizând stadiul desfășurării campaniei agricole de toamnă, Comitetul Politic Executiv a evidențiat rezultatele obținute până în prezent în activitatea de strângere la timp și fără pierderi a recoltei, pentru eliberarea terenurilor, executarea arăturilor și însămânțarea culturilor, pentru pregătirea corespunzătoare a anului agricol viitor. Totodată, au fost criticate rămășițele în urmă, în unele zone agricole, a însămânțărilor de toamnă precum și întârzierile înregistrate într-o serie de județe în recoltarea porumbului, legumelor, cartofilor, sfecelei de zahăr. Comitetul Politic Executiv a stabilit să se ia toate măsurile pentru încheierea în viitoarele 3-4 zile, în întreaga țară, a însămânțărilor de toamnă, pentru terminarea recoltării porumbului, pe toate suprafețele, până la data de 1 noiembrie, a sfecelei de zahăr până la 10 noiembrie, pentru executarea până la 15 noiembrie a tuturor lucrărilor de pregătire a terenurilor destinate însămânțărilor de primăvară.

În cadrul ședinței s-a subliniat că recentele măsuri adoptate prin Decretele Consiliului de Stat sînt menite să asigure o aprovizionare bună și stabilă a populației, satisfacerea cerințelor raționale de consum; ele sînt menite de asemenea, să ducă la înlăturarea tuturor formelor de risipă, a tendințelor de supraaprovizionare, stocare și speculă, a degradării sub orice formă a produselor agroalimentare. Printre alte măsuri, Comitetul Politic Executiv a hotărât elaborarea unui program de alimentație rațională, care să ducă la creșterea ponderii cărnii și produselor de carne în alimentația populației, reducîndu-se, în același timp, consumul de făinoase, conform tendințelor existente pe plan internațional cu privire la realizarea unei alimentații fundamentate științific.

O altă problemă importantă dezbătută în ședința Comitetului Politic Executiv a constituit-o modul de îndeplinire a planului național unic de dezvoltare economică pe primele nouă luni ale anului 1981. Au fost apreciate rezultatele bune obținute, dar, totodată, s-au semnalat și rămășițe în urmă. În vederea lichidării acestora s-a indicat să se acționeze operativ pentru asigurarea unei mai bune aprovizionări tehnico-materiale a tuturor întreprinderilor urmărindu-se în continuare reducerea consumurilor de materii prime și materiale, valorificarea lor superioară.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat în cadrul ședinței informații cu privire la vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, în perioada 24-27 septembrie, colonelul Moammer El Gaddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie al Jamahiriiei Arabe Libiene Populare Socialiste, precum și despre vizita oficială pe care a făcut-o în România, în perioada 18-20 octombrie, doamna Indira Gandhi, primul ministru al Republicii India.

Rezultatele noii întâlniri româno-libiene la nivel înalt, întâlnirea care se înscrie ca un moment de seamă în evoluția bunelor relații dintre țările și popoarele noastre, ca o contribuție majoră la cauza păcii și colaborării internaționale, s-au bucurat de o apreciere deosebită din partea Comitetului Politic Executiv. În cadrul ședinței, s-a subliniat că schimbările de păreri dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și colonelul Moammer El Gaddafi, desfășurate într-o atmosferă prietenească și de înțelegere, au pus în evidență dorința comună de a conferi noi dimensiuni conlucrării dintre România și Libia, pe multiple planuri. Aprobînd în unanimitate documentele și înțelegerile convenite cu prilejul vizitei, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru realizarea în bune condiții a obiectivelor de colaborare și cooperare prevăzute, pentru dezvoltarea și aprofundarea continuă a relațiilor româno-libiene.

Comitetul Politic Executiv a relevat cu satisfacție rezultatele pozitive ale convorbirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Indira Gandhi, care au marcat un nou moment de seamă în dezvoltarea bunelor relații între cele două țări și popoare. A fost evidențiată importanța Declarației comune româno-indiene adoptate la încheierea vizitei, care proclamă hotărîrea României și Indiei de a-și întări colaborarea, atât pe tărîm bilateral, cit și pe arena mondială. Aprobînd, de asemenea, în unanimitate înțelegerile convenite cu prilejul dialogului româno-indian la nivel înalt, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate, pentru amplificarea și aprofundarea colaborării multilaterale dintre România și India, pentru întărirea prieteniei dintre cele două popoare.

Autoaprovizionarea, în buna tradiție

**Politica prețului piinii la noi
e foarte înțeleaptă,
dar ca a născut
și unele obișnuințe anormale**

— Stimată tovarășe dr. C. Ionescu Tîrgoviște, urmează a intra în librării, și asta foarte curînd, noua dv. carte „Necesitate și abuz în alimentație”. Vă propun ca, în dubla calitate, de autor și de șef de lucrări la Clinica de nutriție bucuresteană, să discutați în premieră, dacă se poate spune astfel, una din planșele de reper ale cărții și anume aceea care se cheamă „Proportia optimă a diferitelor grupe de alimente în dieta fiziologică”. Ce este „proportia optimă”? Cine o stabilește și pe ce temeieri?

— Sănătatea este o problemă de echilibru. Proportia aceasta optimă, care este

— În momentul de față, se poate spune că populația țării noastre consumă o cantitate mai mare de cereale și produse derivate din cereale pe cap de locuitor decît cantitatea reclamată de normele fiziologice. Într-o schemă a proporției reale, avem un procent de 45 la sută—50 la sută cereale și derivate în dauna, firește, a altor principii alimentare (carnea și produsele derivate din carne, laptele și derivatele lui). E ciudat, și pe mine, ca medic nutriționist, faptul mă contrariază, că sînt atît de neglijate unele legume al căror conținut în principii nutritive nu mai trebuie demonstrat. O legumă ca fasolea, de exemplu, n-ar trebui să se găsească atît de greu, n-ar trebui să lipsească din lista de bucate săptămînală a familiei. Apoi, țelina, morcovii și, în mare măsură, cartofii. Unele fructe, ca de exemplu nucile, pe lingă calitate au și avantajul de a fi foarte puțin sau deloc poluate chimic.

Se consumă multă piine, din cauze diverse. Una ar fi și aceea că e comod. E un aliment gata preparat. O altă cauză este ieftinătatea piinii și a produselor de-

din piață, nu-i prea vine la îndemînă. Dacă i-ar fi prisosit, ar fi dat, nu incapa îndoială, pentru că întotdeauna dă ce-i prisosește. Dar cartofi nu are prea mulți. De unde ar avea?, se întreabă el. „De unde, dom'ne, de pe 30 ari?” Mai ales cînd pămîntul este cum este, adică nu prea bun, iar vremea este și ea cum e. Ginerile lui Ion Pașca, Dumitru Aionesei, de fel de prin Moldova și rămas aici de vreo 20 de ani, ca miner, zice că de tot atît amar de timp doar într-o singură toamnă au apucat să se coacă strugurii în bolta de viță-de-vie pe care Ion Pașca o îngrijește mereu, cu gîndul că s-ar mai putea nimeri să se abată și pe la Valea Arsului vreo toamnă lungă și caldă. Dar ceea ce ne spune în continuare Ion Pașca ține de altă rînduală decît aceea a cliimei: „Se făcea grîu aici, pe valea asta, ca-n Bărăgan. Dar unde acum 20—30 de ani se făcea grîu și porumb, s-a întins pădurea. Că dacă oamenii au cam început să plece devală, s-a întors pădurea împotriva pămîntului și-a început să-l cotopească. Cunoscoam locuri unde pădurea a înaintat prin livezi, pomii fructiferi se află acum în pădure. Și aștia care măsoară pămîntul tot vin mereu și măsoară și nu le iese socoteala. Cum să le iasă? Unde era grîu, acum e buștean să tragi cu boii de el”.

La Deva, în capitala de județ, aveam să aflăm de la Ioan Herț, inginer șef al Intreprinderii de îmbunătățire și exploatare a paștilor, că Ion Pașca n-a exagerat cu nimic: „Situțiile pe care le întocmim, hirtile astea, vreau să spun, de la care oricine așteaptă o evidență limpede a realității, rămîn mereu în urma realității pentru că între timp natura lucrează”. În cuvintele inginerului Ioan Herț era vorba, se înțelege, despre pășuni și finețe. Totuși, vom vedea, legătura cu suprafețele arabile, cele pe care pot crește cereale, la care se referea Ion Pașca, e cit se poate de directă. Căci lată ce ne spunea tot inginerul Ioan Herț: „Țăranul știe că pămîntul din aceste zone are o fertilitate slabă. De aceea el procedează la o rotație a culturilor. Un an lasă terenul ca fineață și pășune iar în anul următor pune grîu, ovăz, cartofi. Producția este multumitoare tocmai pentru că, în timp ce pămîntul este lăsat ca pășune, el se mai regenerează datorită îngrășămintelor animale. Așa procedează țărani necooperativizați și acesta este al doilea motiv pentru care stabilirea exactă a suprafețelor de pășuni e dificilă, primul datorîndu-se faptului că unii pleacă din sate iar pe locul pășunilor se întind arboretele, pădurea”.

Ion Pașca, precum am șis, nu e un țăran necooperativizat, și de aceea el a scăpat de grija de a face o astfel de rotație a culturilor iar sursa principală de cereale rămîne, în ce-l privește, contractele pe care le încheie cu statul.

Acum, zicea el, e vremea să-și îngrașe porcul. Ca să aibă carne, dar ca să aibă și untură încît să nu mai fie nevoit să cumpere atita ulei, și chiar, mai tîrziu, să aibă și din ce să facă săpun de spălat rufe, încît să nu fie nevoit să mai cumpere Dero de la magazin. Una de alta „se leagă”, într-adevăr, în gîndul lui Ion Pașca, mult mai strîns decît în puterea de înțelegere a gestionarului care cere cartofi pe arpacaș. Căci dacă e vorba de dat, în schimb, un produs pe altul, Ion Pașca înțelege să dea ce are, nu ce nu are peste nevoile familiei. Fiind împins să dea din ceea ce nu-i prisosește, atunci el își dezechilibrează aprovizionarea propriei case și, încercînd apoi s-o restabilească, n-ar face altceva decît s-o dezechilibreze pe-a altora, luînd calea orașului.

Ion Pașca face parte din categoria acelor oameni care muncesc tot timpul, și tocmai de aceea, probabil, cred că i-ar fi greu să răspundă dacă cineva i s-ar ați în față cu întrebarea „ce e munca, tovarășe Pașca?” Ca orice om muncitor el este generos de felul lui și, ca orice om cu mîntea întreagă, el știe că n-ar putea să mănînce mai mult decît poate, căci s-ar îmbolnăvi. Ne e greu să punem pe seama vreunei urme de lăcomie, așadar, întimplarea că după ce-a predat la contract taurasul de care vorbeam, Ion Pașca nu prea s-a mai învoit să dea și o găină, suplimentar, chiar dacă atunci cînd familiei i-a fost cerută această contribuție Ion Pașca nu era acasă iar refuzul a venit din partea soției sale, Maria. Există oare o explicație rațională a faptului că poate cineva să crească și să dea ditamai boul, ditamai grămada de carne, dar că nu prea mai cade la îndoială să dea, după aceea, o găină? Fără îndoială, există.

DUMITRU CONSTANTINESCU

**A avea de toate și a nu te sprijini
decît în propria ta hîrnicie**

Cu 11 sate, cu 9 000 de oameni numărați rotund, comuna Merei din județul Buzău, din punctul de vedere al îndeletnicirilor de toată ziua, stăruie între două ape. În miază-noaptea imediată, într-un

pelaș fastuos toamna, întîlnim cîndva celebra stațiune Sărata Monteoru. Spre sîrit, la mai puțin de 15 km, sună acut din sirene industriile în plină expansiune ale Buzăului. În consecință, una dintre cooperativele agricole ale Mereilor, cea de la Izvorul Dulce, cu pămîntul și oamenii mai departe de aceste atracții, merge mai bine. Cooperativa din Merei, cu forța de muncă puternic afectată de navetism — cam 1 500 de oameni se scoală cu noaptea în cap și grăbesc spre uzine — o duce mai prost. Și primarul Constantin Nedelcu tocmai în jurul acestui adevăr bate fierul pe nicovală. Cît e cald încă.

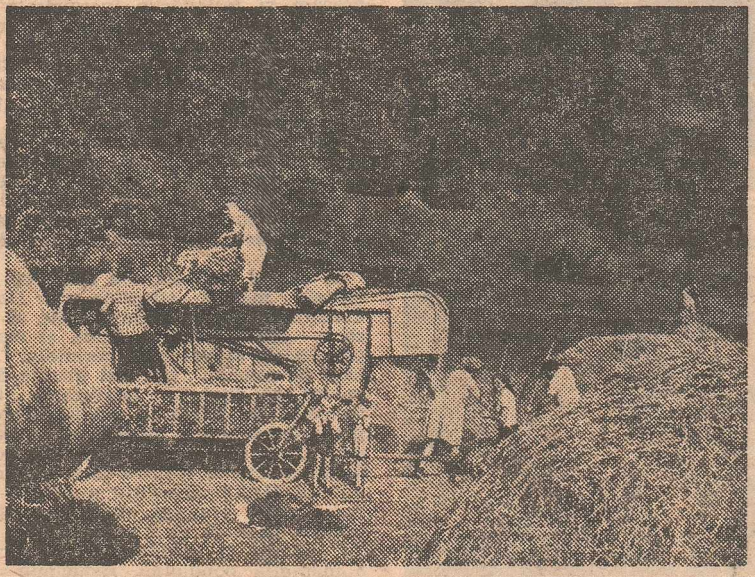
Dar gospodăriile oamenilor au rămas înfloritoare, loturile lor personale produc pe măsura speranțelor și a muncii investite în ele. Nu întimplător, cantitățile de produse remise efectiv statului, din această zonă a economiei rurale, întrec — nu mult, dar semnificativ — cantitățile planificate, și la carne, și la lapte, și la ouă, și la miere. Sau, mai nou, la floarea soarelui și la sfecla de zahăr, aceasta, ultima, cultivată orînde i s-a aflat un locșor, pe marginea drumului, sub garduri, între rîndurile din vii. Și nu este de aici, de colo să primești pentru 100 kg sfeclă 8 kg zahăr. Și starea aceasta a lucrurilor nu este întimplătoare pentru că tonul, și aici, la Merei, nu-l dau cei cițiva oacheși pe care primarul Constantin Nedelcu, ca și vicepreședintele Radu Costea, nu ostenește să-i ameninte în fel și chip să-și sape grădina, dacă vor să mai rămînă cu ea. Dimpotrivă, tonul îl dau Emil Manea și Constantin Moraru din Lipia, Dumitru Vlad din Izvorul Dulce, Margareta Lazăr, Ion Chițoi și Ștefan Minculescu din Merei. Aceștia fiind doar cițiva dintre cei în măsură să dovedească prin fapte că o gospodărie de oameni, bine chibzuită, se poate ține pe propriile ei picioare.

Din poartă în poartă, ajungem în gospodăria lui Ștefan D. Crăciun, tipică după opinia noastră tocmai pentru lumea aceasta de oameni pendulînd între două orizonturi: satul unde domiciliază și orașul ademenînd-o cu rosturi noi. Totodată, este o gospodărie tipică pentru o familie hîrnică. Da, Ștefan D. Crăciun și soția sa Elena sînt convinși că pămîntul acordat oamenilor în folosință personală, lucrat cum se cuvine poate reduce la minimum dependența lor de surse de aprovizionare de care s-a cam abuzat pînă azi. Ei, dealtfel, nici nu ar putea s-o scoată la cap în alt chip: 1 400 remunerația lui Ștefan, plus 79 pensia Elenei, fac 1 479 lei, ceea ce nu este prea mult. Dar s-au descurcat și Ștefan crede că oricine se poate descurca dacă dedică grădini și solarului cîteva ceasuri pe zi. De ani buhî nu au cumpărat nici un fel de legume, cu excepția a 3 kg de capia și 3 kg de gogosari, luați de la un vecin, pentru sîmîntă. Dimpotrivă, au vindut, pe piața din Buzău, și nu numai legume, ci și flori, pentru că atunci cînd pămîntul e lucrat chibzuit au și florile loc în cuprinderea lui. Pînă și fiul lor, Jean Crăciun în grădina lor își așază nădejdea, toamna mai cu seamă, cînd se pun murăturile. Și cam așa stau lucrurile și în gospodăriile învecinate, la nepotul lor Neculai Crăciun, la fratele lui Ștefan, Jean Crăciun, sau la Nicu Neacșu.

În schimb, gospodăria lui Marin N. Arghir se vedește a fi tipică pentru partea aceea de lume hotărîtă să stăruie cu rosturile toate în satul natal. Ajuns la 85 de ani, Marin N. Arghir a trăit multe, a trăit și Mărășestii, apoi alt război, a prins și vremurile cînd i s-a spus chiabur, lui, care de cînd se știe în viață tot cu miinile crăpate s-a purtat de la o muncă la alta și de la o întimplare la altul. Și crăpate le are și azi, cînd grădina sa, luxuriantă în lumina toamnei, mărturisește un om și un fel al omului de a-și înțelege menirea. Pe urmele tatălui, Gheorghe și Constantin Arghir și-au întemeiat gospodăriile în imediata vecinătate. La fel, nu au apelat niciodată la piața orașului apropiat și dacă alții nu se pot lipsi de ea, consideră Marin N. Arghir, cauzele se cer căutate în primul rînd în mentalitatea generațiilor noi, care în bună măsură s-au îndepărtat de mentalitatea tradițională a satului românesc. A avea de toate și a nu te sprijini decît în propria ta hîrnicie reprezintă cea mai netedă cale pentru om în timpuri mai aspre. Și el a trăit timpuri aspre din cale afară. Mereii ștînd și el cîndva în calea armatelor. Și cînd s-a întimplat să-i zguduie poarta ostași care nu izbuteau să distingă prea bine între oameni și vrăbii, el a ridicat miinile și a strigat: nu trageti, am de toate, și rachiu, și vin, și miere, și nuci, și brînză, și ouă... N-au tras și l-au prăpădit doar rachiu și vinul.

Dincolo de acest exemplu, din dramatismul căruia se mai decantează spre noi doar o undă de pitoresc, primarul Constantin Nedelcu este convins că aprovizionarea gospodăriilor din Merei s-a așezat într-o mătăc de echitate și oamenii gata să confirme acest adevăr sînt oameni adevărați. Fiind oameni capabili să conteze pe ei înșiși, sînt, în același timp, și oameni pe care se poate conta.

MIHAI PELIN

o condiție a echilibrului alimentar, se stabilește pe baza unor studii populaționale efectuate în mai multe țări, precum și pe o seamă de studii experimentale pe animale, interpretate în lumina fiziologiei omului. Ele privesc ponderea pe care trebuie să o aibă fiecare grup de alimente în vederea acoperirii tuturor nevoilor în principii nutritive: proteine, glucide, lipide, vitamine, macrominerale, oligominerale, fibre alimentare, substanțe bioactive și apă. Omul consumă, în medie, o cantitate de 3 500 gr de substanțe preluate din afară — alimente și băuturi. O cantitate destul de mare, care, evident, trebuie să aibă și o anumită structură pe grupe de alimente, pentru a se evita atît insuficiența unor principii alimentare cît și excesul.

— Să comparăm „optimum” din grafic în situația dezvoltată recent de statisticile consumului pe locuitor al unor produse alimentare în România, comparativ cu alte țări. Ce spun aceste procente: 35 la sută — 18 la sută — 15 la sută — 11 la sută și așa mai departe?

rivate din cereale. Prețul, se știe, nu este real, e sub costul de producție. Politica prețului piinii la noi e foarte înțeleaptă dar ea a născut și unele obișnuințe anormale. Să dai, de exemplu, piine la animale și să neglijezi, în unele locuri, producția cerealelor pentru furajarea animalelor din gospodăria țăranului!

Omul trebuie lămurit asupra consecințelor pe care le are un consum exagerat de piine, în dauna altor principii alimentare. Nu e deloc sănătos să scadă ponderea celorlalte grupe alimentare. Aproape că nici nu mai trebuie demonstrat de ce e bine ca alimentația să fie complexă și completă. Mîncînd multă piine și preocupîndu-se mai puțin de pregătirea unor feluri de mîncare din legume ori din carne, necesarul caloric este acoperit, dar organismul este privat de aportul atît de necesar al celorlalte principii nutritive.

TUDOR OCTAVIAN

unul vînt nebul, și să căutăm să înțelegem mai bine locul și oamenii. „Dealurile, zice Ion Pașca, sînt ocupate de gostat”. „Care gostat?” „De I.A.S.-ul Brad”, ne-a răspuns. Cît privește terenurile aflate mai jos, către firul văii prin care se strecoară drumul, el a adăugat: „C.A.P.-ul s-a băgat prin grădini”. „Care C.A.P.?” „am întrebăț larăși”. „C.A.P.-ul din Crișcior”. Și cu aceste lămuriri cărora le vom mai adăuga neîntîrziat și altele, să ne întorcem și să-l cunoaștem mai bine pe Ion Pașca. În acest sat aflat destul de departe de centrul de comună, el este, ca să zicem așa, un fel de primar neoficial. Cornel Clocan, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Crișcior, ne spunea că incontestabil Ion Pașca este om de frunte în Valea Arsului și fără îndoială că tocmai din acest motiv el a fost ales deputat. Fost țăran, pe urmă miner la Gurabarza, Ion Pașca este acum, cînd a trecut binișor de 60 de ani, miner-pensionar și a redevenit iarăși țăran. Un țăran care muncește nu numai în gospodăria lui dar și în cea colectivă, cu toate că numai drumul pînă devală, la Crișcior, este, cum spuneam, o muncă în sine. Ion Pașca s-a achitat cu bine de această îndatorire pentru a-și putea păstra în folosință lotul individual pe care i l-a dat C.A.P.-ul. Pe acest lot, cum arătam, el încearcă să drămuiească pămîntul pentru a produce cît mai mult din cele ce sînt necesare casei și pentru a fi nevoit să cumpere cît mai puțin. Cînd e nevoit totuși să cumpere, el ajunge uneori la întrebări exprimate, cu o mare sinceritate, dintr-o mare nedumerire. Cu cîteva vreme în urmă, ducîndu-se să cumpere niște arpacaș, gestionarul magazinului i-a cerut, în schimb, cartofi. Or, Ion Pașca pornise să cumpere, nu să vindă. Cartofii nu poate să dea, pentru că are abia cît să-i ajungă lui. Să dea cartofii din cămara casei și apoi să se ducă la Brad și să cumpere alții

Toate se leagă,

**spune Ion Pașca din Crișcior,
să dăm ce ne prisosește
și să primim ce-avem nevoie**

După ce se va fi înțeles că Ion Pașca și-a ridicat casa aici, cum s-ar spune, tocmai la capătul pămîntului, și că soția sa, Maria, zice la rîndu-i că ei se află „ascunși” că nu-i mai găsește nici bomba atomică, să ne întorcem și să arătăm că Ion Pașca și ai săi, ca și consătenii care n-au dat încă bir cu fugiții, trebuie să aibă grijă de a avea pe lingă casă dacă nu toate, atunci multe dintre cele ce-ar fi necesare familiei. În orice caz, spune el, „aici nu s-a pomenit aprozar și d-astea. Fiecare își avea gospodăria lui”. Că unii și-au părăsit gospodăriile și-au plecat devală, la Crișcior, în centrul de comună, acolo unde drumul ce duce spre Valea Arsului se desprinde din goseaua asfaltată, ori au plecat chiar mai departe, la Brad, să zicem că nu interesează acum, cîtă vreme Ion Pașca nu s-a gîndit și nici nu se gîndește, zice el, să plece. Și de aceea nu e lipsit de interes să-l ascultăm mai departe, cînd el ne spune că „dealurile astea, Ursoi, Barza, Muncelu, sînt încărcate cu fructe, cu meri, cu peri, cu tot”. În ciuda faptului că o parte dintre acești pomi au fost tăiați, mai zice el, de către „gostat”. „Altădată, continuă Ion Pașca, au venit niște oameni de la I.A.S. și au dat cu bita în ciresi, în pruni. Așa li s-o fi părut lor mai ușor să culegă!” Să trecem, am zice, și peste aceste întîmplări dureroase, cînd fructele se vor fi scuturat, clătinate de bita izbită în viltipiniile și crengile pomilor, ca sub vultorea

a familiei și vetrelor noastre

**O idee, poate nu excesiv de nouă,
este ca toți să muncească**

(Urmare din pagina 1)

liști, fapte și cifre, mai ales cifre, de o bogăție unică. Mai ales cifre, căci oamenii locului, în primul rând, asta fac, prepară și recoltează aici niște cifre, culeg niște cifre, pe care le raportează nu la camera idilică cu arome a vechilor toamne, ci la producțiile înscrise în planuri. Nu vom cînta deci, la sfîrșitul acestei zile, nici tomaterilor, nici gogoșarii, nici ardeii, revărșai în fastuoase covoare multicolore pe toate zările, căci toamna prin care ne-am plimbat nu se mai leagă nemijlocit cu gutuiul din bățatură sau cu aroma cămării. Ea, zice ing. Milovan, este o toamnă abstractă, o toamnă contabilă ca și un bilanț de cooperativă, în care esențialul sînt cifrele. Exact spus, este o toamnă a muncii, iar cei ce lucrează la împlinirea ei măsoară și cîntăresc permanent, cu tabelul de cifre în mînă. Ele, aceste cifre, ne spun mult mai mult decît priveștiștile. Ele ne spun, de pildă, că beneficiile asociației din Brinceni se ridică anul acesta la 2—2,5 milioane lei. Ele ne mai spun că producții precum cele de vinete (40 de tone la hectar), de usturoi (2,5 tone), de castraveți cornișon (80 de tone) sînt printre cele mai mari din cîmpia teleormăneană. Feeria ionelteodoriană a anotimpului sau pastelușii lui Ion Pillat nu prea mai au ce căuta printre aceste cifre. Sînt defuncte, zice interlocutorul nostru, ca o litografie după un vechi și autentic tablou flamand, sau ca o jucărie regăsită la maturitate, sînt un nonsens în anotimpul nostru de încordare, cînd important nu e a contempla niște roade, ci a le măsura în funcție de ceea ce ți-ai propus să obții.

Ce și-au propus, membrii asociației au obținut. Într-un an cu o primăvară întîrziată și cu o vară arsă de secetă, nu numai fermele de sere, dar și cele de cîmp, călcate adînc de vitregiile vremii, au raportat, iată, producții mari, dirijate spre piețe în flux de hală industrială, constant și ritmic. Mai mult, pe cînd alții (din păcate, mulți alții!) se chinulesc să prindă din urmă muncii și zile ce le-au scăpat din mîini, în perpetuu conflict cu calendarele hesiodice, fermierii locului livrează ardei cu cite 15—20 de zile înaintea soroacelor, bucurînd gospodinele și scoțîndu-le din poșete, delicat și fără împotrîvire, toți banii, ca să-și sporească cu ei cifrele beneficiilor. În plin ianuarie, ei livrează salată, usturoi verde și ceapă verde, iar tomatele, la ceasul de față, par că încorporează în roșul lor nu soarele palid al lui octombrie ci incandescența de primăvară. Astfel de producții exemplare nu se fac cu bani mulți (asta poate oricine!), ci cu idei. O idee, de pildă, este aceea ca, la răsăduri, să se semene direct pe sol, după care să se acopere cu un strat de turbă, care menține umiditatea, menține căldura, distruge dăunătorii. O altă idee, nu excesiv de nouă, este ca toți să muncească. I-am văzut, în această zi, și pe oamenii serelor, și pe cei ai fermelor de cîmp, muncind răzbit, ultimii chiar și sub cernerea deasă a ploii amurgului, ca să adune tomatele, vinetele, ardeii, într-o proiecție inversă de umbre, care se amestecau pe ecranul nostru interior cu primele umbre, văzute încă din zori, cînd, la fel, începuse o ploaie zurzitoare și rece, care te pătrundea prin toți porii.

Seara, într-alt colț al cîmpiei teleormănene, la C.A.P. Cernetu, din Consiliul agroindustrial Purani, am asistat la o „ședință de comandament” a cooperativilor-grădinarilor. Grădina C.A.P.-ului e întinsă, 100 de hectare în ogor propriu și 190 în cultură dublă și succesivă. O conduce de vreo șapte ani, adică de cînd a terminat facultatea, ing. Mioara Birleanu, cu care toți se împacă bine, chiar dacă această specialistă cu părul blond și înfățișare de fetișcană e, ni s-a spus, „cam voluntară”, uneori „cam prea voluntară”, cum s-a înfîmplat, de exemplu, în vara asta, cînd s-a împotrîvit mai-marilor dumisale într-o chestiune delicată minoră. I se ceruse să cultive 190 ha în cultură dublă, fixîndu-i-se ca plan o producție de 300 de tone. „N-are rost, a replicat Mioara Birleanu, o să pun mai puțin și-o să scot mai mult”. „A pus” cu respectiva cultură doar 60 ha, scoțînd nu 300, ci 600 de tone. Acum, la „ședința de comandament” care-i adună pe toți șefii de echipe sub acoperișul jos al „sediiului legumiculturii”, ridicat cu infinită parcimonie de niște constructori extrem de zgîrciți cu spațiul, voluntarismul tinerei specialiste se vedește prin modul în care preferă prin degetele-i lungi, ca pe firele unui gherghet, toate datele zilei, nelăsînd să-i scape nimic. Chiar la producții mari (și producțiile grădinii din Cernetu așa sînt, aducînd C.A.P.-ului venituri anuale de cite 3 milioane de lei), nimic nu trebuie să se piardă. S-a muncit bine și azi, s-a cules mult, nu s-a pierdut nimic, rapoartele șefilor de echipe o confirmă, chiar dacă vorbele lor vin greu, fiindcă oamenii sînt obosiți. Afară plouă, pămîntul s-a îngroșat într-o pastă virtuoasă, congestionată ca un magiun. Ședința se prelungește din pricina ploii, a norului de afară, a oboselii, țigările aprinse ard uitate la colțuri de buze sau între degete, căci gesturile

sînt lungi, nesigure, proiectate parcă cu incertitudinea, ca și cuvintele. Se trece la „planul de operații” pentru miine. Cum va fi miine? Toți ochii se întorc spre ferăstrău. Nu mai plouă! Un cer sticlos inundă cu lumină somniferă sala, cineva oftează adînc, ușurat, oftează toți și deodată toți ochii se-achid. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți ține cuvintele drepte. Se ridică toți, fiindcă toți pică de somn și toți se vor treji. „Planul de operații” se face deci de-a-npicioarele, cu niște oameni foarte obosiți, dar treji.

Toamnă totuși frumoasă, toamnă lungă, deși, toamnă grea, toamnă a trudei aspre. Dar toamnă trează și vie în cîmpia teleormăneană, sub semnul răsplatelor depline a muncii oamenilor.

Primarul Alexandru Vasile

din Conțești propune:

pămîntul nerentabil

să-l transformăm în islaz

Comună mare, cu opt sate întinse pe 64 km pătrați, sprijinindu-se cu un umăr pe malul Dimboviței și cu celălalt de Cîmpia Română, Conțești din județul Dimbovița a fost întotdeauna prosperă.

Una din tradițiile cele mai de demult ale comunei, și mai ales ale satului de centru, a fost creșterea vitelor. A fost! Astăzi situația este precară. Navetiștii cără laptele de la București ori de la Tîrgoviște; în sat a ajuns 5 lei litrul și chiar 6 și 10, în perioada de iarnă. „Ce se întîmplă, întrebăm, de ce nu mai cresc sătenii vaci?” Primarul, Alexandru Vasile, născut și crescut în Conțești, știind tradițiile și hărnicia oamenilor, este primul nemulțumit de situația aceasta, ea diminuînd puternic economia a comunei, puterea ei de a produce hrană, potențialul ei de a contribui și la hrana orașului; el ne propune să aflăm clar de la cei în cauză. Merge în sat și discutăm cu cîțiva dintre gospodarii de frunte. Ion Tache, 43 de ani, ciferist, soția — Ecaterina —, născătoare la Întreprinderea de aparataje electrice Titu, în schimbul II lucrează amîndoi la cooperativa agricolă. Și-au luat „global”, culturi pe care le muncesc în acord global, pentru că e păcat să rămîni pămîntul de izbeliste, cine să-l lucreze dacă nu noi, cei care trăim din moși strămoși în vatra lui?!

Cîștigăm în plus produse agricole. Au și o grădină, cea din jurul casei, lucrată ca la carte, cu pompă electrică de udat montată la fîntînă, cresc porc și o curte de păsări. Un model de gospodărie sătească la scara anului 1981. Au doi copii și, ne spune Ion Tache, „timp ar fi și bunăvoință ar fi să creștem și o vacă. Orice părinte ar vrea să asigure copiilor lapte proaspăt și gras de la vaca din curte. Dar unde s-o paști?!” La fel susține și Nicolae Sîcu de 67 de ani, fost ciferist, acum pensionar și astfel redevenit cu toate îndelenticile fărăn. „Am avut vite, și vaci, și oi, și cai, și se mai pot crește în Conțești, în satul nostru, chiar multe, nu cred că ar fi cineva de rea-credință, dar să ni se asigure pășunatul. Era aici o tradiție foarte bună, gospodărească. Primăria deținea islazul comunal și o suprafață de teren la lot, la Tufani, nu prea productiv pentru culturi de cereale, i se zicea zootehnic. Noi, sătenii, plăteam pășunatul, taxele pentru vîcar și cioban, în plus, eram obligați să întretinem islazul, să-l curățăm primăvara și toamna, să-l însămîntăm cînd sărăcea iarba. Nu se sustrăgea nimeni, era în interesul tuturor să aibă vitele ce minca. Ni se mai repartiza, tot contra unei taxe, și cite 0,10—0,25 ani, depinde cite animale avea fiecare, din terenul comunal zootehnic pe care se cultiva ovăz, borceag, trifoi și pe care îl coseam ca nutreț pentru iarnă”. „Dacă s-ar reveni la asta, n-ar fi familie să nu țină o vacă, vițel, citeva oi, e de părăse și Vasilica Filip, membră cooperatoare, 40 de ani. Ar fi lapte destul în sat, și brînză și unt și smîntînă, nu numai pentru nevoile familiilor noastre, am preda și la achiziții prin cooperativa de consum, am face și contracte pentru fondul de stat, s-ar vinde și la piața liberă în orașe. Lipsa islazului a lăsat curțile țărănilor fără vite. Ce oi frumoase, cu lînă bună, s-au crescut pe la noi! Nu era curte unde să nu găsești de la 2—3 la 10—15 și chiar 20 de oi. Acum, ici, colo care mai au! Din același motiv au dispărut: n-avem unde să le paștem”.

Primarul Alexandru Vasile și vicepreședintele consiliului popular, Dumitru Radu, confirmă cele ce ne-au spus sătenii. „Pe cele 2400 hectare de pămînt agricol ale comunei nu mai există un metru pătrat de pășune pentru vitele gospodăriei țărănești. O parte s-a arat, deși era un teren mlăștinos, cealaltă parte a preluat-o, nu știu de ce, I.A.S.-ul. Să adune omul iarba cu sacul nu mai e posibil, se știe, culturile se ierbicidază. Lotul personal nu ajunge, e științific demonstrat, pentru hrană, pe timp de un an, a unei vite mari”. „Atunci, care ar fi soluția, tovarășe primar?” „Așa cum spuneau gospodarii, tot revenirea la pășunea comunală și terenul arabil pentru zootehnie, administrate de primărie. Nu

din pămîntul pentru cereale, dar cite terenuri nu sînt care nu dau randamente pe măsura cheltuielilor?! Devenind pășuni ori cultivate cu nutrețuri ar fi incomparabil mai productive, mai benefice pentru economie”.

CICI IORDACHE ■

Există toate condițiile concrete

pentru o bună aprovizionare

a populației de la orașe și sate

cu piine, făină și mălai

(Urmare din pag. 1)

de a lua noi măsuri pentru diversificarea producției de panificație. Vom avea, cu alte cuvinte, piine într-o mai largă gamă sortimentală, piine de calitate și pentru gusturi diferite, piine realizată din aluaturi cu adăosuri de grăsimi, zahăr, zer, lapte, lecitină etc.

— Care este motivul pentru care, în ultimii ani, a dispărut de pe piață piinea neagră, așa numita piine integrală?

— Acest sortiment se fabrică și în prezent, dar în cantități mult mai mici. Prin aplicarea prezentului decret se va reglementa și această situație. Explicația este simplă: piinea neagră, cea care se produce de pildă în București, costă 2 lei kilogramul sau 2,50 lei piinea neagră cu cartofi. Dar ambele sortimente s-au dovedit ani la rînd mult mai ieftine decît furajele (griul, porumbul, mălaiul) care se vînd pe piața liberă. Fabricăm și piine graham (în Capitală cam 3—4 tone zilnic), dar și acest sortiment este transformat în nutreț pentru animale. Asemenea practici vor constitui — potrivit recentului decret — infracțiuni și se vor pedepsi conform legii.

— Cum se va face aprovizionarea cu piine și făină în mediul rural?

— Aprovizionarea populației cu piine, făină și mălai se va face potrivit principiului autoconducerii și autoaprovizio-

ren și mijloace de producție la țară să se aprovizioneze în principal de la oraș cu alimente.

— Ce înseamnă în alimentația unei persoane adulte 150 kilograme griu?

— Din 150 kilograme griu se pot extrage aproximativ 120 kilograme de făină albă din care se pot realiza cam 160 kilograme piine. Mai rămîn circa 12 kilograme de făină. Dacă se consumă piine neagră, din aceeași cantitate de griu se obțin 180 kilograme de piine. Pastele făinoase au o importanță redusă. (În România se consumă anual abia două kilograme de paste făinoase de persoană.) Consumul exagerat de făinoase contravine dealtfel unei alimentații raționale. Decretul precizează în acest sens că în următorii ani, ca urmare a creșterii producției în zootehnie și prin livrarea către populație a unor cantități sporite de produse de origine animală, se va reduce în mod firesc consumul de cereale corespunzător unei alimentații chibzuite.

Recentul decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România vine să pună de acord în mod rațional cererea și oferta într-un domeniu al consumului alimentar, stabilind, totodată, importante măsuri pentru o mai bună autoconducere și autoaprovizionare teritorială, pentru evitarea risipei, degradărilor de orice fel, pierderilor și speculei. Piinea trebuie să ajungă pe masa celor care muncesc într-adevăr pentru ea în cele mai diferite ramuri și sectoare ale economiei naționale.

O socotecală

pe un caiet de dictando

La Bărcănești, Frahova, presedintele C.A.P., Petre Rădulescu, fără născut și crescut aci, ne face o socotecală împreună cu sefa-contabil Ecaterina Tănăsescu și brigadierul Constantin Ștefan. Cu o mînă butucioasă, bătuță de ploș, de vînt și de arșită, înșiră cifre cu un creion chimic pe un caiet dictando. Ca intrare în materie, Petre Rădulescu spune:

— E bine să dăm alimente la oraș, nu să luăm. Desigur, și pentru mulți din Bărcănești era mai simplu și mai ușor să meargă cu sacoaia la oraș. Dar C.A.P.-ul nostru are destulă forță economică, putem și trebuie să contribuim la aplicarea prevederilor recentului Decret privind autoaprovizionarea, cu atît mai mult cu cît și în anul acesta, în ciuda secetei care ne-a lovit, dăm producții multumitoare: 3200 kg/ha la griu, 3600 la orz, cam 3000, cred, la porumb. Dar ce ne necăjește pe linia autoaprovizionării este lipsa vitelor. Or, ele înseamnă lapte și carne pentru toți. Era absurd ca noi, dintr-o comună în care mai fiecare familie își avea vaca ei, să fi cumpărat unt de la oraș. Doar puturoșii nu ținau vacă în Bărcănești, și vă asigur că ei erau puțini. Acum, doar vreo 300 de vaci, și ele destul de necăjite, se mai află la gospodăriile oamenilor — la o populație de 11000 de suflete! E o problemă mai veche. N-au animalele unde să pască! Stau pe lingă șanțuri, intră pe furie în culturi, le mai fugărim noi, intră într-un loc, ies prin altul. Nu-i acuzăm nici pe proprietari, nu o fac din rea-voință dar cam așa se întîmplă acum. Or, iată ce am socotit noi.

...De pe 20 ha obținem în prezent în C.A.P. 60 t de cereale, echivalînd cam cu 90000 lei. Dacă printr-o mai bună organizare, printr-o muncă mai spornică și mobilizînd toate forțele umane, am obține de pe restul pămînturilor C.A.P. un surplus de 60 t, deci fără a pierde nimic la cereale și fără a prejudicia cu nimic statul, atunci — obținînd aprobările necesare — am putea schimba destinația acelor 20 ha pentru islaz. Oamenii ar încheia contracte cu statul pentru lapte și carne. Contractele ar depăși cu mult 90000 lei. Pe islazul de 20 ha ar paște cam 100 vaci și vițel. Laptele livrat la fondul de stat ar valora anual cam 300000 lei, în afară de ce ar rămîne la oameni pentru autoaprovizionare. Dacă vacile ar avea islaz, ar putea da cam cite 2000 l pe an: 1500 l contractate, 500 l pentru săteni. În afară de asta, carne. Am socotit cam 20 capete anual: de înmulțit cu 300 kg, deci 6 t de carne, însumînd altele 80000 lei. Totodată, s-ar folosi mai bine forța de muncă — și se știe ce problemă reprezintă ea pentru C.A.P.! Mulți bătrîni pensionari, care acum nu mai pot munci în C.A.P., ar vedea bucurii de vaci. O să mă întrebati ce s-a ales de vacile din Bărcănești? Oamenii, văzînd că ele n-au unde pășuna, le-au vindut ușurel — ușurel de-a lungul anilor și toată lumea a rămas în pagubă. Și ce mai islazuri aveam în Bărcănești, Tătărăni, Ghighiu, Pușcas, Românești...

Desigur, cifrele de mai sus sînt aproximative, orientative și, oricum, reflectă doar situația locală. Oricum, cîntărindu-se cu atenție de către cei în drept toate implicațiile, merită atenție socotecala de pe caietul dictando din biroul presedintelui, fiindcă despre autoaprovizionare e vorba și chiar de ceva mai mult: aprovizionarea orașului. Se pot aduce corective și precizări ideii în sine, care nici nu e nouă. Ceea ce nu înseamnă că nu ar avea valoare. Totul aduce, pe undeva, cu o temă la aritmetică la o școală de țară. Dar este o temă desprinsă din viață. Din viața țărănilor.

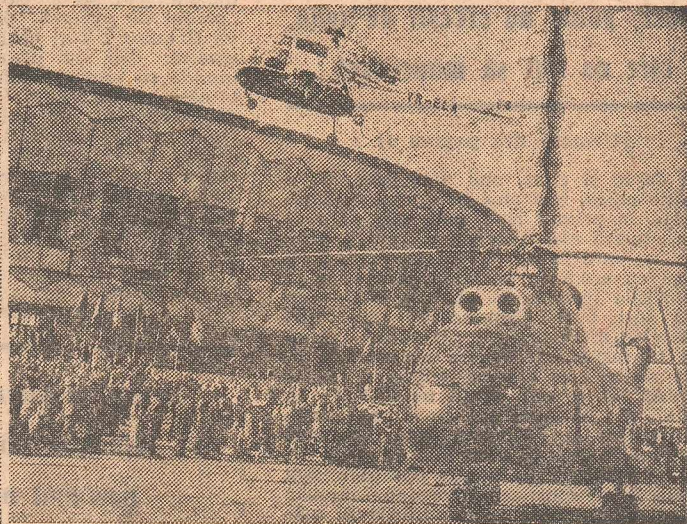
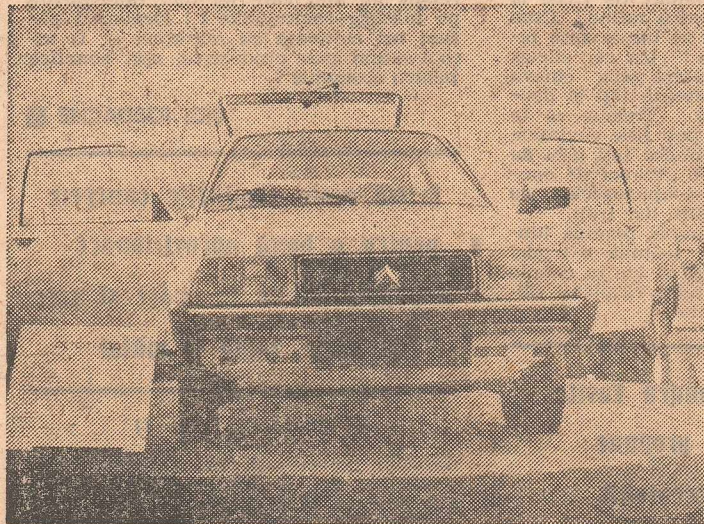
LIONEL NIȚESCU ■

nării teritoriale, pe localități în care cetățenii domiciliază sau își au locul lor de muncă. Așa este firesc. În aceste condiții, membrii cooperativelor agricole de producție, specialiștii agricoli, mecanizatorii și celelalte persoane care își desfășoară activitatea în C.A.P.-uri, se vor aproviziona cu piine, făină și mălai din cereale primite sau cumpărate de la cooperativile agricole potrivit legii, în raport cu munca prestată și cu producția realizată. Este util să notați în această ordine de idei că și la țară există toate condițiile pentru o bună aprovizionare cu aceste produse. În prezent în mediul rural funcționează peste 2000 brutării ale C.A.P.-urilor și cooperativelor de consum. Numărul total al comunelor existente în România este de 2559, deci, iată, că numărul celor lipsite de brutării este foarte mic. Decretul prevede, dealtfel, ca pînă la sfîrșitul anului viitor să existe în toate comunele brutării. La țară, însă, producerea și distribuirea piinii va cunoaște forme variate și hotărîrile colective vor aduce aici reglementări de la caz la caz. Acestea vor depinde, așa cum se arată în decret, de producția realizată, sau de unele preferințe ale localnicilor (unii vor prefera să-și facă piinea în cuptoare proprii, alții vor livra făina primită brutăriilor, iar alții, tot la cerere, vor putea primi piine direct de la brutării în schimbul muncii prestate în C.A.P. etc.). În zonele unde nu se produc cereale, este firesc, așa cum se arată în decret, ca locuitorii de aici să dezvolte în mod corespunzător producția de cartofi, carne, lapte, brînză, ouă, pentru a participa la efectuarea schimburilor echivalente cu cereale. Cantități însemnate de făină, mălai și piine din fondul de stat vor fi livrate și în mediul rural acolo unde situația de fapt impune acest lucru. Dar este nefiresc, este imoral, este contrar normelor în vigoare ca cei care dețin te-

T.I.B. '81 Frescă elocventă a potențialului economiei românești

Viața noastră economică consemnează în aceste zile un eveniment de excepție — a 7-a ediție a Tîrgului Internațional București — care suscită în gradul cel mai înalt interesul specialiștilor și al opiniei publice de la noi, precum și al unui larg cerc de oameni de afaceri de pe toate meridianele.

Cu 11 ani în urmă, la ediția inaugurală a tîrgului, Complexul expozițional de lângă Piața Științei găzduia pavilioanele naționale a 26 de state și exponatele a circa 700 de firme din 30 de țări. Principalul expozant era, bineînțeles, România care, pe o suprafață de 19 500 metri pătrați, expunea produsele a 150 de întreprinderi din componența a 17 centrale și grupuri de uzine.

Acum, la cea de-a 7-a ediție, aceste date s-au modificat sensibil. Participă cu pavilioane oficiale 35 de țări din Europa și Africa, din America de Nord și America de Sud, din Asia și Australia și expun mai bine de 800 firme străine din 42 de țări. România și-a dublat spațiul de expunere, concentrînd în cei aproape 38 000 metri pătrați produsele a 450 centrale industriale, institute de cercetări și proiectări și unități economice. Începînd cu această ediție, tîrgul are o frecvență anuală și și-a lărgit considerabil profilul, asigurînd o expunere generală de mărfuri cu accent pe construcția de mașini.

Sînt schimbări normale datorate dezvoltării impetuoaase a economiei naționale în deceniul anilor 70—80, care a determinat sporirea potențialului productiv al întreprinderilor românești, precum și o puternică creștere a capacității lor de a-și introduce produsele în circuitul mondial de bunuri materiale. Căci în acest răs timp volumul fondurilor fixe a crescut de aproape trei ori, ajungînd la peste 1 870 miliarde lei, cea mai mare parte fiind puse în funcțiune în ultimii ani, ceea ce conferă producției un grad ridicat de tehnicitate, iar produselor românești o competitivitate sporită. Producția industrială a crescut de 3 ori, iar cea agricolă de 1,6 ori. Pe această bază solidă, România și-a amplificat considerabil legăturile economice internaționale. Întreține azi relații economice cu 150 de state, face parte din peste 80 de organizații internaționale guvernamentale și participă la activitatea a peste 700 de organizații neguvernamentale. Ca un corolar, volumul comerțului exterior este acum de aproape 5 ori mai mare decît în urmă cu 10 ani.

Dar, T.I.B. '81 nu ne oferă doar posibilitatea evaluării fidele și convingătoare a forței actuale a economiei românești, progresele ei multilaterale. El deschide, în același timp, o largă fereastră spre viitor. Pentru că exponatele din pavilionul României, dintre care numeroase se află la primul contact cu publicul, reprezintă produsele pe care întreprinderile românești le vor fabrica în perioada imediat următoare sau în anii care vin. Pînă la un punct, aceste exponate ne oferă, cu un ceas mai devreme, imaginea concretă a modului în care se materializează orientările de bază ale dezvoltării noastre economice stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

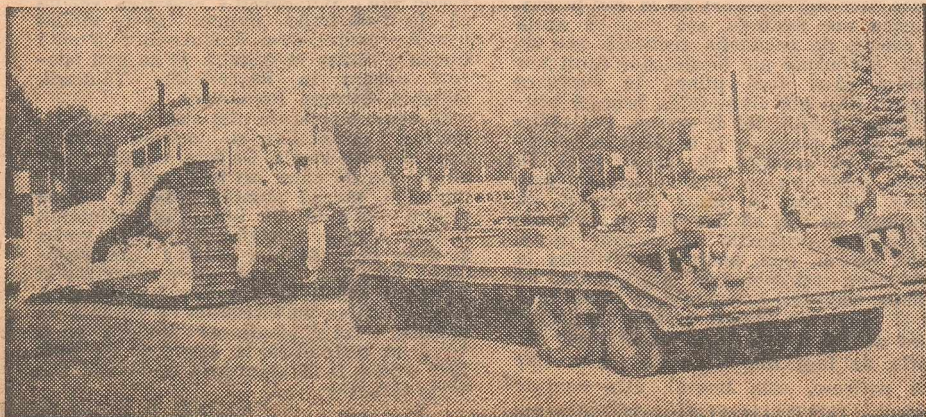
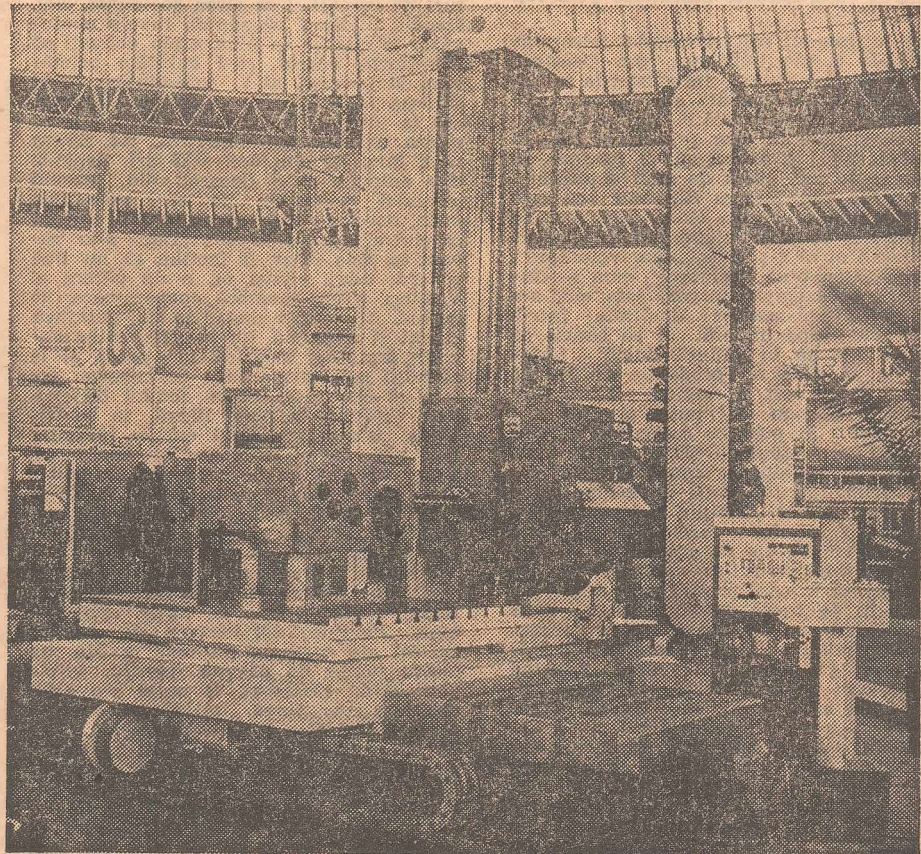
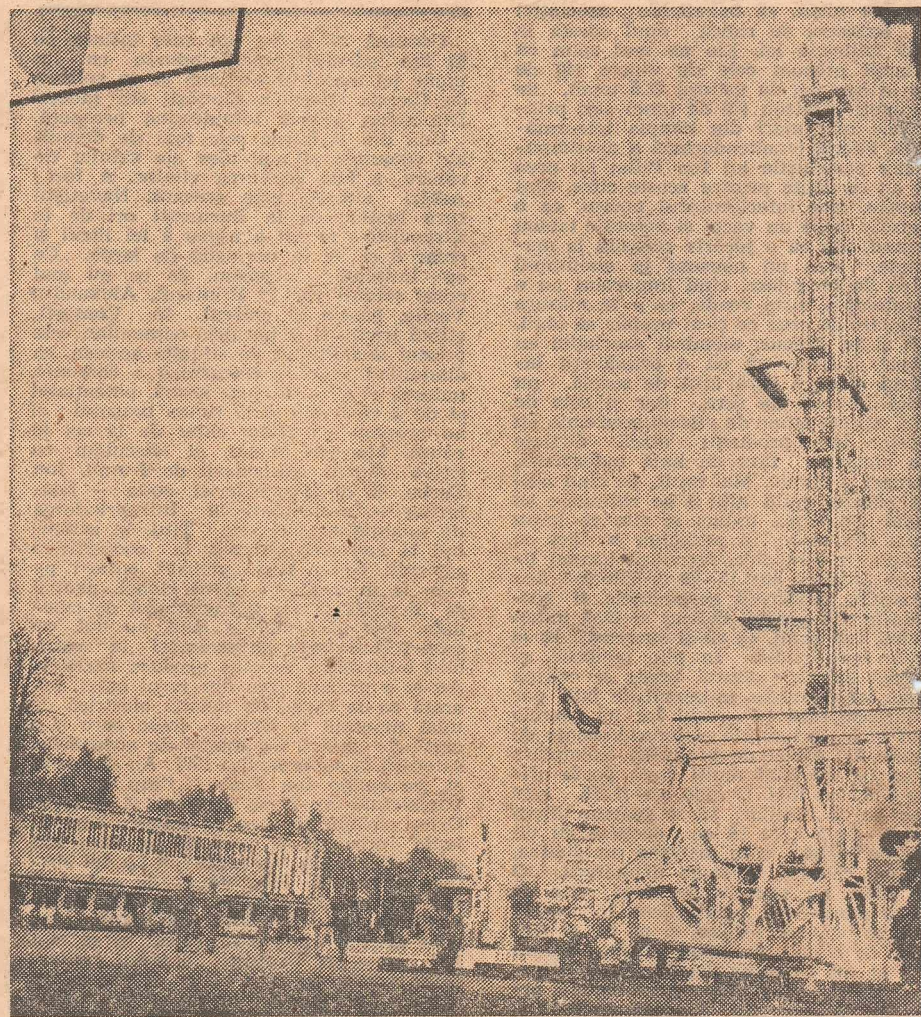
După cum se cunoaște, potrivit obiecti-

velor actualului plan cincinal, industria românească urmează să asigure în anul 1985 circa 70 la sută din produsul social în principal pe seama dezvoltării intensive. Aceasta presupune modernizarea structurilor producției industriale, utilizarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane care să conducă la accentuarea gradului de prelucrare a produselor românești. Orientarea fermă, prin plan, a dezvoltării cu prioritate a unor subramuri purtătoare ale progresului tehnic cum sînt: electronica, mecanica fină, optica, echipamentele pneumatice, aeronautica a permis ca încă din acest an să se treacă la asimilarea unor noi tipuri de echipamente de calcul și automatizări pentru conducerea proceselor tehnologice, a noi tipuri de mașini-unelte, linii agregat și utilaje tehnologice, de aparate de măsură și control din clase superioare, de precizie, instalații de foraj și altele, prezente în vitrinele Tîrgului.

Este un exemplu. Ochiul versat al specialistului va sesiza, însă, cu ușurință tendința generală a producției românești spre produse cu un grad tot mai accentuat de prelucrare. Aceasta este identificabilă cu deosebire la produsele noi, dar ea este la fel de evidentă și la cele devenite tradiționale pentru exportul României care au cunoscut un accentuat proces de modernizare. Să ne oprim la un alt exemplu, la utilajul petrolier, unde, după cum se știe, ne situăm statornic, de mulți ani, pe locul doi în exportul mondial. Instalația de foraj F200 E.C., dotată cu comandă electronică pentru toate operațiile de pe sondă, asigură mecanizarea majorității operațiilor de foraj. A și fost, dealtfel, solicitată în U.R.S.S., S.U.A. și Brazilia. Alături, utilaje cu același grad ridicat de tehnicitate: instalația de foraj F 125 pentru adîncimi pînă la 2 500 de metri și cea de intervenții la sonde pînă la adîncimi de 6 000 metri tip P 80, ambele montate pe remorcă; prevenitoarele de erupție; noul tip de sapă în greutate de 105 tone ș.a. Enumerarea ar trebui continuată cu exemple din alte domenii ale construcției de mașini, precum și din alte ramuri ale economiei naționale, cum ar fi industria chimică, a medicamentelor, a materialelor de construcții, industria ușoară și alimentară etc.

Spațiul nu ne permite prezentarea a zecilor și sutelor de alte produse românești care ar merita să fie cel puțin menționate și care, la un loc, se constituie într-o imagine extrem de sugestivă a ritmului susținut de inovare, modernizare și diversificare a producției industriale românești, într-o oglindă a hărniciei și tenacității, a pasiunii și competenței cu care muncesc colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării pentru îndeplinirea obiectivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului. Ceea ce se poate afirma cu certitudine este faptul că oferta prezentată de industria românească la această ediție a Tîrgului Internațional București creează premise pentru cele mai favorabile pentru o activitate comercială intensă.

VASILE BARAC

Aurel Mihailopol :

Ginduri pe care o fotografie nu le poate exprima

In Munții Apuseni, cind te abați de la șoseaua principală și cotești, cum se zice, spre vâl adînc și lungi, poți intîlni sate ca Brusturi sau Păiușani, unde și se pare că intri într-o altă lume.
Pentru a exemplifica situația

Dar am văzut și cum țărani din Brusturi, cit și cei din Păiușani, părăsesc satele. Moara din Păiușani, care poate fi reparată de orice mecanic într-o singură zi, zace închisă, iar praful de pe șosea este ridicat, de orice mijloc de transport, în volbură

actuala mă voi opri și voi vorbi chiar despre aceste două sate : ca răspuns la întrebarea tovarășului redactor-șef, cum pot deveni ei, cei din Apuseni, productivi ?

Pe traseul dat am executat 216 fotografii alb-negru, din care am ales pentru revistă 30 cu oameni și peisaje de tot felul, cu intîmplări în peisaj, cum ar fi, de exemplu, țărancă cu acele minunate covoare populare, sau peisaj simplu, cu dealuri, și căpițe așezate ca într-un ritual. Acest drum mi-a prilejuit și niște fotografii color de neuitat, cum ar fi Muntele Găina în culoarea de neexplimat a toamnei.

Tudor Octavian :

Este necesar un statut profesional pentru ciobani

Din județul Bihor, puține sate urcă pe munte. Pe munte urcă indeobște, la cosit finul și păscut vitele, țărani de munte locuind la șes. Adică, nu propriu-zis șes, dar

și depus pe mămăliga țărâului. Bunăoară la Brusturi, într-un loc care nici nu știam că există pe pămînt, un țaran, Mihut, a fost în R.F. Germania, unde a primit o medalie de aur pentru un tablou de-al lui, Toamna. L-am găsit la fin, lingă o batoză veche. Iși trelera griul. Dar premiul Mihut, ca toți ceilalți țărani din Brusturi, așteaptă, în drum, în praf, în frig, în ploaie și-n ger, o săptămînă la rind, pîndind apariția mașinii cu butelii, fiindcă cine trebuie nu se preocupă să anunțe programul.

satul Chișcău e pe înălțime. După cum îi sună și numele, e multă piatră pe aici, dar și pămînt. Fiecare familie are în medie 1 ha de pămînt. Scotind și pămîntul pe care comuna pune griu și porumb, deci pe moșia mare a comunei, media e de 2,3 ha. Pămînt, cum se vede, există și el da aproape de toate. Pînă și legume, cum s-a întimplat anul acesta cu toamnă caldă și vară însorită.

La Pietroasa, 1981 a fost cel mai bun an din ultimii nu se mai știe cîți ani. Totuși, la Pietroasa situația economică nu e bună. Sau e bună, dar nu în felul în care s-ar cuveni. Din cei 4002 locuitori, 850 muncesc în minerit și întreprinderi mecanice. El, de fapt, locuiesc la țară. Țărani care să activeze ca țărani, să crească vite și să cultive pămîntul, mai rămîn 1450 din care abia 350 bărbați. Ei bine, să vedem ce produc țărani și de ce produc atît. Spuneam că un anume bine este evident. E vorba de binele ieșit din remunerația mare a minerilor. Casele sînt frumoase și cînd se găsește de cumpărat la oraș, sînt pline și masa și cămara. Dar cum să dea orașul ce poate să dea numai satul ? Au rămas în comună numai 800 de vaci și juninci. Mai puțin de o vacă de gospodărie. Destule, gospodării și grajduri stau fără vaci. Multe case noi nu au și grajduri. Deși fin există. Comuna e mîndră că a putut să raporteze o cantitate de 600 t fin disponibilă. Vinde, prin urmare, fin în loc să vîndă vaci. Primarul Matei Cornel, care-i de 19 ani primar și a ajuns la unele concluzii și idei, crede că ar fi posibilități reale să crească numărul de vaci și juninci la 1700-1800 în doi-trei ani. Să nu vîndă fin, fiindcă nu-i firesc, fiindcă e o cheltuială în plus cu transportul și celelalte. Fiindcă e un mod foarte complicat de a trata o chestiune; în esența ei, simplă, clară. Primarul mai crede că problema are o cheie pentru viitorul imediat, cel puțin ; comuna nu are ciobani ; de asta nu crește atîtea vite cit ar putea. Are 7 ciobani bătrîni, pe care-i adună din ce în ce mai greu la ciobăni și i-ar fi necesari 14. Ar veni ei și tinerii să fie ciobani, numai că tinerii, în chip paradoxal, au grija bătrînelor. Oamenii vor să aibă un venit sigur, o remunerație din care să se aleagă la anii pensiei cu o pensie. Ciobăniul e o meserie, nu o ocupație. Ei primesc acum, e drept, 200 lei pe vară de vacă și 30-40 lei de vară pe oaie, dar la bătrînețe, ce-o să facă ? Ciobanii cer un statut profesional. Creșterea și îngrijirea vitelor nu-i o treabă de bunăvoință. E industrie și încă una foarte riguroasă. Vitele n-au sărbători și duminici. Dacă la șes crescătorii de vite ai C.A.P.-urilor au niște norme profesionale și plată de meseriași, de ce ar fi altfel la munte ? Sint la munte altfel vacile ? Au ele alte cerințe ? Un cioban chiar îmi vorbea de „exigențele muncii noastre“. Cu remunerație

flacăra în Munții Apuseni

și pensie, zice primarul din Pietroasa — și la fel zic și ciobanii — găsești lesne oameni tineri.

Și creșterea oilor are niște „exigențe“. Se află în zona alpină a Pădeșului vreo 4000 de ha de pășune. Urcă acolo vara 25000-30000 de ovine. E puțin, foarte puțin. Prin anii '50, numai satul (nu comuna !) Pietroasa trimitea 3000 de oi. Astăzi, dacă mai sînt 30 de țărani care să-și ducă oile în Pădeș. Se pășuna mult în pădure. Acum, în pădure ori nu e voie, ori nu e unde. Pămîntul, interesele mari ale satului cer multă forță de muncă. Un oiar, care-și amintea că odată ieșeau și 3000-4000 kg griu la ha, explica naiv că s-a supărat pămîntul de da doar 1000-1200 kg la ha. El voia să spună că, de fapt, nu e vorba de pămînt bun și pămînt prost — intrucît nu există pămînt fără un rost și un spor al lui — ci pămînt bine sau prost folosit. Or, ca să se întoarcă acasă de la oraș și să-l lase acolo pe acela care vor rămîne să devină muncitori productivi, nu mulți, țărani din Pietroasa trebuie să aibă niște motive de încredere. Nu strici niște obiceiuri ca să le refaci peste noapte. E nevoie de încredere în puterea gospodăriei țărânești de la munte. Ca să ne exprimăm în termenii industriei, e trebuință de oarecare investiție ca să nu se mai exporte finul de la Pietroasa.

Sorin Postolache :

Mersul este pentru ele adevărata muncă, iar munca le pare o odihnă

Doctorul Corneliu Merlaș, directorul spitalului din Abrud adaugă că : „Motiv ar trebui să aibă concediu numai vara. Este vorba de cei care muncesc în întreprinderi. De ce ? Ca să poată merge la cositul finului. Concediile, în toate întreprinderile, sînt planificate și cei care lucrează în respectivele unități depind de acest lucru. Cei care sînt de la munte se prezintă la doctori și sub diferite motive cer concedii medicale pentru cositul finului. Ar trebui să se țină cont și de acest lucru“.

De cîteva luni, din Alba Iulia a dispărut mocănița. Ea lega Zlatna de reședința județului. Este adevărat că s-a dat în folosință o nouă cale ferată, care ocolește orașul, dar noua linie nu mai trece prin cîteva comune, mari producătoare de legume și zarzavaturi. La ultima cursă făcută de mocănița s-a strîns foarte multă lume din oraș. S-a plîns și trenulețului l s-au aruncat flori. Orașul Alba Iulia fără mocănița pare fără viață.

La atelierul de covoare de la mănăstirea din Rimești muncesc și opt fete din comună. Doar opt. Amatoare ar mai fi dar nu mai sînt locuri. Multe dintre ele fac pînă la atelier, bineînțeles pe jos, două ore vara și trei ore iarna — dus și alte două, trei ore întors. În total pînă la 20 de kilometri pe zi. Deseori, peste noapte, ele nu se mai duc acasă. Munca lor este mersul. iar munca li se pare o adevărată odihnă.

Prin miinile profesorului Aurel Negru din Trașiș, valea Draganului, au trecut peste o mie de elevi. Numai cițiva s-au mai întors în sat. Pe valea Trașișului au dispărut case, oameni, animale, păstrăvul din apă și cuptoarele de făcut piine.

Satul Pria, din comuna Cizer, și satul Hurez, din comuna Horoatul Crasnei, au sărbătorit duminică 4 octombrie 500 de ani de atestare documentară. În timp mulți au plecat. Dar au fost și unii care s-au reintors. În Pria s-au stabilit din nou 30 de persoane, iar în Hurez 20. Este oare un semn ? Acum cițiva ani, satul Hurez s-a clăsat pe primul loc, în întrecerea dintre comune în ceea ce privește producția de lapte. Cei din Pria nu sînt mulțumiți de producția de în. Aceasta, numai în doi-trei ani, a scăzut la jumătate. Firul este foarte scurt. De ce ? Sămînța este degenerată și se atribuie pentru cultură terenul cel mai slab productiv.

către populație. Dar mai e mult de făcut în acest sens.

— Audiențele la dumneavoastră se desfășoară după un anumit protocol ?

— Protocol ? N-am băgat de seamă. Știu doar că atunci cînd cineva îmi dă cite o scrisoare în care sesizează o problemă, îl dau scrisoarea înapoi și-i spun : „stai, omule, liniștit, nu-mi mai da hirtii, zi-mi ce te doare și vîd eu ce se poate face“.

— Intr-adevar, nu prea seamănă a protocol.

— Esențial în munca pe care o desfășori cu oamenii e să nu-ți reduci modul de lucru la cîteva scheme rigide. Viața e atît de complexă încît refuză să fie înghesuită în șabloane dinainte stabilite. De aceea contactul permanent cu aspectele cele mai diverse ale realității îți impromptează cunoștințele, te obligă să vezi că semenii tăi nu sînt o masă amorfă, indistinctă, ci fiecare își are personalitatea lui. A refuza să crezi că oamenii sînt uniformi înseamnă implicat a te ocroti pe tine însuși de uniformizare.

— Ați ajuns să descifrați oamenii din zona ardeană a Munților Apuseni ? Pe cei din Codru Moma sau pe cei din Munții Zarandului ? Se poate vorbi despre ei ca despre o categorie de oameni aparte ?

— Se poate. Sînt în general oameni foarte harnici, care s-au confruntat mereu cu necazurile și nu au avut niciodată nimic de-a gata. Aceasta l-a făcut foarte dirji, severi, cu el și cu ceilalți, însă extrem de corecți,

de drepti. Dar cine reușește să le străpungă crusta de aparentă ursuzenie are surpriza să descopere un suflet delicat și sensibil, de o mare bunătațe. Sînt ca niște flori rare și de preț, pe care nu întirzi să le îndrăgești pentru totdeauna.

Istorie, multă istorie, pentru întreaga Românie

(Urmare din pagina 7)

aceste locuri sfînte au fost apărate cu o strășnicie și un devotament devenite tradiționale, proverbiale. Ei bine, vinătorii de munte, cărora foarte mulți copii de moși, abia ieșiți din școală, li s-au alăturat, au săvîrșit pe aceste meleaguri acte de eroism în fața hoardelor horthyste și hitleriste, pînă la sosirea trupelor care aveau să împlinescă eliberarea pămîntului sfînt al țării. Apusenii de-aici mai înseamnă și multă cultură, tot astfel cum și cei de dincolo de piscurile pe care le străbătem își au tezaurul lor scump nouă, tuturor românilor. Se cunoaște, în acest sens, tradiția și rolul liceului din Beiuș, care poartă numele lui Samuil Vulcan, pentru întreaga cultură națională și, îndeosebi, pentru cea locală. În acest pămînt se odihnesc, laolaltă, în respectul nostru, al tuturor, atîția martiri și eroi ai neamului pe care nu-i vom uita.

În același timp, însă, zona la care mă refer a însemnat și un

mare efort social și economic necesar pentru a-i ridica pe oameni de la un trai de trudă și lipsuri ce părea de neschimbat. Sărăcia, cîndva proverbială, nu i-a împiedicat niciodată să se dovedească atașați marilor idei naționale. Minunata lor fire s-a plămădit din atașament și toleranță față de cel alături de care s-au născut și trăit, chiar dacă viața lor a stat sub jugul unei crude exploatari.

— Și-acum ?

— Acum oricine poate vedea ce înseamnă Apusenii noștri. Extindeți a cunoștințelor ca și a conștiințelor, pe care numai un regim de libertate adresat în primul rînd oamenilor, le putea descătușa. Ne cunoaștem de sute de ani, oamenii, calitățile lor s-au transmis din generație în generație nealterate în ceea ce au ele definitiv. Pe asta ne și bazăm. În prezent, știm și ce conține subteranul, mă refer la neferoase, luate în ansamblu, dar mă gîndesc și la ceea ce ne mai poate rezerva viitorul, adică la cărbune și, cred eu, la petrol. Aceasta reprezintă linia noastră de efort.

— Ce înseamnă astăzi Industrie pe aceste meleaguri ?

— Prelucrarea lemnului, construcții de mașini și minerit, primele cu totul noi. Reflexul lor : o forță de muncă ce-și probează competența, cu acces la pluralitatea meseriilor, tradiționale ori noi, și care ne obligă să deschidem căi cit mai largi spre astfel de profesii.

— Tradiția ?
— Despre cea istorică și cul-

turală am spus cite ceva. Despre arhitectură doresc să mai adaug că se inspiră de la izvoarele tradiționale în ceea ce privește elementele tipice și la sistematizare și efort spre obținerea unui confort modern, ca trăsături ale societății contemporane.

— Agricultură ?

— Se desfășoară pe două direcții : cea cooperativizată și cea individuală. În ambele, încărcătura de bovine pe hectar este bună. În privința solului nu s-a făcut încă totul pentru a-l valorifica pe deplin. Pășunile, printre altele, pot da mai mult, pot fi mai bine fructificate. Pentru a completa tabloul succint solicitat, voi spune că s-au extins și modernizat căile de acces, că s-au efectuat importante lucrări de îmbunătățiri funciare, prevenindu-se fenomenul de eroziune specific zonei, că depunem eforturi susținute pentru împăduriri și reducerea pagubelor reprezentate de defrișările nechibzuite din urmă cu două-trei decenii și că, în general, luptăm pentru sănătatea pămîntului nostru. Consiliul Național al Apelor a întocmit un plan de regularizare a apelor periclitate, care va fi tradus în viață atît pe Beiuș cit și pe Sighișchel, Băița, Crișul Pietros etc.

În urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pe aceste meleaguri s-au dat unele indicații și s-au întreprins măsuri pentru dezvoltarea industriei prelucrării lemnului. la Beiuș, la fel și în ceea ce privește întreprinderea mecanică din Orașul

Dr. Petru Groza, s-a definitivat noua variantă de sistematizare a Beiușului, s-a aprobat proiectul (și s-a și realizat, lucrarea urmînd să fie amplasată la locul ales) monumentului vinătorilor de munte.

— Ce-ar mai trebui ? Ce proiecte mai sînt ?

— Mai multă mecanizare la minele de la Voivozi, recuperarea întirzierilor privind asimilările în industria constructoare de mașini, intensificarea turismului și valorificarea unor zone ca Pădeșul, Cetățile Ponorului, Meziadul, acțiuni în care Ministerul Turismului ne-a rămas dator, diversificarea mai largă a serviciilor către populație și, odată cu rezultatele prospecțiilor geologice cine știe ce încă alte acțiuni.

Extinderea conlucrării celor 6 județe

(Urmare din pagina 7)

Congres al partidului, ca urmare a grijii deosebite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele țării, o acordă progresului material și cultural al localităților din Munții Apuseni, ca întregii noastre patrii. Cadrul unui interviu este mult prea îngust pentru a înfățișa în extenso transformările profunde care au avut loc aici în anii socialismului. De aceea, mă voi rezuma doar la unele ilustrări. Voi începe cu producția materială, a cărei dezvoltare în zona

Torcu

Flacăra în Munții Apuseni

Adrian Dohotaru :
Fenomenul de reciclare ecologică trebuie accelerat

Nu trebuie să ne imaginăm Apusenii numai ca un teritoriu fericit al existenței noastre, unde natura a lucrat la voia întâmplării și a lucrat bine. Necesitățile oamenilor au operat adeseori mutații greșite în genetica acestui peisaj. S-a tăiat lemn în mod irațional, s-au defrișat mari zone montane care au rămas în bătaia vinturilor până la epuizarea vegetației, până la eroziune și praf. S-au exploatat în mod haotic și supra-intensiv pășunile și fânețele naturale ceea ce a dus la ruinarea unor zone ideale pentru creșterea animalelor. Prin defrișarea pădurilor și prin degradarea pășunilor s-a creat un dezechilibru în pinza freatică, la nivelul primelor straturi ale solului și chiar mai adânc, ceea ce a delegat în neamărate rânduri furia apelor, ridicându-le peste cota de securitate, cind inundațiile au măturat sate întregi de pe suprafața pământului. Construirea complexului hidroenergetic de pe Valea Someșului Cald a contribuit la decantarea controlată a unor izvoare furtunoase specifice Munților Apuseni dar prin inundarea unor imense zone împădurite cu apele lacurilor de acumulare a fost ușor afectată pinza freatică și echilibrul în calorii al rîurilor de munte. În lacurile de acumulare, după cum se știe, păstrăvul e obligat să-și schimbe aproape complet „tăcîmul” și nu poate crește decât aproape de maluri. Dar, desigur, aceste agresiuni care sînt impuse de civilizație și de foamea mondială de energie, nu pot umbri valoarea construcțiilor de epoepe reprezentate de hidrocentralele de pe Someș. Deși o explicație a exodului demografic din această zonă spre șes sau spre alte zone ale țării rezidă și din faptul că oameniiilor acestor locuri li s-a oferit numai temporar o ocupație industrială și o calificare superioară profesională, pentru că odată edificiile încheiate echipele de muncitori nu mai găsesc de lucru decât în altă parte. Prin urmare trebuie încă o dată studiat atent fiecare întreprindere pe care avem de gînd să o inițiem în acest spațiu pentru ca efectele civilizației noastre să nu dăuneze sau să dăuneze cît mai puțin echilibrului vieții în Apuseni. Or, acest lucru nu se poate face decât printr-o cercetare profundă, științifică a zonei pentru aflarea modelului optim de acțiune, bazîndu-ne pe tradițiile locurilor și pe un calcul complex de viitorologie.

Pretutîndeni prin văle și pe

culmile pe care le-am străbătut am văzut cu cîtă grijă se întreprinde acțiunea de reimpădurire și de refacere a pășunilor dar deocamdată dimensiunile acestor acțiuni sînt reduse, insuficiente pentru necesitățile și urgențele zonei. Ceea ce se face și se reface în timpul propriei noastre biografii este fără îndoială bine dar fenomenul de reciclare ecologică a Apusenilor trebuie accelerat. Pînă nu e prea tîrziu, pînă cînd degradarea unor văi și platurii de munte nu devine ireversibilă. Pe de altă parte unele păduri au fost din timp repopulate cu animale sălbatice și cu păsări dar sînt încă multe de făcut în acest sens, chiar și în ce privește reacomodarea cerbilor, urșilor, lupilor, sau a cocoșului de munte. Acțiunea nu trebuie considerată încheiată.

Am văzut cu cîtă grijă sînt săpate în pămînt pirtele pentru drumurile munților construite, de pildă, de către constructorii hidrocentralelor, pînă în limita pădurii, ca să se taie cît mai puțin arbori. Grijă tuburătoare dacă ne gîndim ce valoare are în acest secol un arbore sau o pădure. Acest mod de a opera o acțiune care ține de civilizație este ideal, este simbolic, dar optica aceasta nu a funcționat întotdeauna la același nivel de inteligență și de respect pentru natură.

Apusenii înregistrează pe harta țării 1000 de așezări rurale, mai ales rurale și cîteva așezări urbane care depășesc rareori 10000 de locuitori. Analizată la prima vedere zona aceasta nu se află sub limita de populare a restului țării. Dar așezările moșilor sînt mici, sînt rare, chiar dacă ele se întind pe kilometri și zeci de kilometri. Densitatea demografică e scăzută. Din ce motive procesul de migrare dinspre munte spre șes

continuă și acum? Motivele sînt complexe. Sigur că nivelul de civilizație și de confort este superior la șes și mai ales în mediul urban, dar ceea ce l-a determinat pe oamenii acestor locuri să urce în munți ține de domeniul istoriei. Motivele pentru care au urcat sînt, printre altele, următoarele: presiunea populațiilor migratoare, presiunea feudalizării, presiunea desnaționalizării etc. Odată aceste motive suspendate, care ar fi determinatele conservării acestor așezări în perimetrul montan, sau mai bine zis ce avantaje oferim noi oamenilor acestor locuri — care au făcut o opțiune istorică într-un anumit moment al evoluției societății omenestii — pentru a rămîne mai departe în aceste condiții? Neavînd avantaje de un anumit fel, oamenii, desigur, preferă să coboare la confortul blocurilor cu încălzire centrală și cu apă caldă sau la confortul unei climate mai blînde și al unui pămînt mai roditor. Astfel, a le pretinde oamenilor din aceste locuri să rămînă acolo numai de dragul de a nu ne depopula munții și a obține cît mai multe beneficii din exploatarea imensului rezervor de zăcăminte și de calorii din Apuseni, ar fi o chemare patetică, dar pur sentimentală. Care sînt bucuriile acestor oameni, la această oră a Munților Apuseni? Răspunzînd la întrebările puse ne vom permite să încercăm și cîteva soluții pentru a-i determina pe oameni să rămînă acolo unde sînt, adică în munți. Pentru că rămîn nu numai pentru ei ci și pentru noi! Cum ne-am simțit oare știînd că intrînd în Apuseni s-ar putea să găsim pămînt

tu pustiu? Imaginea este cutremurătoare! Ideea produce un frison imens! Așa ceva nu se poate întîmpla! Dar dacă se menține nivelul actual de migrare, Munții Apuseni ar putea deveni un fel de parc național păzit pe la intrări, de unii oameni. Ideea agroturismului lansată la noi de Radu Rey este o soluție ideală. Dar nu singulară. Eu cred că trebuie să avem mai multă încredere în moși, în acești oameni veritabili nu o dată de-a lungul istoriei; să avem mai multă încredere în bunul lor simț și în curajul lor, în dragostea lor de muncă și în atașamentul lor față de munte, pentru a le oferi cadrul unor inițiative personale mai spontane, unor inițiative creatoare mai libere în domeniul economiei montane, mai ample și de lungă durată, recompensate pe măsura sacrificiului lor liber consimțit, pe măsura satisfacției necesităților noastre, a foamei noastre de calorii, de energie, de sănătate. Să-i lăsăm să-și redescopere singuri indeletnicirile și să-i ajutăm să și le organizeze cît mai eficient, nu în ideea profitului imediat ci al aceluia de lungă și temeinică durată. Să dezvoltăm turismul și mai ales agroturismul, lăsînd liber cîmp de activitate tuturor celorlora care se încumetă să facă agricultură și silvicultură, și zootehnic de înalt nivel la cotele cele mai înalte ale Apusenilor. Cîțiva pionieri există. Să-i încurajăm, nu să-i îngredim. Ei știu ce au de făcut, în firea lucrurilor, nu în mod artificial, cu soluții prefabricate care s-au dovedit nu o dată eronate.

ta mai mare nu l-ar fi putut învinge decât printr-o inducere în eroare.

Unu: Am insinuat în peisajul lor o sumă de instalații și obiective fără să ne gîndim la consecințele gesturilor noastre. De pildă, oamenii Munților Apuseni au înțeles nevoia noastră vizavi de ceea ce se fabrică la Zlatna, dar noi nu ne-am gîndit să așezăm un filtru oarecare, sau măcar o căcuță cu găuri, în creștetul coșurilor Zlatnei, ca să nu se usuce sub trena lor de fum aproape 400 ha de pădure, și să nu moară toate albinele din Prisaca Ampoiului. E un obicei frumos și sănătos, desigur, ca cineva să cumpere de la o prăvălie atît mîlai cît îi trebuie în următoarele cîteva zile. Dar acest obicei trebuie privit puțin altfel de jur-împrejurul unui magazin forestier. Un pădurar nu poate pleca spre cantonul lui din creierul munților, la cîteva zeci de kilometri distanță stăbătută de jos, cu piciorul, cu numai două kilograme de mîlai în rucsac.

Doi: Nu obișnuim să ne ținem cuvîntul. Un contract privind creșterea animalelor nu-l obligă doar pe producător. Cu toate acestea, Ioan Todea Puturel din Albac, pe o birnă rîmurnată pe marginea unui drum, mi-a mărturisit că de ani buni nu mai primește nici furaje concentrate, nici porumb, nici sărîfe, nimic din ceea ce i s-ar cuveni ca bun și cînstit crescător de animale, care și-a respectat totdeauna partea sa din contracte. Uneori nu ne-am respectat nici cuvîntul în care ne-am prins cu noi înșine. Nu o dată ne-am angajat să nu tăiem pădurile peste puterea lor de a se regenera. Cu toate acestea, Traian Popa, mai marele tăietorilor de pădure din Cîmpeni, în urmă cu un an, ni s-a sponedit mai particular, mai aparte: dimpotrivă, se taie mult... Și ar mai fi multe altele, din cele două feluri.

Mihai Pelin :
Impactul unui tip de civilizație cu alt tip de civilizație

Există în Apuseni un fond de sănătate etnică și morală pe care se poate clădi durabil. Și dacă Apusenii, astăzi, ne solicită ajutorul, eu cred că este înaintea de toate de văzut dacă nu cumva ne solicită chiar îndurarea. Ceea ce se întîmplă astăzi în Apuseni rezultă din impactul unui tip de civilizație cu alt tip de civilizație, din impactul unui mod de organizare a vieții de zi cu zi cu alt mod de organizare. Dintre ele, inevitabil unul va fi mai puternic și se pare că a și fost mai puternic... Oamenii harnici sînt gata să facă față oricărui impas și oamenii de aici sînt prin excelență oameni harnici. În ce mă privește, mi se pare cu totul și cu totul semnificativ faptul că medicul Cornel Merlas, directorul Spitalului din Abrud, mi-a mărturisit: miinile moșilor dau medicilor cel mai mult de lucru; un număr apreciabil de intervenții chirurgicale sau, simplu, medicale se realizează aici pe miini rănite în muncă. De asemenea, este vorba despre oameni umblați, pendulați îndelung prin țară și chiar peste hotarele de astăzi ale țării (în condițiile imperiului de altăda-

tă) și oamenii umblați, și ei, sînt gata să facă față oricărui impas. În sfîrșit, ca oameni harnici și umblați nu au ezitat să culeagă din alte civilizații decât a lor ceea ce li s-a potrivit, au mirosit în general ansamblul lumii mai mari în sinul căreia stăruie ca o insulă, și lumea aceas-

Moșul din Ardeal

I

Frunză verde de pe deal
 Eu sunt Moșul din Ardeal
 Crăisorul Munților
 Păunașul coșurilor.

Foaie verde lăcrimioară
 Am un dor la inimioară
 Dorul țării mă topește
 Dușmanul o prăpădește.

Vîntul bate, ploaia ninge
 Inima în min-se frînge
 Că-n robia dușmănească
 Piere viața dușmănească.

(Urmare din pag. 9)

clujeană a Munților Apuseni s-a concretizat în deschiderea și punerea în exploatare a zăcămintului de minereu de fier de la Băișoara; construirea unei instalații pentru prepararea minereurilor de fier la Băișoara și dezvoltarea exploatarei miniere din aceeași localitate; dezvoltarea exploatarei miniere de feldspat de la Muntele Rece; dezvoltarea carierelor de nisip cuarțos la Făgetu Ierii; construirea unei secții de utilaj textil în orașul Huedin; crearea unei ferme pentru creșterea animalelor de blană la Gilău. Bilanțul realizărilor notabile împămîntenite în zona clujeană a Apusenilor se întregeste cu amenajările hidroenergetice Tarnața — cu o putere de 45 MW, Mărișelu — cu o putere instalată de 220 MW și Gilău — cu o putere instalată de 4,8 MW.

Pe lîngă acestea, unul din izvoarele principale ale ridicării standardului de trai îl constituie creșterea animalelor, pentru care Munții Apuseni, cu întinsele lor suprafețe de pășuni, oferă condiții deosebit de prielnice.

De asemenea, mai trebuie adăugate rețeaua căilor de comunicație construite și modernizate care leagă diferitele localități și asigură o comunicare tot mai operativă și intensă.

Toate aceste înfăptuiri care țîn de domeniul vieții noastre materiale s-au reflectat, desigur, adine și în privința calității vieții spirituale.

Ca și în domeniul producției materiale, viața spirituală a

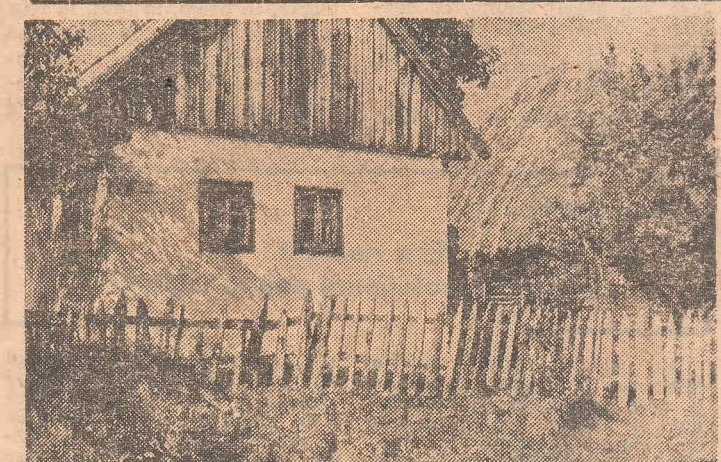
celor peste 85000 de oameni care trăiesc și muncesc în cele 13 comune și în orașul Huedin din zona clujeană a Țării Moșilor a cunoscut în anii socialismului o permanentă îmbogățire. Aici, ca și în întreaga noastră țară, ca urmare a politicii culturale, a partidului și statului, viața spirituală pulsează mai puternic decît oricînd în trecut.

Respectînd adevărul, trebuie să menționez rolul cu totul aparte pe care l-a avut și îl are Festivalul național „Cîntarea României” pentru renașterea și dezvoltarea științifică și spirituală a acestor localități. La ediția a III-a a acestui festival au participat formații culturale-artistice cu caracter popular, tradiționale — grupuri vocale, formații de dansuri, tarafe, montaje literar-muzicale etc. — și 85 formații culturale-artistice, coruri, cercuri literare, fanfare, formații de muzică ușoară etc. Prin concepția, organizarea și desfășurarea lor, acțiunile inițiate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României” au redescoperit, dacă mă pot astfel exprima, adevărate comori ale artei populare, pe care le-au reintrodus în circuitul cultural, au pus în scenă diferite obiceiuri cu aleasă încărcătură educativă din zonă prin colectivele și ansamblurile de obiceiuri populare, au reluat și îmbogățit în conținut și formă diferite manifestări tradiționale de amploare legate de anumite evenimente istorice.

După ce am privit în trecut și prezentul acestor localități, cred că ar fi util și întere-

resant pentru toți aceia care doresc să înțeleagă mai bine dimensiunile prefacerilor ce au loc în Țara Moșilor, să aruncăm o privire și în viitor. De aceea, vă rog, stimate tovarășe prim-secretar, să vorbim puțin și despre perspectivele așezărilor omenestii din Țara Moșilor.

Fiecare localitate a cuprins în planul cincinal obiective care vor contribui la creșterea potențialului economic, a nivelului de trai material și la dezvoltarea culturală. Totodată, menționez că în anii actualului cincinal se vor realiza noi amenajări hidroenergetice pe Someșul Mic, în aval de Tarnața, pentru care sînt prevăzute investiții de peste 375 milioane lei. În ceea ce privește perspectiva mai îndepărtată, eu cred că determinarea ei presupune extinderea conlucrării tuturor celor 6 județe în perimetrul cărora se întinde Țara Moșilor. Adevărul este că regiunea Munților Apuseni este o regiune relativ omogenă din punct de vedere socio-economic, localitățile sale prezintă un șir de trăsături comune în ceea ce privește activitățile economice, modul de viață al populației, mediul geografic etc., dar ele sînt eterogene din punct de vedere teritorial-administrativ. Elaborarea unor modele optime de dezvoltare a lor impune luarea în considerare a întregului ansamblu — deci, repet, conlucrarea tuturor celor 6 județe. Dealtfel, acestui scop — elaborarea unor propuneri corelate, temeinic fundamentate — îi va servi și cercetarea socio-economică a Munți-

lor Apuseni efectuată de un colectiv al Universității „Babeș-Bolyai”, în colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări, cu organele locale de stat din toate cele 6 județe și la solicitarea acestora din urmă.

Frinarea procesului de depopulare

(Urmare din pagina 7)

raju de la Mihăileni, pe Crișul Alb, care va asigura alimentarea cu apă a zonei Brad, combaterea inundațiilor, stocarea unor volume de apă pentru irigații, producerea de energie electrică. Alături de investițiile pentru menținerea capacităților de extracție a minereurilor auro-argintifere de la exploatarea existente la I.M. Barza și E.M. Certej, a exploatarei calcitei la Vața și a calcarului în cariera Băita — Crăciunesti, investițiile totale din zona Apusenilor vor depăși în acest cincinal 2,5 miliarde lei. Ca o noutate, aș menționa atelierul pentru prelucrarea pietrelor semipretioase de la Brad. Dar bogățiile județului și ale zonei amintite nu stau numai în subsol, filonul meșteșugurilor tradiționale ale industriei mici urmind a fi valorificat mai deplin în acest cincinal, odată cu intrarea în funcțiune a noilor secții de arțizanat din lemn de la Baia de Criș, Vața, Bîrbița, a atelierului de tîmplărie de la Brad, a noilor secții artisanale de ceramici de la Tomești și Vața și ex-

tinderea atelierelor de olărit de la Baia de Criș. În programul de dezvoltare a agriculturii Apusenilor este prevăzută valorificarea tradițiilor în creșterea animalelor, mai eficienta folosire a pășunilor montane, ca și crearea unui mare complex de creștere a vacilor de lapte la Birtin — Vața de Jos. Versantii munților, care au fost jefuiți nemilos de podoaba pădurilor, vor dobîndi noi straie prin împădurirea a mii de hectare. Fondul bogat cinegetic și salmonic al zonei va fi ocrotit și dezvoltat prin noi amenajări.

Cum credeți că poate fi sprijinit turismul în zonă?

Sîntem convinși că în această direcție se poate și trebuie să facem mai mult. Mă gîndesc la „Muzeul auruului” din Brad, unicat în țara noastră, la monumentele de arhitectură medievală, reprezentate prin vechi biserici din lemn în mai toate comunele, la gorunul lui Horea, cel al lui Avram Iancu și tinărul gorun al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la Tebea și alte atitea și atitea mărturii ale istoriei săvîrșite pe aceste meleaguri, toate fiind reperate turistice mult căutate. De asemenea, apele minerale, mezotermale, sulfurate, calcice și magnetice ușor radioactive ale stațiunii Vața de Jos, precum și cadrul natural deosebit de eficient în tratamentul a numeroase afecțiuni constituie un potențial de dezvoltare pe care îl considerăm de mare perspectivă.

Sîntem convinși că și în

Dumitru Eliade :

Atita vreme cit șesul și muntele nu sint la aceeași înălțime față de nivelul mării, există lucruri care aparțin numai șesului și lucruri care aparțin numai muntelui

Ma! de demult despre bărbății din Blăjeni se zicea că ar trebui să implinească, fiecare, trel lucruri pe lume: Candin să se numească, să aibă cal alb și cireș în curte. Cele trel intruchipări ale imaginii lor, înfrățite ca într-o stemă nobiliară, ca într-un blazon țărănesc a cărui faimă se întinse în bună parte din ținutul Zarandului, l-a însoțit pe moșii din această comună, în toate drumurile lor, altădată, iar mai încoace, mai acum, ca să zicem așa, cind de-a lungul acestor drumuri lungi au început să plece tot mai puțin, acea vorbă veche îl mai însoțește doar în gindul celor ce nu se scotesc atit de grăbiți încit să nu vrea să-i mai găsească vreun înfeles. Candin se mai numesc ei, încă, destul de mulți, chiar și cireși s-ar mai găsi, pe aici pe colo, dar caii albi au cam dispărut ca la sfîrșitul oricărei povești. Întimplarea face însă că asupra uneltelor agricole mecanizate, moderne, în pas cu vremea, despre care moșii de pe valea Crișului Alb au tot citit și auzit, plutește tot atita mister cit și despre caii acela albi pe care citeodată, cind nu are ce face, vreo bunică ținindu-și mîinle ei asprite de muncă în poala rochiei negre și ochii pironiți în jarul de la gura sobei încercă să-l mai reînvie în mințea nepoților. Despre uneltete acestea noi, oamenii așteaptă să audă cuvinte clare: cit costă, de unde le pot cumpăra. Celor mai mulți, chiar primarilor, aceste lucruri simple nu le sint cunoscute. Iar cei, citiva, care deja și-au cumpărat, nu prea sint dispuși să le spună și conșatenilor condițiile în care le-au cumpărat. De ce, numai ei știu, pentru că altora nu soun. Așa s-a întimplat de exemplu în comuna Tomesti. Oamenii or fi avind, de bună seamă, motivele lor pentru care vor să pecețu-lască o faptă atit de lăudabilă cu o tăcere de neapătruns. Care or fi acele motive?

Tot misterioasă, altfel nu vedem cum i s-ar putea zice, apare tenacitatea și perseverența purtătorilor unor inutile, doar decorative serviete, de a strica deprinderi și îndelotniciri vechi dar oricind folositoare, de a produce, ca să zic așa, o defecțiune în mecanismul rosturilor unei gospodării țărănești. M-a împins curiozitatea să întreb prin satele pe unde am trecut, la Buceș, Crișior, București, Tomesti, Baia de Criș, dacă oamenii mai folosesc cumva prese de ulei. Abia la Vața de Jos, învătătorul pensionar Constantin Jianu mi-a răspuns: da. Și pe urmă a făcut precizarea că în

satul Prăvăleni, unde a fost învătător din 1929 pînă a ieșit la pensie, au existat într-adevăr citiva țărani care aveau astfel de prese, dar că de vreo 7-8 ani nu le mai folosește nimeni. Și în niciun caz comoditatea nu este cea care explică această renunțare. La Prăvăleni, ultimul care se mai străduia să facă ulei cu o astfel de presă, pentru gospodăria lui și pentru a citorva vecini, s-a numit Aurel Iorga. Pe el nu l-a putut scoate nimeni din învățul lui, pînă ce omul a murit, nu cu mult înainte să implinească 90 de ani. Fiul lui, Gheorghe, care la rindu-i cam numără anii bătrîneții, s-a lăsat însă păgubaș după scurt timp, pentru că munca asta nu era nici pe departe atit de bănoasă cum își inchipuiau cei ce i-au fixat impozitul. Vajnicii posesori de creioane chimice pe care și le poartă, ca un semn de

distincție probabil, în buzunarul de sus al hainei, ar fi trebuit să priceapă mai repede, pînă nu era prea tîrziu, că nu cu ginduri de inavutire se apucă un țaran să tragă la presă citeva damigene cu ulei pentru el sau pentru vecini sau pentru rude. Este oare mai simplu de înfeles și apare ca un fapt mai rezonabil ca întreaga povară a aprovizionării acestui sat de munte să o poarte doar umerii — oricît de robuști — ai cooperației de consum? Dar această întrebare deschide calea către spațiul, mult mai cuprinzător al altela. Este oare nevoie de un cadru legislativ, de un sistem de forme juridice referitoare exclusiv la problemele — în primul rind economice — care apar în viața satelor de munte? Este sau nu este nevoie? Itată o întrebare în a cărei oumpănă nu poate fi loc decit pentru o analiză temeinică, pentru orice idee valoroasă și oferind certitudinea că de la ea poate porni o hotărîre. Există legi care trebuie să fie respectate, în mod egal, în șesul Bărăganului ca și într-o zonă de munte. Există însă și lucruri care aparțin numai șesului și altele care aparțin numai muntelui. Cel puțin atita vreme cit șesul și muntele nu se află la aceeași înălțime față de nivelul mării.

Dumitru Graur :

Depopularea satelor — o realitate complexă

În ceea ce mă privește, dat fiind că am fost în două dintre județele care cuprind între granițele lor zone importante ale Munților Apuseni, aș putea face citeva comparații. Am în față o situație alcătuită de Direcția județeană de statistică Sălaj, care a luat în evidență un număr de 23 comune (totalizînd 115 sate) din zona Apusenilor. Luînd în considerație datele ultimului recensămînt, populația totală a comunelor amintite numără 73 730 de locuitori, față de 86 356 citi erau în anul 1975, deci o scădere de 12 626 de persoane în numai cinci ani! Și totuși, satele din Munții Meseșului și Plopișului, aparținînd județului Sălaj, se bucură de o situație privilegiată în comparație cu cele din Hunedoara, spre exemplu, fiindcă posedă legături bune, drumuri asfaltate în mare parte, spre orașele aflate în apropiere, lumină electrică și alte asemenea facilități de civilizație. În județul Hunedoara situația este simțitor schimbată. Hunedoara, ca unul dintre județele cele mai industrializate ale țării, numără la ora actuală circa 800 de locuitori pe kilometrul pătrat, însă zonei de munte la care ne referim nu-i revin decit 10 locuitori la aceeași suprafață de teren. Statistica arată că numai 26,3 la sută din populația județului locuiește în mediul rural, numai că această populație este răspîdită pe te-

rioriul a nu mai puțin de 486 de sate! Depopularea lor, unele devenite cîtune de cite 10-15 case, risipite pe dealuri situate uneori la zeci de kilometri distanță unul de altul, cu drumuri de acces extrem de dificile, apare intrucitva ca justificată, date fiind condițiile de mediu destul de precare ale acestor oameni. Populația tinăra din aceste comune a plecat de mult spre oraș, în sate au rămas doar bătrînii, dar și ei au început de acum să se „retragă”, acesta-i termenul folosit la fața locului, deși el e impropriu, spre casele pe care copiii lor le-au dobîndit între timp în marile orașe, la locuințele de bloc cu apă caldă și încălzire la calorifer... La prima privire nu-i nimic rău în asta, fără îndoială, luînd în considerație conforul individual, dar dacă ne uităm puțin înapoi, iar noi tocmai pentru asta am fost în Apuseni, consecințele sint extrem de nefaste. Să luăm spre exemplu cazul comunei Bulzești de Sus, aflată la poalele Muntelui Găina, în județul Hunedoara. Sint aici 980 de locuitori răspîdiți în 9 sate, între care unele n-au decit 80-100 de săteni, altele și mai puțin. Comuna număra 4 800 de locuitori în 1950 și 3 600 în 1962. Existau înainte 32 de mori de apă, peste 20 000 de oi, 500-600 de boi, familii cu cite două, trei perechi chiar, pămîntul era îngrijit pe fiecare metru cultivabil, țineau pe lingă

Flacăra în Munții Apuseni

casă cite găini doreau. Comuna era plină de viață, cum mărturisesc oamenii locului, învățătorii se ocupau mult de tineretul satului, pe care îl deprinseseră să joace chiar plese, deși locul de desfășurare se afla atunci sub un măr, neexistînd încă cămin cultural. Acum cămin există, dar tineri sint tot mai puțini, se nășteau cite 70-80 de copii pe an, acum dacă există 3-4 micuți în comună, restul sint la oraș, școlile din satele Rusești și Ticea s-au desființat deja, anul viitor chiar în Bulzești se desființează școala generală de 8 ani, care acum funcționează numai cu 36 de elevi... La Bulzești rămîn celebrele tulnicărese, dar ele sint femei acum de 40-50 de ani, pe care e greu de știut cine le va lua locul.

Revenind la Sălaj, e interesant de observat că, deși populația a scăzut simțitor, efectivul de animale e în ușoară creștere, e adevărat atit de ușoară încit apare mai curind nesemnificativă: 48 820 bovine față de 46 633 în 1975 (creștere cu 2 137 capete) și 115 705 ovine față de 112 552 în 1975 (creștere cu 3 152 capete). Explicația stă desigur în efectivele sporite ale cooperativelor agricole, zona fiind aici cooperativizată, nu în cele ale gospodăriilor individuale.

Dar cită istorie, parte din ea nedescoperită încă, cuprind aceste locuri! Mă gîndesc nu numai la Tebea și la baciul Toader Dragoș, devenite acum locuri oarecum comune, cunoscute tuturor, ci la mai fiecare învățător sau părinte din sat,

capabil oricind să-ți scoată o monografie cu copertile îngălbenite de vreme, în care istoria comunei natale se împletește atit de strîns cu marea Istorie a neamului românesc și în care Iancu, Horea sau Bărnăuțiu sint parcă rude apropiate, plecați mai ieri dintre noi. Cu atit mai mult surprinde atitudinea superficială a organizațiilor județene de turism din zonă, care par mult mai preocupate de organizarea unor excursii la Lacul Roșu sau pe Semenice, ba chiar și în străinătate, decit la Tebea, Brad ori Cîmpeni. Există un studiu al Ministerului Turismului privind valorificarea superioară a inestimabilelor bogății de istorie și tradiție populară, a cadrului natural cu adevărat magnific, dar el rămîne deocamdată în stadiul de proiect. În Hunedoara există o singură bază materială mai mare, în stațiunea balneoclimaterică Vața de Jos și un punct turistic la Brad, care vinde bilete de tratament la mare și la munte. O.J.T.-ul propune turiștilor o excursie de o zi la... Peștera urșilor, în județul Bihor, și nimic altceva. „Muzeul aurului” de la Brad nu este încă în circuitul turistic al țării, fiindcă încă nu s-a rezolvat problema prețului de intrare în muzeu! La Tebea ajunge numai cine știe cite ceva despre acest loc și cine își dorește asta atit de mult încit să o facă și pe contul propriu. La Muntele Găina, cu ocazia atit de cunoscutei sărbători anuale, la fel... Și exemplele, desigur, pot continua.

comunele din ținutul Zarandului, în toate celelalte așezări ale Apusenilor, viața spirituală a locuitorilor a cunoscut în ultimul timp importante mutații calitative, care se manifestă prin reflectarea tradițiilor și obiceiurilor, dar și a realizărilor contemporane. Vă rugăm să ne vorbiți cite ceva despre acest fenomen.

— Mai întii aș dori să subliniez sporierea numerică a formațiilor artistice de toate genurile. Astfel, alături de vestitele tarafuri din Vața și Brad, de mai multe ori laureate pe plan național, au apărut și altele, la Luncoi, Ribita, Băita, Baia de Criș, Buceș și Crișior; pe lingă tulnicăresele din Bulzești s-au afirmat și cele din Blăjeni; pe lingă formațiile coregrafice din Căzănel, Tîrnava, București, Vața, Ribita și Buceș s-au afirmat altele la Oclu, Hărăgani, Dumbrava, Dupăpiatră, Luncoi, Văghoara și în alte comune și sate moțești. Grupurilor vocale care însoțesc, de regulă, aceste colective coregrafice li se adaugă acum și grupuri folclorice complexe, care pun în scenă obiceiuri tradiționale cum sint cele de la Prăvăleni (obiceiul nunții), Căzănești și Hărăgani (culesul recoltei), Tebea și Dupăpiatră (călușarii) și multe altele. În șirul obiceiurilor moțești se distinge în continuare, prin amploare și cadru de desfășurare, „țirgul de fete” de pe Muntele Găina, care s-a transformat într-o adevărată serbare populară. Acest țirg, ca și altele

de pe raza județului și din zona moților, oferă un minunat prilej vestitilor meșteșugari din Obirșa să-și valorifice vasele de pămînt ars, celor din Rîșca și Rîșculița să-și vindă spețele și alte uneltete pentru razboiul de țesut, celor din Leaof să-și expună roțile pentru căruțele moțești, greblele, cozile de coase și alte obiecte pe care se pricepe să le fabriche mai bine decit oriunde.

Căile de acces l-au legat pe moș de casă
(Urmare din pagina 7)

sint renumite în activitatea de creștere a animalelor și în pomicultură. Cum însă majoritatea localităților la care ne referim beneficiază de legături foarte bune, de căi rutiere lesnicioase, cele mai multe dintre ele asfaltate, spre Zalău, Șimleu Silvaniei sau Jibou putem spune că locuitorii acestei zone se află foarte aproape de efortul general al județului pentru dezvoltare, pentru industrializare în mod special. Vreau să subliniez cu alte cuvinte că, deși comunele și satele aparținătoare lor din zona respectivă beneficiază de tot ce s-a înfăptuit în anii socialismului în țara noastră, școli, cămin cultural, poștă, lumină electrică și așa mai departe, iar construcțiile locale sint prin tradiție solide, sănătoase, locuitorii lor gravitează într-un număr destul de mare spre centrele urbane ale

județului, nepărăsindu-și casele și așezările, cum se mai întimplă din păcate prin unele locuri, dar reușind totodată să participe efectiv la dezvoltarea uriașă la care m-am referit mai înainte. Aș dori să menționez, în această ordine de idei, că la sfîrșitul anului trecut producția industrială a județului nostru a fost de 78,8 ori mai mare decit cea din anul 1938 și de 2,5 ori față de cea a anului 1975. Raportîndu-ne la anul 1968, în care s-a reînființat județul, trebuie să remarcăm că astăzi facem aceeași producție industrială în numai 48 de zile, iar la aceste succese, cum am spus, au contribuit din plin și locuitorii așezărilor din zona de sud a județului.

— V-ați referit mai înainte la numeroasele urme ale antichității daco-romane, la alte vestigii ale trecutului în această zonă. V-am ruga să numiți citeva și să subliniați importanța lor pentru turiștii care vizitează Sălajul.

— Pe Culmea Meseșului, cum bine se știe, se găseșc la tot pasul urme ale limesului meseșean, care de fapt constituia granița de nord a Daciei romane. Se află aici numeroase castre și turnuri de apărare, iar la Moigrad se pot vizita ruinele Porolissumului, fostă așezare dacică și apoi oraș roman important, avind rol de capitală locală. Continuă lucrările de dezvelire și restaurare, la fel ca

la castrul de la Buciumi, care a intrat și el în circuitul turistic. Mai sint și altele, la Romița, la Tihău, dezvelirea lor este de perspectivă. Există de asemenea măturii ale participării populației locale la Răscoala de la Bobița, numele unor conducători ca Ilie cel Mare din Almaș, Gal din Chendrea, Mihail din Cehu sau Pavel cel Mare din Voivodeni rămînînd pentru totdeauna în istoria noastră. La Cizer, la 1773 Horea și ai săi au ridicat o biserică din lemn care se află acum la Muzeul etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca. Sint însă convinsă că se pot face încă multe lucruri pentru punerea în valoare a tuturor vestigiilor și frumuseților zonel. Avem în vedere crearea unui drum de acces mai bun spre Moigrad, organizarea punctelor turistice, ca și orientarea mai limpede a vizitatorilor spre locurile cele mai importante, capabile să definească momente atit de importante din istoria neamului.

— Ce ne-ați putea spune, tovarășă prim-secretar, despre modul în care sint sprijinite puternicele tradiții culturale-artistice din zona la care ne referim?

— Este adevărat că asemenea tradiții se află în mai toate comunele, dar eu deosebire la Buciumi, unde există o formație corală și de fluierași de mai multe ori laureată la Festivalul

național „Cîntarea României”, la Agrij, avind o formație corală feminină de peste 80 de persoane, în Meseșeni de Sus și Sereșdol, unde se practică tradiționalul dans „mulierasca”, în Sig, Cizer și atitea altele, în care se remarcă de asemenea păstrarea nealterată a portului popular autentic. Pe Meseș, la locul numit „Popasul romanilor”, se desfășoară anual un festival interjudețean al dansului femeiesc la care iau parte, cum a fost și anul acesta, formații din 15 județe, de la Maramureș și Bihor, pînă la Dolj, Iași, Mehedinți, Vâlcea și așa mai departe. Există și o mulțime de sărbători tradiționale, cum ar fi „Sărbătoarea măsuriiului” de la Pria, comuna Cizer, asemănătoare cu „Simbra oilor” din Oaș, sau „Maialășul” de la Gorgana, comuna Sinmihaiu Almașului, serbare de luna mai prilejuită de bucuria încheierii lucrărilor agricole de primăvară. Aceste manifestări sărbătorești, prilej de etalare a bogățiilor de port, a tradițiilor deosebite ale cusutului și țesutului în stil popular, se bucură de mare atenție din partea noastră, continuînd obiceiuri ce dăinuie, desigur, de mil de ani. Chiar fiind strîns legate de întreg teritoriul județului Sălaj, satele și comunele din nordul Apusenilor reușesc să păstreze specificul lor local, iar noi credem că e bine să fie așa!

Flacăra în Munții Apuseni

George Arion :

Știți despre ce mi-a vorbit un bibliotecar din Sebiș ?

Nu de cărțile din bibliotecă, nu despre fervoarea cu care e privită aici personalitatea lui Mihai Beniuc — poetul s-a născut aici —, ci pur și simplu despre morile de apă. În țara Zarandului — după cum spune Vitalie Munteanu — pământul e bogat și așezat armonios într-un relief felurit, din care nu lipsesc cimpia apelor mari, strimtorile apelor mici și înălțimile cu păduri și pășuni. Pe aceste meleaguri morile de apă au apărut, de-a lungul timpului, pe măsura necesităților celor peste o sută de sate, mai toate așezate într-un lanț ce înconjoară bătrînii munți cu nume de la zerani. Nu se știe unde și cine anume a făcut prima moară aici dar se știe o anume poveste despre Moara Pătruțului, de a cărei roată a fost legat un vrăjmaș din oastea turcească, plătind cu grele suferinți fărâdelegile înfăptuite de lunga stăpînire otomană. Toponimia ne ajută să demonstrăm existența morilor de apă pe acest teritoriu din vechi timpuri. Spicuim din unele tipărituri apărute în secolul trecut și începutul secolului nostru, câteva denumiri de locuri pe localități :

Bodești — la moară
Cuvin — Valea morii
Gurahonț — Tarina la moară
Voivodeni — Ulița morii
Sebiș — Calea morii
Dezna — Moara lui Iat

Ce-i cu aceste mori ?
Ele au dispărut sau sînt într-o stare de plîns. Vitalie Munteanu se întreba, pe bună

dreptate, cred, dacă într-o epocă în care sursele de energie sînt din ce în ce mai costisitoare, nu s-ar putea apela din nou la aceste instalații de la care s-ar obține beneficii fără investiții mari.

Aș vrea să atrag atenția asupra dorinței locuitorilor din partea orădeană a Munților Apuseni de a-și popula ambianța naturală — splendidă — cu frumuseți făurite de mîna omului. Din această extraordinară năzuință spre sublim a apărut, într-un loc paradisiac — pe dealurile de la Căsoaia — o tabără de sculptură. Timp de trei ani s-au perindat pe aici, au lăsat dăltuite în piatră monumente de o valoare inestimabilă, George Apostu, Aurelian Bolea, Mihai Buculei, Anton Eberwein, Alexandru Gheorghiuță, Bata Marianov, Ionel Muntean, Dumitru Șerban, Florentin Tănăsescu, Ioan Deac Bistrița, Marcela Branea, Elena Hariga, Ion Iancu, Mihai Istudor, Traian Moldovan, Dumitru Pășma, Adrian Popovici, Ioan Rusu, Ioan Toian, Doru Nicolae Drăgușin, Constantin Gh. Doichiță, Nicolae Ghiță, Iorgos Iliopolos, Ioan Părvan, Dinu Rădulescu, Mihai Stănescu, Sava Stoianov, Emil Vitroel. După cum se vede, unii dintre aceștia sînt nume de marcă ale artei plastice românești. Iar Căsoaia, datorită sanctuarului pe care l-au înălțat cu trudă și migală poate deveni în viitor un punct de atracție pentru toți iubitorii de frumos. Așa cum au devenit și alte locuri de pe cuprinsul țării.

Sabin Cotoară, primarul comunei Rimeți :

Spuneți moșilor să se întoarcă la vetrele lor ; plecînd ei, au plecat vitele, au dispărut finețele și la urmă vor dispărea chiar și munții

De opt ani sînt primar. Sînt născut, crescut la Rimeți. După ce am învățat ceva meserie, pe la Aiud, m-am hotărît. Așa dintr-o dată, să mă întorc la Rimeți și să mă ocup cu treburile gospodărești. Apoi, am fost ales primarul comunei. Comuna are 15 sate : Rimeți, Valea Mănăstirii, Valea Uzei, Vlădești, Cotoărăști, Olteni, Valea Făgetului, Valea Inzerului, Florești, Brădești, Valea Poienii, Cheia, Botași. Nu știu cit are Capitala.

dar știu exact cit are comuna noastră : 94 de kilometri pătrați. Am auzit e-car mai fi, în țară, o comună cu aproape o sută. Dacă lucrurile stau așa înseamnă că noi sîntem pe locul doi. Indiferent cum stau lucrurile, din punct de vedere statistic, comuna Rimeți este una din comunele cu cea mai mare suprafață.

Pe valea Geoagiului sînt grupate cele mai multe case. Dar, dacă ați merge peste munți,

v-ar trebui zile întregi. De multe ori se face cite o zi întreaga, călare, pînă ce dai de-o casă. Ca să-ți faci o privire de ansamblu despre Rimeți, trebuie să-ți petreci concediul aici. Altfel nu cunoști mare lucru. Și noi, cei de la primărie, cînd plecăm pe teren, prin comună, parcă plecăm într-o deplasare prin țară. Mergem zile întregi de dimineață pînă seara.

În urmă cu opt ani, cînd m-am întors la Rimeți, existau cam 500 de gospodării. Dacă facem un calcul, cam cincisprezece case dispar într-un an. Dar, în ultima vreme numărul lor este mult mai mare. Dacă vrei, fenomenul are loc într-o progresie geometrică și cel mai trist și grav fapt este acela că el nu se oprește. El continuă și reprezintă un mare semnal de alarmă. Mă întreb, de multe ori, ce se va intimpla peste zece, cincisprezece ani ? Oare cum va mai arăta acest colț din Apuseni ? Dacă nu se iau măsurile necesare și imediate, peste puțin timp, și noi cei care conducem comuna ne vom da bătăuși și cine știe unde vom pleca ? Îmi vine să plîng cînd, după o zi de mers călare, ajung la o casă pe care o văd cu scinduri în ușă și ferestre. Este un semn că cei de acolo ori au închis ochii și n-au avut pe cine să lase în loc, ori oamenii au plecat către oraș. Și atunci se pune întrebarea : cit poate s-o mai ducă, așa, casa prin timp, fără oameni și animale ? Un an, doi, apoi... ele se topesc ca niște păpuși de ceară puse pe plită. Unii, cei-drept foarte puțini, se mai întorc. Vara. Fac o coasă, usucă finul, îl vind, apoi iar trag obloanele de scinduri și dispar. Dar ceea ce se intimplă nu este o rezolvare. Este, mai degrabă, o mare amăgire. În urmă cu două decenii, astăzi să vorbim numai de ultima perioadă, în Rimeți erau peste 10.000 de oi. Știți cite sînt la ora actuală ? Doar 1.300. Asta-i tot. La vaci avem un efectiv de 400 de capete. La fondul de stat predăm doar 270 de canete la tîneret bovin, 80 de bovine adulte și 160 de porci. Este foarte puțin. Aici, această zonă a Apusenilor ar putea să devină una din cele mai mari uzine de carne, brînză și lînă. Dar dispărînd oamenii dispar și animalele.

Neexistînd oameni și animale, dispar și finețele. Finul și iarbă, ca un cheag, au rolul de a fixa pămîntul de pietrele munților. Pămîntul, dacă nu este plămădit de om și animal, dacă nu are iarbă pe el pleacă la vale. Ca și omul — părăsește muntele. Rămîne, în urma lui, doar stîncă și piatră. În locurile unde nu se mai muncete pămîntul și unde nu mai sînt animale iarbă și finețele au și dispărut. În locul lor a apărut acea iarbă denumită de noi : pâr de porc. Respectivetele fire de iarbă, lungi și subțiri, sînt lipsite de viață. Nu au nici un fel de importanță și par lipsite de viață. Dar, reprezintă pentru noi un semn. Este semnul că pămîntul de acolo nu

mai este pămînt. El va pleca, cum am mai spus, în cel mai scurt timp la vale și în locul lui va rămîne scheletul muntelui care este piatră. Și ar mai fi încă multe de spus referitor la copii. Fiindcă nu mai sînt elevi, multe din școli s-au desființat. Este vorba de școala din Cheia, cea din Olteni și din Valea Inzerului. Mai avem o școală, la centru, de opt ani

pentru 120 de elevi. Cam jumătate sînt la internat. Dar, și aici, cei care termină cele opt clase se duc la oraș. Cam 30-40 de elevi intr-un an. Dacă se mai întoarcе unul sau doi. Nu sînt locuri de muncă pentru cei care vin. Doar la mănăstirea de la Rimeți, la secția de covoare, muncesc opt tinere. Atita tot. Și se pot valorifica ciupercile, fructele de pădure și lemnul. Dar...

Ion Aluș :

Fenomenul de translație nu trebuie condamnat în esența lui

Afectiv m-am simțit atras de cercetarea Munților Apuseni. Pentru că oricît vorbim de sociologie, oricît de doct am dezbate problemele sociologiei, important mi se pare faptul că obiectul sociologiei trebuie să-l constituie realitățile românești. Școala lui Dimitrie Gusti ne-a dat un exemplu elocvent în acest sens. Și cum să nu mă fi atras această cercetare și nu alta, aiurea, cită vreme, iată, vin cercetători din alte țări să investigheze realitățile românești din Apuseni, să facă nenumărate comunicări importante pe la diferite congrese și să tipărească tomuri în acest sens. Dar, pentru aceasta, evident, e necesar ca noi toți să înțelegem că trebuie scuturate zgura birocrată și piedicile de orice fel care stau între cercetarea sociologică și realitățile românești. M-a contrariat mai întîi, de pildă, agravarea decalajului rural-urban în zilele noastre, în Munții Apuseni, inegalitatea dintre sat și oraș care în loc să se estompeze crește. De ce ? Vrem să cercetăm acest aspect în mod temerar, profund științific, fără să ne facem că nu cunoaștem problema sau că ea

nu există, pentru a vedea din ce motive se intimplă acest fenomen și ce remedii impune. Urmare a acestui decalaj : exodul anormal de populație din zona rurală spre oraș. Eu cred că România nu poate exista, în nici un caz, fără agricultori. Prin urmare, conservarea țăranilor, așa cum îi știm din trecut istoric, nu e obligatorie pentru o societate modernă. După cum mișcarea de translație dinspre rural spre urban este normală pentru aceeași societate modernă. Fenomenul de translație nu trebuie condamnat în esența lui. Trebuie studiat însă în ce măsură sînt normale proporțiile, ritmurile și sensurile acestei migrații. Trebuie să urmărim în ce măsură exodul dinspre Apuseni spre alte zone ale țării devine normal sau anormal în actualele condiții. Cum putem stabili normalitatea sau anormalitatea ? În orice sistem se realizează un echilibru dinamic în jurul unor repere. Calitatea vieții, de pildă, poate regla acest echilibru dinamic. Un echilibru absolut, firesc, nu e posibil. Pentru ca

Sate care-și sting focul în vetre și pleacă

În comuna Crișcior, pe strada Monumentului la nr. 6, a apărut o casă nouă. Casa este a lui Nicolae Pătru, om de 47 de ani și tată a trei copii, de profesie mecanic mașini extracție la Întreprinderea minieră Barza. Din poarta casei celei noi, Nicolae Pătru face pînă în centrul orașului Brad cam un sfert de oră. Drum cu mașina. Iar autobuze sînt, nu-i vorbă, desul de multe și dese. Din pragul aceleiași case, pînă în satul Valea Arșului, drumul ia cam două și chiar trei ore dacă e bătut cu piciorul, și de multe ori oamenii chiar așa merg, pe jos, înspre și dinspre inima muntelui. El, Nicolae Pătru, s-a născut și a locuit acolo, într-un colț al acelei inimi, de care credea că nimic și nimeni n-o să-l despartă. Asta pe vremea cînd lui nici nu-i trecea prin gînd că hotărîrea de a se despărți de satul Valea Arșului, sat aparținător de comuna Crișcior, va veni din îndboldul propriei voințe. Hotărîrea l-a încolțit în mîntre în urmă cu vreo patru ani. De atunci a și început să lucreze la casa cea nouă, aflată pe un teren mai neted și, oricum, în apropierea unei șosele asfaltate. Tot astfel au mai coborît în satul de centru al acestei comune aparținătoare de orașul Brad, Nicolae Bănăteanu, Gheorghe Rusu, Maria Groza, Ioan Circu, Gheorghe Vasu, Gheorghe Opișa, Sabin Faur, Gheorghe

Codrin. În sat, la Valea Arșului, au mai rămas puțini : Ion Prodan, Pătru Fărău, Dionisie Gruiețu și încă vreo cițiva printre care Petru Demian, bărbat ajuns la 71 de ani și care împreună cu nevastă-sa, Saveta, nici n-are de gînd să se cîntărească din loc. De la el, de la Petru Demian, care-i e unchi, Nicolae Pătru a auzit că altădată, într-un timp mai vechi, în sat erau peste 80 de perechi de boi. Acum mai sînt ciții mai sînt. Mai mulți sînt, zice Nicolae Pătru, porcii mistreți care înaintea pînă lîngă ferestrele caselor și strică mai tot ce oamenii seamănă pe pămînturile lor sărace și puține. S-au înmulțit porcii mistreți sau „giganții”, cum le zic unii, peste măsură. Asta și este, zice Nicolae Pătru, cauza principală pentru care s-a hotărît să coboare și să-și ridice casa mai jos, în vale.

La Consiliul popular al comunei aflăm că din cele vreo 80 de familii care locuiau în acest sat în urmă cu vreo 10-15 ani, au mai rămas 10. În Valea Gîrzi, întî-altă parte a comunei, erau 40 de familii și acum mai sînt 3. Însă „depopularea” a intrat în limbajul curent în multe localități aflate pe valea Crișului Alb, dinspre izvoarele lui, de la Blăjeni, și pînă în partea dinspre apus a ținutului Zarandului, unde el iese din

județul Hunedoara. În comuna Blăjeni, în satul Dragu Brad mai sînt zece-se, 2 familii. Și în comuna Buceș, în satul Stănița, se înregistrează „mișcări în jos”. În comuna Ribîța, satul Ribicioara de Sus avea în urmă cu 10-20 de ani 70 de familii. Acum mai are 6, și toate 6 sînt alcătuite din oameni vîrstnici. Petru Iezan, Toader Dobrișău, Paraschiva Clej, de exemplu, ale căror puteri nu mai sînt atît de mari încît ei să vrea să dea vieții lor o nouă și neașteptată întorsătură. Propriu-zis, satul Ribicioara de Sus a și dispărut din evidențele administrative. În urmă cu doi ani, cînd Nicolae Roman a venit primar în comună, nu mai existau satele „de sus” și „de jos”, ci unul singur, cu numele — pe care înainte și-l împărțiseră frățește, Ribicioara. Sat care, alcătuit din însumarea a două foste sate de sine stătătoare, nu reușește nici el să fie prea plin de oameni și puteri, fiindcă din cele 46 de familii, cite are cu totul, abia vreo 30 dacă mai pot munci și se mai poate pune nădejde în ele.

De bună seamă, imputinarea numărului oamenilor în satele aparținătoare și dorința acestora de a se stabili în centrele de comună — proces ce pare nefiresc celor ce se străduiesc să-l inventarieze consecințele, iar nu și cauzele — nu trebuie să ne abată atenția și privirile pe lîngă o realitate la fel de tulburătoare, și anume că în ulti-

mil vreo zece ani s-a făcut simțită deopotrivă tendința de a părăsi și satele de centru. „Ei coboară la Brad, la Deva”, ne spunea Gheorghe Crăciunescu secretar al Consiliului popular Crișcior. În felul acesta, e limpede, se produce nu doar o strămutare a oamenilor dintr-un loc în altul pe teritoriul aceleiași comune — din satele mai îndepărtate către satul de centru — ci și o scădere a populației totale a comunei respective. Prin raportare la anul 1971, situația se prezintă astfel : comuna Buceș avea 3.739 de locuitori iar acum are 3.450 ; comuna Ribîța avea 2.711 iar acum are 2.448 ; la Tomesti populația a scăzut de la 2.029 la 1.820 ; numărul de locuitori a scăzut și în comunele București sau Vața de Jos iar în comuna Crișcior, care în 1966 avea 6.243, acum au mai rămas 4.810.

Într-adevăr, satele vin la vale Adică oamenii. Casele, multe dintre ele, rămîn în urmă, puștii, cu ferestrele oarbe. Și cu toate că vorbind despre acestea Nicolae Pătru gîndea la el însuși, nu putem fi siguri dacă nu cumva casa cea nouă din Crișcior aparține unui om, iar cea din Valea Arșului a fost a altuia, nu tot a lui. Fiindcă lumina din casa cea nouă nu va putea niciodată să alunge întunericul ce-a năpădit casa cea veche, în clipa cînd focul, în vatra acesteia din urmă, s-a stins definitiv.

D. CONSTANTINESCU

Semnele vremii

Negritul pădurilor ziua

De multe ori pădurile (primăvara, toamna și iarna) cînd nu sînt frunze, la orice oră din zi, se observă că încep să-și schimbe culoarea în negru.

Privită de la distanță și de către oamenii mai bătrîni se zice „A-nceput să negrească pădurea”. Tot acești oameni zic : „azi sau miine va ploua”. Potrivit acestor spuse de ei, în zilele ce urmează plouă pe-o scurtă durată de timp.

Șopotul apelor noaptea (vuietul)

Începînd de la orele tîrzii ale nopții, se aude șopotul (vuietul) apelor ce curg. Acest vuiet al apei durează de la ora 10 seara și ține pînă la ora 12 noaptea și chiar mai tîrziu.

Se aude foarte bine acest șopot pe care îl face sub presiunea unui curent de aer rece asupra apei care curge. Îi spune șopotul apei. Acest fenomen se produce unde ea curge mai repede. Cel care-l ascultă spune celui ce-l intîlnește mergînd la muncile cîmpului : „Am auzit azi noaptea cum șoptea (vuiet) apa. Ai grijă că în curînd o să plouă.” Cele spuse și afirmate se adevereau.

Dumitru Graur :

Intr-o seară, mi-a dat prin gind să văd cum e ospitalitatea moșească

Ne aranjăm în așa fel încât să ajungem în centrul comunei la câteva minute după plecarea ultimei curse auto spre Brad. S-a înnoptat binisor de-acum și doar cîțiva cetățeni n-au ajuns încă la casele lor. Nu știm mai nimic despre comuna Bulzești, în afara unei poezii. Dar, în ea e vorba de cu totul alte timpuri. Întrebăm unde am putea înnopta, ca bieți bucureșteni rătăciți la atitea sute de kilometri de casă, se află cu noi și un copil, oamenii ne privesc cu îngrijorare, dar nu dau defel din umeri. La Nicolae Giurgiu, deputat și delegat sâtesc, zice unul, sau la Filon Giurgiu, ori la Aslău Gheorghe. Și Aslău Alexandru i-ar putea primi, zice un altul, scuzindu-i totodată pe toți cei din jur : „Noi sintem din Ticera, ăsta-i sat la vreo patru

poartă !” Intrăm. Casă de om gospodar și de femeie știind să fină rînduiala. Nu ne descălțăm la intrare, fiindcă încă nu știm dacă vom rămîne. Din bucătărie vine un abur imbiator de la un ceain așezat pe plită, exact ca într-o poveste pe care parcă am ascultat-o cîndva. Ne așezăm pe scaune, vorbim de una, de alta, cînd sîntem întrebați cu ce treburi la Bulzești e cit pe-acți să ne dăm de gol, dar n-o facem, inventăm pe loc un pretext cu o cooperativă meșteșugărească interesată în costumele populare locale și treaba pare că merge, ori cine știe... Omul din fața noastră, care se recomanda Aslău Victor, a fost pădurar o viață întreagă, muncitor, maiștru, în partid a intrat în 1947, apoi director la I.F.E.T. Sebeș pînă la pensie. Nu, nu-s rude toți de care am auzit pînă acum.

kilometri peste munte, v-am primi bucuroși, dar e cale lungă de făcut”. Hotărîm așadar să bîtem în poarta primei case cu lumină la ferestre pe care o înțînîm. Depanăm din nou povestea cu rata pierdută în ultimul moment, ne cerem scuze pentru deranj și ne oferim să plătim cît se cere pentru cazare. Bărbatul care ne-a deschis poarta pare să ezite, apare și femeia în pragul casei, a auzit probabil discuția de afară și acum țese și strigă : „Măi, Victor, adu oamenii-ncoace, doar nu-o să-l ții toată noaptea la

Aslău și Giurgiu, adică locuitorii de pe Valea Giurgestului, sint mai toți de pe aici, nea Victor, acum om la 65 de ani, a colindat toată țara după muncitori, dia Maramureș și Bihor pînă-n Vrancea și Bacău, pe drumuri pe care numai călare se mai putea răzbate, așa cum era de altfel și cel al Bulzeștiului. Exploatarea, zice, se făcea prin „plutire sălbatică”, adică lăsînd buștenii să coboare liber pe ape, dar planul era plan, de cum începea sezonul de tăiere, pleca primăvara și se mai întorcea toamna. Pe femeia sa o

cheamă Viorica, e de fel din satul Străuți, lingă Ticera, despre care acum știm ceva, dar de cunoscut s-au cunoscut mai bine pe Muntele Găina, la „tirgul de fete”. Aflăm repede o poveste frumoasă cu moața de 16 ani plecată împreună cu mama sa încă de dis-de-dimineață, cam pe la ora 4, spre Muntele Găina, fiindcă venise vremea de măritat, la 18 se pare e-ar fi început să fie cam tirziu, că așa sint obiceiurile locului, sau poate doar au fost. Se îmbrăcase frumoș Viorica Lazăr în acea dimineață, mama îi luase și o straiță cu merinde, după vreo 3-4 ore de mers pe jos au ajuns sus pe munte, lumea era puzderie, poate peste 15 000 de oameni, au scos din straiță cașul de oate, plăcintele și chiar sticla de țuică fără de care nu l-ar fi putut ospăta pe cavalier. Se porniseră horele, că fiecare comună ținea să aibă muzica și chiar birtul ei, flăcăii abia veniți de la armată începuseră să-și rotească ochii prin mulțime, și iată că apare tînărul Aslău Victor, 24 de ani pe mușe, o ia pe Viorica de mîna „o știam de la școală !” și-i zice pe sleau : „Hai, Viorică dragă, să jucăm și noi o molănească de-a noastră !” Că așa-i pe Muntele Găina, de cînd se spune că o găină cu penze de aur ar fi zburat de la Roșta Montană și s-a oprit tocmai pe muntele care îi poartă numele. Așa s-au cunoscut mai bine și soții Aslău în acea vară, mai tirziu Victor a fost în Ticera la părinți și cînd a cîșorît cu Viorica, fata nu s-a mai întors. Iarna au făcut nunta.

Camera alăturată, în care privim pe furiș prin ușa întredeschisă e cea de culcare, dar nimeni nu ne-a invitat acolo. E strălucitor de albă și curată, pe pereții vîruiți parcă de cîrind nu-s multe lucruri, doar cîteva farfurii de lut și un tablou cu o fată. Da, e chiar fata gazdelor noastre, acum profesoară — locuiește în Alba Julia, bătrînii mai merg să mai stea la ea în toila iernii. Și, în fapt, zice nea Victor, ăsta-i necazul satului, că tinerii sint mai toți plecați spre oraș și, în loc să se întoarcă ei, mai mult bătrînii îi urmează. Femeia apare deodată cu o farfurie pe care fumegă o mămăligă cit o roată, o așază în mijlocul mesei și ne invită să luăm fiecare. De fapt e un balmoș, o mămăligă delicioasă flartă în smîntînă, pe care o mîncăm cu poftă. Afară a început să plouă mărunț și tare ar fi bine dacă am putea rămîne aici, dar nimeni n-a mai vorbit despre asta un cuvînt. Multumim frumos pentru mîncare și dăm să ne ridicăm, întrebînd totodată unde am mai putea încerca în privința dormitului...

— Hai, fiți serioși, zice Victor Aslău, pîi unde să vă mai duceți pe vremea asta ? Sînteți bineveniți și ne scuzați dacă nu vă vom găzdui chiar ea la oraș.

flacăra în Munții Apuseni

Tudor Octavian :

Am vizitat o cantină de mineri

Mai toate cele cîteva zeci de femei, care lucrează la cantină, au bărbații în subteran. Masa, ca să zicem așa, e o chestiune de familie și, pentru că e o chestiune de familie, trebuie să fie bună.

Minerul, se cunoaște, are prin lege o masă caldă la intrarea în schimb, masă plătită de întreprindere, deci de stat. Contabila Ilona Kasa, de 17 ani la Voivozi și de 5 în administrația cantinei, e preocupată nu de leu, cum s-ar putea crede, ci de bănuț. E o polițică a pretului în aceste cantine muncitorești, care, atunci cînd sint conduse cum trebuie, e pasionantă.

Spre exemplu, politica prețului mesei gratuite a minerului în ziua piureului de cartofi cu carne de porc. Ce mîncare e aceea care costă numai 5,80 lei ?

cantină. Practic, aici gătim, iar mîncarea o transportăm la microcantinele de sector, la Vărzari, la Jurteana II și III, la Cuzap II, la Budoiu și Suplacu. Sint o mulțime de kilometri de umblat cu furgoneta la oră fixă, minerii sint foarte pretențioși, dacă nu le place masa, le-o re-prosează mai intii soților, care muncesc la cantină. Ne aprovizionăm serios pentru iarnă, de fapt procedăm ca în gospodăria personală : îngrijim să avem de toate și la vreme. Am pus la punct o gospodărie anexă mare și, după cum merg lucrurile, cred că vom fi curînd în situația să avem prețuri interne la aproape toate cele necesare, indiferent de mersul pieței.

La cantina din Voivozi se lucrează tot timpul. E un loc unde grija față de om are niște in-

Mama imi spunea însă că în Munții Apuseni ar mai fi o țară : Țara Vilvelor. Și că între aceste vilve se stîrnesc cîteodată bătălii după chipul și asemănarea furtunilor. Fulgerele mute, fulgerele, ce lucesc uneori în zarea nordului, necurmate de nici un tunet, ar fi săgețile de foc ale vilvelor ! Din tonul în care mama imi vorbea despre aceste lucruri, simțeam însă că Munții Apuseni puteau totuși să fie o margine, margine a lumii, și că dincolo de ei nu mai era decît — povestea.

(Lucian Blaga — Hronicul)

Să socotim : 150 gr carne de porc — 3,30 lei, 400 gr cartofi — 0,55 lei, 300 gr piine — 0,64 lei, 30 gr ulei — 0,35 lei, 31 gr zahăr — 0,30 lei, diverse — 0,56 lei. Pare să fie oportună o întrebare „de trei simplă”. Dacă 150 gr carne de porc costă numai 3,30 lei, cît costă kilogramul ?

— Vedeți, spune Ilona Kasa, lucrurile stau așa : noi nu pornim de la o sumă de bani și încercăm să chibzuim ce obținem cu ea, ci oarecum invers. Ne gîndim mai intii cum trebuie să fie o masă ca să-l țină pe om orele de abataj în putere și abia după aceea cum facem de bani. Soluția e să creștem porci. Și creștem cîteva sute. Din cei 1 600—1 700 de oameni, care primesc o masă gratuită în schimb, doar 100 — copii și personal — lau masa ca abonați la

fășșări fără echivoc. Cînd omul mîncină pregătindu-se pentru un schimb la tăiat cărbunc, prea multe nuanțe ale ideii de bine nu încap. Carnea trebuie să fie carne, varza să fie varză, leguma întreagă și îndestulătoare, gustul plin și sănătos. Sint situații cînd prea multe nuanțe pot acoperi binele însuși.

Trebuie să mai spun că am intrat în cantină dînd, pur și simplu, bună ziua și fără multe lămuriri dinainte. În bucătărie mirose a zi obișnuită și a curățenie, atmosfera era de casă cu grădina proprie de zarzavat și cu reguli respectate de toată lumea, un loc, prin urmare, cum și trebuie să fie. Nimic mai cinstit, la urma urmei, ca o cantină să fie ce-i este dat și să nu funcționeze cu surprize.

Mondră din untură rîncedă cu mălai

Se lua din untură un fel de toată, unsoare rîncedă de porc, și se așeza într-un castron: jumară cu jumară, mai multe bucăți. Pusă la foc începea să se topoască. După ce erau topite jumările se luau cu lingura și se depuneau pe un dof. Într-un blid de pămînt se „dumică” (sfarmă) cu mina mălai, după cîți membri erau în familie. Se puneau cu mina dreaptă mălaiul dumnicat în vas și cu mina stîngă se „mîntenia” (amesteca) cu untură. Această amestecătură se fierbea pînă ce se îngroșa. Se servea cu linguri de lemn, de regulă fierbinte sau, oricum, caldă. Era o mîncare foarte bună și gustoasă fiind de cele mai multe ori și un medicament al stomacului. Din păcate a dispărut din hrana omului din zilele noastre.

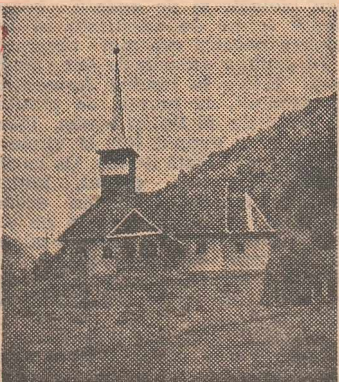
Cordii din frunză de varză

Familille mai sărace, mai lipsite de bucate (cereale), în perioada din trecut făceau din varză un fel de ciorbă ce-i spunea „cordii” verzi din frunze de varză. Se luau frunze de varză mai mărișoare și se tăiau cu cuțitul așa cum sint tăietei lași. Se fierbeau într-o oală de pămînt împreună cu sare. După ce frunzele erau fierte bine se storceau și se puneau într-o altă apă curată. Se puneau din nou la fiert. După ce se răceau erau servite cu zeamă de mălai

bate caii la galop (ceea ce oamenii de la munte nu fac niciodată !), ieșeau aburi din ei ca din niște cazane. Și abia ajunși sus, medicul află că cel ce bate caii nu era nici măcar rudă cu bolnava : îi găsește pe toți adunați în ograda, unii aduceau apă, alții dădeau la porc etc. Era vorba de debutul unei pleurite cu sufocări și dureri enorme ; în momentul cînd pacienta s-a liniștit, pentru întreg satul a fost o adevărată sărbătoare...

„Vedeți, ăștia sint... ! Prin 1978 — vă relatez un alt caz — unul dintre sătenii de aici nu a fost lăsat să-și culeagă griul, pe motive absurde. Omul a plecat... nu știu unde”.

Situația nu l-a descurajat pe medicul Florin Birnețiu. „Cînd alții plecau, noi construim

punct sanitar în Văsoaia și Păușeni, cu ajutorul organelor județene de partid și Direcției sanitare. Oamenii au înțeles că nu mai sint lăsați de izbeliște. În plus, a contribuit și faptul că, dacă pînă anul trecut, Văsoaia era declarat sat dezafectat, astăzi s-a revenit asupra acestei decizii. Cam asta ar fi povestea Văsoaiei... !”

...Revenim la centrul de comună, pe vremuri la fel de șters, la „locul acela în care nu se întimpla nimic”. În 1975 — deci la doi ani de la inaugurarea Muzeului satului, și peste pod de el, este inaugurat un alt important obiectiv : dispensarul (în care mă aflu eu acum), tip Ministerul Sănătății, cu două circuite (cabinet plus sală de așteptare adulți — idem, pentru copii), integrînd și locuința medicului. Clădirea și tot mobilierul sint noi. Florin Birnețiu menționează cum un mare ajutor au primit, aici, de la ing. Gheorghe Olaru de la I.A.S. Udvișiș-Arad, prin planuri, meșteri, mijloace de transport etc.

Un alt ajutor pe care medicul ține să mi-l menționeze, imediat după cel primit din partea organelor județene de partid și de stat, este cel acordat de către Gheorghe Mercea, inginer în cadrul Ministerului Agriculturii și Industrii Alimentare — localnic, ca și Florin Birnețiu — și care și-a adus o însemnată contribuție în introducerea apei curente și curentului electric, în asfaltarea localității etc.

HORIA PATRAȘCU

Restul e iubire

(Reflecții despre munți)

Am fost rugat să scriu în acest număr al revistei „ceva” despre munți. Ceva? Orice eroare provine dintr-o excludere, zicea Pascal. Dar e o fatalitate, se pare, să spunem „ceva”, mai ales când am dori să spunem totul.

Am încercat, nu demult, să definesc ceea ce îmi place să numesc morala munților. Și afirmam că munții despart ca să apropie; că ei te obligă să taci pentru a găsi cuvintele cele mai potrivite, ceea ce nu e puțin lucru într-o lume zgomotoasă care nu suportă nici discreția Giocondel. Adăugam atunci: am avut totdeauna impresia sau poate iluzia că o anume reculegere la care te constrânge muntele îi intimidează și pe escroci.

Exageram, bineînțeles. În realitate, știu că escrocii autentici nu primesc lecții de decență. Și nici nu mai sînt atât de naiv încît să cred că lumea e nerăbdătoare să găsească în natură pedagogul de care are nevoie. Pe vremea cînd citeam „Emile” al lui Rousseau eram foarte tînr și lipsit de experiență. Între timp, măcar din acest punct de vedere, am devenit mai lucid.

Nu există, totuși, o morală a munților? Am copilărit lîngă munți și răspunsul meu nu poate fi decît unul singur.

Dar îmi dau seama că pot fi bînuît de orgoliu. De aceea prefer să recunosc că noi înșine, cei care ne-am născut lîngă munți, sîntem cei dinții stingheriți de defectele noastre. Cînd vorbim de morala munților n-o facem pentru că am fi mai buni sau mai răi decît cei care au trăit mereu departe de munți, ci pentru a ne explica nouă înșine în primul rînd de ce sîntem așa și nu altfel. Căci dacă ar fi o copilărie să judecăm caracterele după altitudinea la care s-au format (în definitiv, pe Acropole grecii n-au urcat decît o sută de metri pentru a ajunge la zei), în ce ne privește înțelegem, de pildă, de ce nu prea știm să fim degajați. Linistea noastră, a celor care am văzut multă vreme cerul lipindu-și obrazul de piatră, e colorată ca muntele. Noi ne ascundem tandrețea sub o platoșă de asprime, de frică să nu fim trași pe sfoară și să ne expunem prea mult dezvăluindu-ne căldura fără nici o precauție. Obișnuiți cu întimitatea tăcută a muntelui, ne hotărîm greu să ieșim din rezervă și nu ne mărturisim ușor sentimentele. Preferăm să iubim decît să facem declarații de dragoste. Și devenim, brusc, timizi pe orice scenă unde hohotesc reflectoarele. Nu ne judecați, prin urmare, că n-avem destulă jovialitate și nu ne lăudăm cu lăuam în serios orice fleac. Nu e nici vina noastră, nici meritul nostru. După cum nu e vina noastră că sîntem, în genere, zgîrciți în lucrurile mărunte și risipitori în cele mari. Căci am obținut totul greu. Nu ne-a dat nimic gratuit. Am plătit pentru fiecare floare și pentru fiecare bucurie. Dar pentru a ne dovedi nouă înșine că ne putem ridica deasupra slăbiciunilor noastre, uneori sîntem gata să pierdem totul. De fapt, calitatea noastră principală este că nu ne jucăm cu vorbele, iar defectul nostru principal că am transformat asta în orgoliu. Provocat să ridă, un om de la munte iese stingherit din adîncul său de tăcere. Obișnuit să tacă, el consideră risul, cînd nu e exploziv, indecent. Cu alte cuvinte, nu știm să fim dezinvolți. De cite ori încercăm, nu reușim decît să fim stingaci, suridem forțat și se vede că nu sîntem în apele noastre. Pe scurt, n-avem vocație de actori. Cunoaștem un singur rol bine. Să spunem ce gîndim și să fim ceea ce sîntem.

Piatra și pămîntul dur ne-au silit să fim prudenți și cu ispitele metafizicii. Noi ne-am lipit de pămînt ca Anteu nu ca să căpătăm puteri, ci ca să trăim. Știm de ce în deșert filosoful trebuie să caute mai întîi o oază ca să nu moară de sete, după care poate să-și continue meditațiile. Deoarece și muntele, prin singurătatea lui, este uneori un deșert unde, înainte de a discuta despre dragoste, simți nevoia s-o trăiești. Dar în același timp știm că muntele este exact contrariul unei piramide și că numai cine înțelege asta ne poate înțelege și pe noi. Piramida slujește o iluzie metafizică, în vreme ce noi, chiar în pustiu ideilor pure, ne întorcem cu fața spre țîrîna pe care am trădat-o și spre locurile unde am învățat să iubim.

Am aflat astfel că muntele are un sens numai dacă l-î dăm. Altminteri, nu e decît un morman imens de piatră, un accident geologic. Și, chiar cu întîrziere, am descoperit că nu munții sînt de vină pentru ceea ce n-am fost în stare să trăim.

Sînt pe jumătate un renegat pentru că, întîlnind marea, n-am putut să plec indiferent de pe plajă, dar nimic nu șterge în mine amintirea și gustul pietrei. Departe de munți, simt cum corabia joacă pe valuri și visez să am o stîncă sub picioare. Să numesc asta nevoie de certitudine? Mă tem că sună prea retoric. Și am, din ce în ce mai mult, oroare de cuvinte mari. E vorba, poate, mai curînd de un destin al nostru, al celor care am trăit lîngă munți. Nu putem trăda niciodată pînă la capăt. Și tirim după noi, chiar în zarva orașelor, tăcerea în care am crescut.

De aceea surid cînd cineva îmi face obiectii: „Totuși munții sînt prea morocănoși; sau prea singuri”. Mă rog. Ce să răspund? Orice aș spune e incomplet. Restul e iubire. Iar iubirea nu se teme de obiectii. Unii sînt de altă părere și nu iubesc munții? Să fie sănătoși. Nu le reproșez nimic. Nu poți să reproșezi unui om că n-are noroc. Și, la urma urmei, unul din marile privilegii ale iubirii e că nu depinde de nimeni. Doar de tine însuși. Sau poate nici de tine însuși.

Dealtfel, adevărata dragoste n-are nevoie de apologie. Și dacă în genere cîmpia ne învață să vorbim, muntele ne învață, totuși, mai ales să tăcem. Cei care am trăit lîngă munți știm bine cît ne-a ajutat și cît ne-a costat asta.

OCTAVIAN PALER

Tîrgul de fete de pe Muntele Găina

Am cunoscut bine, în tinerețea mea, doi bătrîni intelectuali din Transilvania: pe ziaristul și omul politic Ion Rusu-Abrudeanu (1870-1934) și pe juristul și dirzul luptător pentru cauza națională, Amos Frîncu, ce se evidențiasse la începuturile lui profesionale ca un curajos și vehement apărător al memorandumurilor și, mai apoi, ca un inflăcărat și neostenit susținător — mereu prezent — în toate revendicările sociale și dreptele nevoi de viață ale moșilor, care îl investiseră, dealtfel oficial, procurator al lor și sol de deziiderate, în fața guvernelor și autorităților constituite.

Nu știu dacă de la Amos Frîncu — mai în vîrstă decît Ion Rusu-Abrudeanu și care, mi se pare, l-a supraviețuit — a rămas vreo operă scrisă și tipărită în legătură cu moșii lui, dar zărele timpului din Transilvania de dinaintea Unirii, ca și celelalte din România întregită, îl consemnează în dese rînduri, entuziast și elogios, inițiativele, demersurile și strădaniile, ca să-și ridice, din istoviri și obide, seminția din care se obîrșea. Știu că din aceeași stirpe venise și Teofil Frîncu, decedat în 1903, care ne dăduse în colaborare cu învățătorul ardelean George Candrea (1862-1903), atît de grăbit să încheie socotilele pămîntului, două studii remarcabile: *Rotacismul la Moșii și Istria din România din Munții Apuseeni*, care, dacă nu mă înșel, a fost incununat cu Premiul Academiei; și, precizez, ca să înălțur orice ipotece confuzii, că nu e nici un grad de rudenie — în afară de inrudirea de spirit — între George Candrea moșii și Aurel Ion Candrea bucareșteanul, care nu și-a pierdut total notorietatea, valorosul lingvist și titularul catedrei de dialectologie și folclor romanic de la Universitatea din București, de pe vremuri.

Azi, la același tîrg...

Cîntecele, observa cineva, au aeri destul de fragile de arhitectură, prăvălite printr-o vitregie a timpului sub valuri de mare sau îngropate de pămînt. Imaginați-vă, spunea același, un imn acoperit de valuri pînă la jumătate, cu trepte de piatră dramatic oprindu-se în neant, cu scări dispărînd în adînc, sub nivelul plutiții, cu vaste portuluri prin care zboară doar păsări. Asemenea vestigiul de dimensiuni grandioase, arhitectonice sau muzicale, nouă, românilor, ne lipsese, vechia noastră cultură — cea a lutului ars și a lemnului — neputînd clădi durabil decît în spirit. Și totuși...

Totuși, cum se poate însemna, de pildă, sunetul păstrîndu-l spontan și curat pentru o altă ureche, care încă nu s-a ivit în timp? Ceva din el rămîne, se zice, imprimat în cuvînt, o materie care, asemenea lutului, ia uneori amprenta glasului uman. Dar e de ajuns atît?

Mi-am pus aceste întrebări în vara asta, la sărbătoarea „Tîrgului de fete” de pe Muntele Găina, una din cele mai vechi ale oamenilor

În schimb însă Ion Rusu-Abrudeanu ne-a lăsat mai multe volume, — peste activitatea lui de ziarist începută la „Tribuna” de la Sibiu și stabilindu-se din 1890 în București și-a continuat-o la „Timpul”, la „Conservatorul” și pe urmă, ani îndelungați, pînă în 1916, la „Adevărul”.

După primul război mondial n-a mai militat în presă și s-a dedicat politicii, fiind ales de mai multe ori deputat și senator pe listele partidului liberal. Citea citeva din titlurile cărților lui: „Habsburgii și Românii” în 1915, împreună cu regretatul diplomat și omul de rectitudine și de inimă, care a fost Vasile Stoica; „România și războiul mondial” în 1921, „Moșii”, amplu și muncit lucrare întinsă pe 540 pagini, cu o bogată și frumoasă ilustrație, scoasă în 1928 și în același an va mai tipări: „Originea, degenerescența și tragedia Habsburgilor”, apoi în 1930, „Păcatele Ardealului față de sufletul vechiului regat” și, în fine, „Tragedia aurului” și „Aurul românesc”, ambele din 1933.

Am dat aceste reduse detalii, pe de o parte, fiindcă cititorul de azi n-a avut cum să mai audă nici de Ion Rusu-Abrudeanu, nici de Amos Frîncu și, pe de alta, pentru că luat de ei, am asistat, în vara lui 1929, la desfășurarea îndătinatului obicei, conservat din străvechimele noastre, al Tîrgului de fete de pe Muntele Găina. El era sorocit să fie ținut anual în cea dintîi duminică după 29 iunie, cînd calendaristic cade onomastica sfinților Petru și Pavel. Sărbătoarea nu avea nici un caracter religios și în regiune asemenea bălăciuri mai existau pe Muntele Călineasa și acela din comuna Hălmăgiu, la poalele Găinei, care era numit Tîrgul sărutatului sau al nevestelor.

Mai fuseseră altele două de pe

acestui pămînt (după unii cercetători, ca Tache Papahagi, de exemplu, „aparținînd epocii de formațiune a poporului român”), în care întîlnirea și cu cuvîntul, dar și cu sunetul pur al vocii strămoșilor, avea vocea de care se sprijină ființa noastră ascultîndu-se și regăsindu-se pe sine, s-ar fi convenit să se petreacă firesc: cu firescul cu care cîntecul bătrînesc, început cîndva pe o prispă de țară, isprăvește în țara cea mare și, de fapt, nu isprăvește niciodată. Din păcate, nu s-a întîmplat așa. Din păcate, cel care au ascultat, la Tîrgul de pe Găina, cîntecele formațiilor muzicale venite aici din mai multe zone, n-au ascultat vocea moșilor, sunetul el străvechi și inconfundabil, nu le-au simțit deci nici arta, nici firea. S-au cîntat melodii frumoase (adesea chiar prea „frumoase”, prea lucrate), dar nu s-a cîntat moștește. Chiar cînd s-a apelat la folclorul local, „aranjamentele muzicale” s-au dovedit trădătoare. Folclorul moștește, pe scenele tîrgului, n-a fost, într-o seamă de cazuri, decît un schelet de cuvinte a cărui ființă muzicală s-a destrămat sau a luat-o razna. Arhitectura lui exterioară s-a

Apuseeni, spațiul nostru mioritic

Îmi stăruie în cîmpul memoriei prima călătorie în Apuseni, peste care s-au înscris altele de mai tîrziu. Totul apare învăluit în lumină, în unduire de șes și de deal, de perdele de pădure și de întinse lanuri de porumburi, de griu și de floarea-soarelui în schimbarea culorilor spre coacere. Prima dată, parcă era un sfîrșit de august și drumul nostru urca lent lăsînd în stînga, învăluite într-o piclă albăstruie, Cheile Turzii, iar în față, mereu în față, planuri de înălțimi din ce în ce mai aproape.

Dimineața am văzut prima biserică cu turn ascuțit de lemn la o parte a satului. Se înălța verticala goticului românesc în lemn, poate cel mai reușit să evocă legătura omului cu toate cele înalte din natură. Neamurile puternice ale apusului și nordului au înălțat în piatră gigantice turnuri verticale care te împing spre neliniște și tensiune. Oamenii noștri au eliminat neliniștea, înlocuind-o cu năzuința calmă și cu împăcarea înăuntrul unui spațiu blind care învăluie dealul prelungit încă mai sus, prin turnul bisericeștelor de lemn, dar atît cît dimensiunile sufletului lor.

Pridvorul bisericuțelor de lemn, ca și al tuturor bisericuțelor noastre, este un adaos arhitectonic unic în arhitectura mondială. De ce l-o fi făcut meșterul nostru și de ce s-a răspîndit pe toate plaiurile și pe toți munții, acolo unde există bisericuțe sau schituri? Este un semn de unitate și de întindere spirituală în nevoia de a trăi liber și de a contempla deschis spațiul — mereu

Munții Bihariei și Lespezii, care au fost abandonate succesiv, unul în 1828, al doilea în 1830. Dar Tîrgul de fete de pe Găina era cel mai popular și cel mai populat și se pare că acum e singurul care mai păstrează tradiția așezărilor noastre milenare.

Am văzut atunci, în duminică respectivă, urcînd spre platoul Găinei, moși și moaște, crișeni și crișence, în superbele lor strale festive, însoțiți de lăutari, de strigături și de chiote și am înțeles mai bine, din structura lor stîncoasă și din chipurile lor dirze și neînduplecate, jertfa subtilă a trinității Horia, Cloșca și Crișan, cu toate virsurile care i-au iluminat, ca și tăiosul răspuns al lui Avram Iancu dat împăratului, care-l chemase la sfat și la împăciuire:

— N-am a veni acolo, fiindcă nu avem vorbă împreună. Un nebun ca mine și un mincinos ca tine nu se pot înțelege.

Și am priceput, tot atunci, uîtîndu-mă la miinile lor muncite și la frunțile lor ridate și amara strofă de jale și de tînguire a moșului:

*Nu am pine, nu am sare
Toate le-a dus darea mare,
Darea mare ce m-apasă,
De stă sufletu-mi să iasă.*

Au trecut, din 1929, cincizeci și doi de ani. Și astăzi, cînd tinerii mei colegi de tagmă, se întorc din Apuseni în paginile „Flăcării”, ca albinele la stup, cu rodul ochilor și al minții — altă generație de împînșiți sclavi ai efemerului, care va rămîne de-a pururi, meseria noastră de-o zi și de fiice zi — mă simt îndatorat să le mulțumesc ca mi-au descuiat o fridă lăcătuită din memorie, care să reînsoțescă o clipă pe Ion Rusu-Abrudeanu și pe Amos Frîncu, laolaltă cu tulburătoarea dătină a Tîrgului de fete de pe Muntele Găina, care m-a înfiorat la 21 de ani, cu toată taina ei nepătrunsă și nedescifrată de naștere și de supraviețuire.

L. KALUSTIAN

păstrat, de cele mai multe ori, intactă, ea admițînd chiar speculația pedant-filologică, dar i-a lipsit elementul esențial. I-a lipsit duhul. Va trebui să mai observăm că, măsurat în procente, nu doar folclorul muzical moștește, dar și cel literar a fost vitregit. Celebrele „strigături” ale moșilor, cu care s-au umplut atîtea colecții folclorice, n-au răsunat decît arar și stingher. Folclorul dens și tulburător al zonei, concentrînd filoaene dintre cele mai vechi, pure prin arhicristalizarea lor, patențind tehnici artistice încă nefructificate de nimeni, ar fi oferit organizatorilor șansa unor programe nu doar bogate, dar și pline de inedit.

Una și într-un fel se cîntă în satele moșilor, la sărbătorii obștești sau familiale, alta și într-un fel se cîntă pe scenele tîrgului de pe Găina. Pe cînd, în generosul cadru al „Cîntării României”, refacerea, pentru moși, a cîntecului moștește, adică o atență restituire — sub auspiciile unei sărbători de o asemenea anvergură cum este cea a „Tîrgului de fete” — a coloanei sonore a unei grandioase istorii?

ILIE PURCARU

și grija începe să ne apese. Cîteva, din grijile anului trecut, citeva fragmente din caietul celui Dr. Grindei, mereu căutător pentru condiția optimă a omului nostru: „Trăiau și creșteau pe cîmp și oamenii și vitele sau trăiau în coșare bine adăpostite iarna, iar cînd vitei și mielul erau mici omul îi aducea în casă lîngă soba caldă alături de copiii lui. Îi învelea în blana cojocului lui și îi învelea cu mîna. Nu era deosebire între copiii lui și vitei sau mielii lui. Secole și mii de ani așezară adine înăuntrul ființei omului nostru această sfință grijă și înfrățire cu vitele lui. Căci animalul îi aducea de toate, și lîna pentru țesut haine și velințe, și piele pentru opinci sau pentru cojoc, și lapte, și brînză, și urdă, și de toate ale gurii...”

„Dar poate că eu deja greșesc cu întrebarea mea. Odată vitele erau ale culva, aparțineau nu unui stăpîn ca bunuri materiale, ci aparțineau ca zestre indestructibilă sufletului său, femeii lui și copiilor lui. Ale cui sînt oare vitele de acum?...”

„Dar eu sînt mai concret și eu întreb mai departe fără frică de greutatea întrebărilor mele: cine din poporul care are acum în stăpînire toate vitele trebuie să aibă grijă de ele?... Ale cui ar putea să fie, cînd în iarna aceasta au murit, în grajdurile sistematizate și științific acimatizate, de foame? Au murit de foame neavînd nici uroale de la moară, nici frunzele de porumb culesse din vreme toamna, nici fin din livadă, vitele țării noastre...”

ȘTEFAN BERCEANU

Opinia unui alegător

Ideea de jertfă

Toată copilăria mea petrecută undeva într-un sat de sub Munții Căpățâniilor am trăit sub imperiul rezonanței aproape mistice a unui nume care și azi mă ține prizonierul vocației sale de a sugera tragic ideea de jertfă: Moții. Am învățat la școală, din primele clase, acele versuri care nu mă părăsesc nici azi cu ințeleșul lor cutremurător: „Munții noștri aur poartă / Noi cerșim din poartă-n poartă!” și îi și vedeam „scoborind” în Tară, rătăcitori fără sfârșit, ca să vîndă fluier și ciubere și mi-i imaginam „scoborind” aievea de undeva din apropierea cerului iar noi eram undeva jos, atât de departe încît și cuvîntul Istorie în toată copilăria mea devenise sinonim cu numele Moții!

Pe urmă aveam să aflu că ei, Moții, avuseseră și un Crăișor, și el rătăcitor nebun, pe drumuri fără sfârșit, însoțit de un fluier cu care îngina, așa credeam eu, aceleași versuri: „Munții noștri aur poartă / Noi cerșim din poartă-n poartă!” Și mereu am avut impresia că sînt și eu vinovat de istoria lor sau că istoria lor e o vinovăție care mă cuprinde și pe mine izvorit, pînă la urmă, din aceeași

lume țărănească, pentru că și țărani mei rătăceau neconțenți, toamna, sub ploile ei fără sfârșit, în care trase de boi osteniți ca și cînd ar fi tras după ei toată istoria, cu mere, cu poame, cu oale de pămînt roșu, după porumb și după griu, și din cînd în cînd venea cite un război și ei dejugau boii și trăgeau carul la scuteală și cînd se termina războiul cine se mai întorcea înjuga iar boii și pleca iar cu poame și cu mere și cu oale de pămînt roșu după porumb și după griu.

Sărăcia Moților mi s-a părut însă infinit mai cumplită fiindcă ei „scoborau în Tară” cu ciuberele pe umerii lor, cărînd singuri istoria după ei, cu spinarea lor, și traistele lor pline cu fluier înflorate mi-au sugerat odată șansa de a se alcătui într-o orgă uriașă și încă mai cred că s-ar putea să auzim răsunînd această orgă.

Un cîntec Moțesc de care mă simt legat cum mă simt legat de Țăranul român, adică pentru totdeauna, căci așa mă simt legat și de pămîntul acesta, începe cu versurile: „Sus, sus, sus, la munte sus, acolo e Iancu dus / La Vidra de sus!” și eu îmi închipuiam că Vidra e undeva pe virful cel mai înalt al istoriei noastre. Nu cumva Olimpul nostru s-a aflat la Vidra? mă întrebam eu în copilărie și iată că azi mi se pare că încă mai e timp să ne întrebăm.

DINU SARARU

Colindul Apusenilor.

Moderato

Tu Ar-deal, Tu Ar-deal, Hî sim-tem os-teni,
 Tem-pleu sfînt, Tem-pleu sfînt Mun-ții A-pu-seni
 Că tu ne ești va-tră și din pia-tră-n pia-tră
 E ta-ni-a u-mi neam de moți, As-tai-ța-ra noas-tră
 Noi nu stăm în gaz-dă, Ho-neal hos-tru-i ni-si-pit pe roți

Colindul Apusenilor

Refren
 Tu, Ardeal
 Tu, Ardeal,
 Iți sîntem oșteni,
 Templu sfînt,
 Templu sfînt
 Munții Apuseni

Că tu ne ești vatră
 Și din piatră-n piatră
 E țaria unui neam de moți,
 Asta-i țara noastră,
 Noi nu stăm în gazdă,
 Horea-al nostru-i risipit pe roți.

Ne-au furat barbarii,
 Ne-au căznit mai marii,
 Dar avem în piepturi șapte vieți,
 Ne vibreză-n sînge,
 Pin-la Putna plînge
 Clopotul ce bate la Râmeți.

Riuri prescurtate,
 Țări ce nu sînt toate,
 Dar veni-vor și mai bune vești,
 Pentru toți românii
 Care-și sînt stăpînii
 Soarele răsare-n București.

Unde-l Avram Iancu
 Să mai frîngă rangul
 Celor ce Ardealu-l vor pustiu?
 Iată că răsare
 Iancu din oricare
 E-n puterea fiecărui fiu.

Nu vrem răzbunare,
 Doar atît ne doare
 Că se pierde amintirea-n val,
 Țară, dă-i țarie
 Unei miini să scrie
 Biblio latinului Ardeal.

Pentru-această țară
 Poate să și moară
 Fiecare dintre noi, rîzînd,
 Restul e dorință
 De îngăduință
 Și să fie pace pe pămînt.

Nu uitați aceasta,
 Dreaptă ne e brazda,
 Și-am lucrat-o cu-ale noastre miini,
 Fiecare munte
 Știe-aici să cînte
 Imnul „Deșteptați-vă, Români!”

ADRIAN PAUNESCU

Aicea printre ardeleni

Aicea printre ardeleni mă simt acasă.
 În fiecare văd un nepot de-al lui Horia,
 de-al lui Iancu.
 Ai l ce s-or mișca într-o bună zi Munții
 Apuseni!

Ce s'or urni din loc ca urieșii!
 Mi-am ridicat privirile spre cer,
 Dar nu-mi spune nimic mătreata lui de
 stele

Nici luna lustruită ca țingirea.
 Imi aplec urechea pe inima țării
 Si-aud bătăi neregulate prin gemete
 surde...

Freamătă pădurea românească
 Ca'n preajma vijeliei!

Mi-am culcat capul pe Iutul străbun
 Alături de alții
 Ce mestecă prin somn cuvinte fără sens
 Si-am vrut să dorm.
 Eu însă-aud, în noaptea ce se lasă
 Suier de piatră pe tăis de coasă...

S-au dus acele timpuri

Greu recunosc aceste scumpe locuri,
 Ce-i drept, nici ele nu mă recunosc;
 Pe-aici stăteam eu caii lingă focuri
 Care scoteau din uscățisuri „troșe!”

Tălângile sunau nu prea departe
 De unde noi frigeam la păpușoi,
 Era-ntunerice, ne teamem de moarte
 Să nu ni se arate vr-un strigoi.

Dar totuși ne duceam la furt de pepeni
 Cu teamă din grădina de la grof —
 Tu-n miezhl nopții stai acum și depeni
 Futurul amintirilor cu of!

Frumoase nopți ce n-au să mai revină!
 Iar de trăzînd furtuna ne prindea
 Încălecam pe caț grăbiți și-n tină
 Și ploaie hăuleam sălbatic: nea!

... S-au dus acele timpuri, iar tractorul
 De-l bagi ori nu'n sopron, e totuna;
 El nu cunoaște cine-i arătorul
 Și nici nu simte ce este furtuna.

Plecarea

M-au plictisit viesparele stelare
 Și colbul ce-l-nălțarăți pe planetă.
 Mă-ndepărtez de voi ca o cometă
 Să dau de-ale materiei izvoate.

Să nu vă ispititi a-mi sta-nainte,
 Cu vitejia-vă din veci năvoada.
 Că-n treacăt de-am să vă ating eu
 coadă

Ca roua focu-mi are să vă svinte.

Veți rămînea un șes de ierbi uscate
 În care vîntul nicicînd nu va bate
 Cît luna-n ceru-i negru o să stea
 Și nu vă mai coseste nimenea.

Morții

Ce m-am datat eu morții mei!
 Ei nu-s în cîmîtir ei-n mine
 Și nu știu de li-e rău ori bine,
 Dar vine vr-unul dintre ei
 În al puterii nopții ceas
 Să stea eu mine la taifas.

Eu știu că-i mort, dar e ca viu
 Și de vorbim de una-altă,
 Nici cînd de lumea cealaltă —
 Că-i zi ori noapte eu nu știu.
 De ne certăm noi nu ne batem
 Și discutăm în limba satem.

Vorbim de ce a fost și fu,
 Iar poate că eu strig mai tare,
 Dar fără nici o supărare,
 Ne spunem dumneata și tu,
 Ca-n vremea ce-i de timp cărată
 Și nu se-ntoarce niciodată.

Cînd mă trezesc (el n-are cum)
 Pricep e-a fost iar numai visul
 Și-mi zic: în vis e paradisul
 Și-o zi îmi face iar pomană
 Din hrana ei cotidiană.

MIHAI BENIUC

Plecarea moților la țară

trec împletind noaptea în roți
 cu caii ruginiți de drum
 cu somnul treaz din cînd în cînd
 în pipele mocnind a fum

trec învîrtind luna în ochi
 eu doina frîntă în ciubară
 eu zorile stelind în hamuri
 de-atîta colindat de țară

trec moșii, — scrișit de munte
 destin schimbat în dor aparte
 îmi trec prin inimă, prin ape
 prin vis și somn și mai departe...

Prin Țara Moților

în falduri svelte tricolorul
 veghe-i în Apuseni răsfrînt,
 lancea lui Horia — strop de aur
 prin haina sevei din pămînt

pe osul cald de manuserise
 mai face lacrima-i de rînd
 strălucitoare ca lumina
 din strigăte de voievod

urmează geana zilei nopții
 în ea ca pasărea e spic
 monedă-a singelui de țară
 săpată-n fir de borangic

îubirea-navuște nimbul
 poporului ca steag răsfrînt
 Horia-i un fiu, — statuie, sacră
 eum sacru-i bobul din pămînt.

Întoarcerea moților

cu zgomot de platră, cu zgomotul surd
 lumina le-afirmă rece la roți,
 le șchioapătă caii de drumul rămas
 în copitele negre de nopți

cu brize culcate la ochi și mustăți
 trec împărțindu-și iarna pe-acasă
 doina le-ngheață sub deget țirziu
 și-adoarme în finul cu gust de mătasă

ION MARGINEANU

Sat natal

După douăzeci de ani trec larăși
 pe-aceleași uliți
 unde-am fost prietenul mio al țărnel
 din sat.

Port acum în mine febra eternității,
 negru prundiș, eres vinovat.

Nimeni nu mă cunoaște. Vîntul, el singur,
 eau plopul
 de aur. Plop înălțat de-un fir nevăzut
 asemenea fusului.

Nedumerit turnul se va uita două ore în
 urma mea,
 pînă m-oi pierde din nou subț dunga
 apusului.

Totul s-a schimbat! Casele toate sunt
 mult mai mici
 decît le-a crescut amintirea.

Lumina bate altfel în zid, apele altfel
 în țărîm.

Porți s-au deschis să-și arate umbrarea.
 Dar de ce m-am întors? Lamura nu
 s-a ales,

ceasul meu fericit, ceasul cel mai fericit,
 încă nu a bătut. Ceasul așteaptă
 subț ceruri cari încă nu s-au clădit.

LUCIAN BLAGA

Pe-o străveche cronică

ascult...
 prin al veacurilor împietrit tumult
 and
 multitudinare ropote,
 luți, sălbatică tropote,
 dangăte stinse de clopote...
 și văd,

pe nesfîrșite șesuri, înapol
 prin zăpezi și noroi,
 în drum spre Bălgrad:
 ostași valahi, ca brad lingă brad,
 și-n fruntea lor.

cu-nfățisare-mpărătească de biruitor
 în aspre cavalcade —
 pe Ion Huniade...

ascult...
 ascult
 stingîndu-se titanicul tumult
 și-ale inimii bătăi se-ntefesc...

frămîntarea mea demonică
 m-afundă în zările-ți de foc,
 străveche cronică,
 și trăiește și retrăiește
 în risipe
 de clipe

cu toate viforele lui, trecutul românesc

ARON COTRUȘ

Jurămîntul oștenilor lui Avram Iancu

JUR...

cumcă ca Român voiu susținea totdeauna națiunea noastră română
 pe calea dreaptă și legitimă și o voiu apăra cu toate puterile în contra
 oricărui atac și asupriri;

nu voiu lucra niciodată în contra drepturilor și a intereselor na-
 ționii române, ei voiu ținea și apăra legea și limba noastră română,
 precum libertatea, egalitatea și frățietatea;

pe aceste pricine voiu respecta toate națiunile ardeleni, pofînd
 egală respectare de la dănsule, nu voiu încerca să asupresc pe nime-
 nea, dar nici nu voiu suferi să ne asuprescă nimeni;

voiu conlucra după putință la desființarea iobăgiei, la emanci-
 pareă industriei și comerțului, la păzirea dreptății, la înaintarea bine-
 lui umanității, al acțiunei române și al patriei noastre.

flacăra în Munții Apuseni

Mihai Pelin :

Am început prin a mă întreba cum trăiesc pădurarii și am sfârșit prin a mă întreba unde sint ei ?

Voi începe prin a spune că 12 posturi de pădurari nu sint încă ocupate în pădurile Albei: 2 în ocolul Cugir, 3 în ocolul Sebeș și 7 în ocolul Bistra. De ce? Începînd de aici, lucrurile se complică. S-a contat pe absolvenții liceelor silvice din Timișoara și Gurghiu, dar mai cu seamă tinerii care au apucat să se obișnuiască cu viața unui mare oraș, cu barurile, cinematografele și teatrele lui, acceptă mai greu izolarea. Izolarea presupune nu numai o existență mai dificilă, un spirit mai acut al gospodăririi, dar și un punct de vedere profesional obligat pe om, aflat departe de îndrumarea unui tehnician sau inginer silvic, la inițiativă personală în situații dintre cele mai neașteptate. Este adevărat, pînă una alta, pădurile Albei nu duc lipsă de pădurari tineri, Traian Talpoș, Ioan Achim, Vasile Adam, Gligor Bolca, Ioan Petrescu, Emil Fiț și Nicu Pogan fiind numai cîțiva dintre ei, intrați în piinea aceasta aspră recent, în anii '79, '80, '81. Inșă, iată, nu s-au prezentat la post 2 absolvenți în '78, 14 absolvenți în '79 și 6 absolvenți în '80. Cele 12 cantoane fără pădurari stăruie în inima unor păduri întinse fiecare pe o suprafață cuprinsă între 1 100 și 1 316 ha. „Sint noi, cu condiții civilizate de viață (camere spațioase, lumină electrică, apă curentă în interior, gospodărie anexă, grădină) și sint amplasate lîngă drumuri forestiere...“ — notează într-un raport inginerul Aurora Pompei din Departamentul silviculturii. Și, cu toate acestea, Irimie Cătă a preferat să se recalifice ca brutar la colonia șantierului hidroenergetic de pe Valea Sebeșului, iar Ioan Mihăilă s-a încadrat la I.F.E.T. Toți invocă, în primul rînd, volumul mare de lucrări tehnice: numai culesul semințelor, întreținerea pepinierelor, plantările și adunarea fructelor de pădure reclamă o activitate pentru care, la dimensiunea unei păduri de 1 300 ha, nici 24 de ore din 24 nu sint suficiente, dacă vrem să contăm pe o treabă ca lumea. Totuși, inexplicabil, pădurarii nu beneficiază de sporul de 10 ore, de care beneficiază, în schimb, orice ins care cară o sirmă de colo-colo pe un șantier. Apoi sint invocate distanțele mari dintre sediile cantoanelor și punctele de aprovizionare cu alimente: între 20 și 65 km. În absența mijloacelor de transport, aceste distanțe se străbat pe jos, iar în cantoanele din munți, unde zăpada atinge curent un metru sau doi, din noiembrie pînă în mai, pădurarul

rămîne complet izolat. Totuși, inexplicabil, pădurarii nu beneficiază de sporuri de izolare. Nu beneficiază de sporul ale retribuției nici măcar acei pădurari care, vrînd-nevrînd, alături de grija cantoanelor proprii, sint nevoiți să accepte să gireze și can-

toanele fără pădurari. Padurarea lor mărindu-se atunci și la peste 2 500 ha. Una peste alta, cînd intră în piine, un pădurar își începe activitatea de la o retribuție de la 1 620 lei lunar. După 21 de ani, dacă lucrurile merg bine, cînd ar ajunge pădurar principal ar putea spera la o retribuție de 2 240 lei lunar.

Peste toate necazurile, lumea oamenilor pădurii rămîne o lume a destoiniciei. O lume a unor virtuți care nu se trîmbitează, ci se îndură cu aceeași seninătate cu care se îndură un foșnet de creangă sau o fugă de jivină stîrnită. O lume a răbdării. Și destinul lui Iosif Tuhuț, șeful brigăzii 5 de la Izvorul Ampoiului, cu sediul la cantonul Roșioara, cu toată viața lui adunată în același canton, se poate constitui într-o ilustrare desăvîrșită a lumii acesteia.

De loc din Buninginea Ciurulesel, Iosif Tuhuț a intrat întîi și întîi în pădure de la 13 ani, alături de tatăl său, Lazăr Tuhuț, ca muncitor forestier, trudind pînă la spetire la metri steri. Lășind războiul departe, chiar dacă a lăsat urme și în viața și în trupul lui, să mai spunem că

la 1 august 1948 Iosif Tuhuț a devenit brigadier silvic, este cel mai vechi brigadier silvic din Alba, și are în subordinea sa cinci pădurari: Gheorghe Arion, Nicolae Oprea, Remus Moraru, Ioan Rusu și Vasile Hărăguș, toți oamenii ai locului, toți de pe Valea Ampoiului, suverani pe un spațiu întins între Valea Preotului și Trimpoelele, între Roșioara, Dealul Mare și Valea Ruziit.

Lucrurile merg cum merg, dar altădată au mers și mai prost. Primăvara e mai greu ca oricînd, odată cu mustul zăpezii încep și plantările și el, Iosif Tuhuț, în primele primăveri după război, a trebuit să planteze și tot ceea ce nu se plantează în timpul războiului și tot ceea ce ar fi trebuit să se planteze în anii aceia tulburi, cînd nu se știa încă bine care cu care ținea. Într-un singur an, brigada sa recolta în jur de 2 000 kg semințe de brad, cit

Iosif Tuhuț, avea în grijă și bazinele Viltorii și ca să ajungă acolo mai repede n-a avut incoțoro, s-a agățat de autobuzul lui Condrea; nu știa că în dreptul bisericii de la Izvorul Ampoiului poleiul lucea ca oglinda și a înțeles asta, în mașina ticsită, abia cînd autobuzul a început să se răsucescă aiurea, cînd cu fundul spre Alba Iulia, cînd cu fundul spre Abrud; a scăpat loviuț puternic cu ciocanul de marcaj în clanța blocată a ușii și își aduce și astăzi aminte cum se risipiseră moșii, ca rîndunicile, după el, negri pe zăpada imaculată, din mașina scăpată de sub orice control. Așa a regăsit pădurea Viltorii. Așa a regăsit, pentru totdeauna, pădurile ce i-au fost hărăzite și, de atunci, dacă deschide o ușă și nu vede înaintea lui codrul verde nu se mai simte om.

Dar el este un pădurar de pe vremuri, cu alte idei și, dacă lucrurile vor merge tot așa, probabil va ajunge și el să creadă ce crede și Iosif Rusu: ne-ar mai da zece ani înainte, doar atît...

La 29 noiembrie va implini șase decenii de viață, pensia nefiind prea departe. Și este limpede că nu ar fi ajuns pînă aici dacă n-ar fi avut alături de el pe Maria Tuhuț, soața sa. Dacă nu l-ar fi avut înaintea sa pădurar pe Iosif Porcariu, poticnît din viață abia la 82 de ani. Dacă

nu ar fi fost pădurar la Trimpoelele Ioan Anghel, ajuns și el la 85. Speranțele de astăzi ale lui Iosif Tuhuț se leagă însă și de ani mulți, și de ani rodnici. Pentru pădure desigur. Și ar fi vrut să ne mai spună ceva, dar nu-și prea găsea cuvintele și nici nu știa că acele cuvinte stăruie demult pe o tablă agățată în centrul comunei Albac:

*Inima țării bate
În pădurea seculară;
Un popor fără pădure
E sortit să piară...*

P.S. Spre întîlnirea cu Iosif Tuhuț ne-a condus inginerul silvic Ioan Similie, de baștină din podișul Secașelor. Plecaser din Alba Iulia și înainte de Zlatna am văzut cu ochii noștri ceea ce nici noi, nici Ioan Similie nu am fi vrut să vedem vreodată. Este de necrezut, dar pe Valea Ampoiului citeva coșuri nevolnice ale industriilor Zlatnei, în zonele Valea Mică și Pătrînjen, pirjolesc pădurea Negraia pe o suprafață de aproape 400 ha. Pădurea Negraia inverzește primăvara, dar se scutură prematur și de la an la an inverzește mai fără nădejde. Trena de noxe devastată din coșurile acelea, pînericite dealtfel, se întinde, peste munți, printr-o spîrtură a lor, și spre Geogiu. Și e bine să se știe că aceste coșuri fumează sub căciula noastră.

Dumitru Eliade :

În realizarea unui contract, achizitorul poate și trebuie să fie factorul numărul unu

Am cunoscut, la Casa agromomului din Deva, 15 medici veterinari și ingineri zootehniști, buni cunoscători ai zonei de nord a județului Hunedoara. Numele lor: Cornel Bocacș, Ștefan Miron, Laurențiu Tot, Nicolae Ceau, Avram Oneț, Ioan Streteanu, Ioan Bocanici, Cornel Cioflica, Voicu Luceanu, Petru Cealma, Alexandru Todea, Emanoil Stănculescu, Mihai Lăpușan, Claudiu Bulz, Ioan Susan. I-am rugat să scrie scurt, exact, sincer, care este opinia lor în legătură cu situația creșterii animalelor în această zonă și, bineînțeles, să formuleze și unele propuneri. Toți au promis că vor scrie, dar s-au finit de cuvînt doar opt. Dintre aceștia, unul a scris indescifrabil, iar trei nu s-au semnat lămurit. Nu le reproșăm că nu s-au semnat, fiindcă în cadrul discuției preliminare cu ei hotărîsem împreună să se semneze cine vrea iar cine nu, nu. Ne întrebăm, totuși: de ce n-or fi făcut-o?

● În afara „emancipării“ țărănului, un motiv al depopulării satelor e preocuparea insuficientă pentru modernizarea drumurilor de acces către satele de munte. În satul Dumbrava de Sus, de exemplu, după deschiderea drumului forestier și introducerea curentului electric au mai plecat doar vreo 2 familii care deja se aflau în curs de plecarea cînd s-au produs aceste modernizări.

Referitor la rasele de animale, personal aș fi mers pe ideea menținerii raselor locale (Pinzgau de Transilvania la bovine și turcană la ovine), bine adaptate zonei noastre. Rasa Bălțată românească, introdusă aici în ultimii ani, nu a dus la rezultate multumitoare în zonele de munte, atît sub aspect productiv cit și sub aspect rezistenței la factorii de climă și furajare. În plus, investițiile care s-au făcut pentru dotarea stațiilor de montă cu reproducători de înaltă valoare zootehnică nu sint susținute printr-o furajare corespunzătoare. În ultimul timp nu se repartizează nici un gram de concentrate pentru ei. (Dr. Miron Ștefan, comuna Ribița)

Care fierii îi cătănă

Care fierii îi cătănă
Nu-i trăbuie clop cu pană
Că i-o pus neamțu de-aramă

Bădișor departe ești
Scrie-mi carte de trăiești.
De trăiești să te doresc
De-ai murit să te jalesc,
Cu un hir de calapăr,
Cu primuță neagră-n pâr.

(Culeasă de la Vitca Floare,
nr. 1 Rîșca, la 20 noiembrie
1977, de Ioan Vitca)

„De fapt, e mult mai comod să fii complex și rentabil decît simplu și în pierdere. Cam asta e problema...”

O convorbire cu inginerul ANASTASE HRISTODOR, directorul întreprinderii de metale rare Bihor

- Nu prea aveți nume de moț, tovarășe inginer.
- Nici nu sint. M-am născut în Dobrogea, la Niculițel.
- Ar fi ceva distanță de acasă, pînă aici, în orașul Dr. Petru Groza.
- Acum, nu mai e nici o distanță. În urmă cu douăzeci și șapte de ani, cînd am venit, simțeam tot felul de distanțe. Multe din ele sufletești. După atîta vreme, m-am așezat cu totul la mină și în minerit. Am casă, familie, citeva ambiții strict profesionale și o grădină de legume pe care o sap și o îngrijesc și unde am adus și margarete. Sint acasă.
- Nu se cunosc multe margarete în Apuseni.
- Florile, e drept, le aduc de la Niculițel.
- Nu-i foarte simplu de discutat despre munca la metale rare. Mergi cu gîndul foarte departe și parcă te iau fiori. Încă mai creăm mitologii în seama acestor metale și minerale greu de găsit.
- Metalele pe care le căutăm noi nu sint ele chiar foarte rare. Nevoia însă e mare și nevoia le face căutate. Altfel, ce-i spune celui care nu-i în specialitate

faptul că producem bisulfură de molibden?

— Aveți dreptate: ce-i bisulfura de molibden?

— E un aditiv pentru lubrifiantii cu mari calități. Se folosește acolo unde e frecare mare la temperaturi înalte. Industria modernă cere lubrifiantii cu calități excepționale. Practic, multe n-ar merge fără bisulfură de molibden. E un produs scump și producția lui este extrem de rentabilă. Îl importam pînă nu de mult în întregime, azi mai importăm ceva și în curînd trag nădejde să acoperim toată cererea.

— De ce-l importam dacă puteam să-l extragem ori să-l fabricăm în țară?

— Nu v-am spus că totul pornește de la nevoie? Era mult mai simplu să-l ceri la import și să gîndești că așa e lumea, unii să-l poată obține iar alții să-l cumpere.

— Să pornim de la un exemplu.

— În urmă cu doisprezece ani, construim o stație pilot, însă nu se spera prea multe cu ea; pe de o parte pentru că nu știam exact ce o să iasă, pe de alta pentru că existînd posibilitatea de a importa, inițiativa noastră stătea cam în al doilea plan. Pe urmă, s-au schimbat treburile. S-au schimbat așa: cînd am dat în funcțiune stația

pilot, trimiteam mereu adrese la Pitești, la Uzina de automobile, ca să-i întrebăm dacă n-au trebuință de bisulfură de molibden, dar nu primeam nici un răspuns. Astăzi, ne presează ei cu oțeri și, ca ei, alții și livrăm cit avem.

— De ce nu livrați cit o nevoie, dacă tot vorbim de nevoie?

— Nevoia, și ea, se măsoară. Am pus la punct o mică uzină pentru o cantitate considerabilă de bisulfură însă cererea se pare că depășește prevederile. Pînă la urmă, ne întorcem la vechiul proverb românesc: leneșul mai mult aleargă și scumpul mai mult păgubește. L-aș reformula astfel: de fapt, e mult mai comod să fii complex și rentabil decît simplu și în pierdere. Cam asta e problema. E simplu să cumperi de la alții, dar comod, dacă mergi la adîncul lucrurilor, nu este.

— Mai e o problemă: ce faci cînd minele nu-ți dau deloc, dar știți, nici măcar un gram de minerit pentru prepararea acestei bisulfuri de molibden?

— În minerit, în multe privințe, e ca în grădinărit: să fie sămîntă în brazdă, că dacă nu lese una, lese cealaltă. E imposibil să procedezi la o cercetare pasionată și sistematică și să nu obții, totuși, nimic. Există și un risc, desigur. Lupta cu vechiul e

chiar o luptă. Noi de pildă, am fost primii care am aplicat susținerile suspendate în mine pe scară industrială. Era vorba de betonarea casei mașinii la o mină. O investiție de aproape un milion și jumătate. În literatura de specialitate, exista soluția pentru o cheltuială mult mai mică, la jumătatea sumei. Riscul era că nu o făcuse încă nimeni. Am făcut-o, s-au pornit niște anchete, toată munca și buna mea credință se juca pe o singură carte. Am fost crezut și susținut de unii, uitat ori condamnat de alții. Toată povestea ca în cărți: într-o parte vechiul, în alta noul. Și eu singurul care plăteam. În disperare de cauză am cerut o verificare: să fie adusă o macara, care să tragă de grindă. De macaraua asta s-au mai atașat niște greutăți dar sistemul de susținere suspendată — care, în fond, era o problemă de inginerie relativ cunoscută — a rezistat și rezistă, bine mersi, și acum. Și eu cu el. Pe mine mă doare înima la propriu, nu la figurat de fiecare milion care se cheltuiește în plus. În marile investiții e mai simplu să risipești un milion decît o mie de lei. În întreprinderea noastră au fost și or să mai fie investiții de zeci și sute de milioane lei. Și, atunci, mă întreb ca om: sint eu în stare să dau un beneficiu statului de un milion de lei? Nu cumva îl dau sigur dacă nu îl prăpădesc pe un sistem de susținere în stare să suporte două galerii, nu una cit îmi trebuie?

— Primarii satelor din zonă

spun că le luați toți oamenii la minerit. Care-i adevărul? Nu cumva exagerați? În definitiv, omul merge unde îi e mai bine, unde câștigă mai mult.

— E un paradox aici care merită să fie discutat. Un paradox la ale cărui consecințe te luminez mai greu. În mină, se știe, se câștigă, în medie, cam 3 500 lei. Un miner bun se face în 8 ani. Problema cadrelor e prima sarcină a conducerii și ea are o seamă de parametri. Așa cum ni se cere de către conducerea de partid și de stat, metal, nu minereuri și stocuri în hirtii, la fel sintem datorii cu pregătirea reală a cadrelor. Eu socot că minerul autentic în 8 ani se face. Un alt parametru e media de vîrstă. Printr-o selecție atentă, am izbutit s-o coborîm de la 40 de ani la 30. Avem, de asemenea, sarcină să creștem productivitatea. Într-o vreme, aveam norme de producție locale. Oamenii le depășeau și noi, fiindcă puteau să le depășească, le măream. Oamenii își plădeau încrederea în temelnicia normelor și nu se mai îndemneau să muncească mai mult. O treaptă superioară în minerit, un salt calitativ, cum obișnuim să spunem, a fost adoptarea unor norme unice, republicane. Oamenii au un element de raportare clar, îl pipăie pe toate părțile, au motive să depășească norma. Muncesc mai mult, primesc mai mult. E un proces. Și, iată paradoxul: dacă ar lipsi forța de muncă, dacă oferta, mai bine-zis, ar fi mai mică, alta ar fi relația în tota-

Audiențe **Nevoia de a fi generos**

— Aveți un memoriu ?
 — Nu, nu !... N-am nimic. Nu e vorba de o plîngere... Este altceva. Dacă aveți puțin timp... Nu știu cum să vă spun.
 — O problemă personală ?
 — Da. Adică și da și nu. Totuși nu pretind nimic. Nu-l chiar o problemă...
 — Sinteți în trecere ?
 — Nu, nu. Am venit special. Sunt în concediu medical. Am luat trenul și am venit. Dar n-aș vrea să se știe c-am venit. Eu nu sint moldoveană. Trăiesc singură de mulți ani. Intre ei, moldovenii sint prietenoși. Eu n-am prieteni. Sint profesoară de desen. Și, în ultimul timp, puțin bolnavă. Boala și singurătatea nu-mi lasă timp pentru altceva. Astăzi am trecut pe la coafor... Dar vă rețin. M-am titularizat greu. Am luptat. După ce-am câștigat, am rămas singură. Copiii, să știți : simt. Sigur, nu toți mă iubesc. Fiica directoarei mele este eleva școlii. Odată directoarea mi-a spus : Eu, de pildă, n-aș accepta ca fiica mea să fie eleva dumneitale. Acasă, după ce-am terminat treaba, m-am așezat să citesc. Am citit de mai multe ori aceeași pagină. Nu puteam să rețin nimic. Am luat un somnifer. N-am voie : din pricina stomacului. Au început usturimile. Vă rog să mă scuzați, îmi venea să vomit. M-am uitat în oglindă : apăruseră cearcănele și m-am intristat. Există profesori buni și profesori mai puțin buni. Eu m-am dedicat acestei profesii. Am greșit ? Boala m-a făcut puțin comunicativă...
 — Am reușit s-adorm. În toate școlile, clasele A, B, C sint mai bune decît D, E, F etc. Eu nu primesc decît clasele din urmă. Și sint titularizat pe catedră. Profesorul de la A, B, și C, nu. El este suplîntor. A avut o funcție mare. E cunoscut în oraș. La petreceri e jovial și povestește frumos. E chemat la multe petreceri din această pricină. E prietenos și iubit. Știe să se facă plăcut și în fața copiilor. M-am zvrucit toată noaptea. A doua zi i-am spus directoarei. Nu pretind nimic. Sint dornică numai de o vorbă bună. Vă e chiar alt de greu să nu mă jigniti ? A urmat un sir de represalii. Unde să plec ?, mi-am spus. Aici am câștigat singura luptă din viața mea.
 — De aici, mai mergeți și în altă parte ?
 — Nu, nu. Cu primul tren mă întorc.
 — Ați de tare v-au supărat cuvintele directoarei ?
 — Numai la asta mă gîndesc.
 — Nu văd cum v-am putea ajuta.
 — V-am spus că nu pretind nimic.
 — Și atunci ?
 — Am simțit nevoia să mă destăinuesc undeva. Aici nu mă cunoaște nimeni...
 — Doriți să predați la Clasele A, B, C ?
 — Este dreptul meu. Ca titulară de catedră am dreptul să aleg clasele la care predau... Dar s-a refuzat !
 — Nu doriți, într-adevăr, nimic ?
 — O, ba da. Aș dori să mi se spună : „Tovarășă profesoară, titlul și pregătirea dumneitale îți dau dreptul să alegeți clasele la care să predați. Dumneața al clasele D, E, F. Colegul dumneitale suplîntor are clasele A, B, C. Alege !” Iar eu să spun : „Mulțumesc frumos, tovarășă directoare, rămin la clasele pe care le am”.

NICOLAE CRISTACHE

de producție Iași. De faptul că soțul acesteia nu contribuie la economia casnică, lăsîndu-l în folosință lotul avut în anii trecuți, în total 37 ari”. Ca măsură imediată, s-a dispus ca lui Roman M. Mihai, vecinul care a bătut-o pentru pricina de pămînt, și care este muncitor la întreprinderea „Metalurgia”, să se facă plan de producție pentru suprafața de teren deținută ilegal. Afîm că aici petiționara noastră nu are o comportare civică tocmai corespunzătoare, ceea ce ne-a ascuns și ne-a mîhnit.

Roza Burlica, de 63 ani, locuiește împreună cu mama sa, în vîrstă de 89 ani, în casa de pe str. Petru Maior 50, sector 1, București, casă care a ajuns într-o avansată stare de degradare, „un focar de infecție”, cum ne-o descrie. A sesizat ICRAL-ul, a sesizat Sanepidul, dar în zadar ! Ea cere, modest, doar repararea și salubritatea locuinței, nu altceva. Poate aude astfel și Consiliul popular al sectorului 1, precum și tovarășii de la asistența socială. Nu pot rămîne aceste două bătrîne singure și părăsite !

Sint invalid de ambele picioare și mîini de la șase ani. Au umblat pînă în prezent pe la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale pentru un mic ajutor, dar li s-a spus că nu am dreptul, pentru că putem trăi patru persoane dintr-o retribuire (a tatălui — n.n.) de 1.900 lei pe lună”. (Pătrășcu M. Ion, com. Tulucești, jud. Galați). Dacă e legal, căci omenește este, încercați, tovarășii de la DPMOS Galați, să-i ajutați !

Nicolae Bercaur, str. Piscului 11, București a observat că un hotel cu o înfățișare nu dintr-o cele mai strălucitoare și situat într-un loc la fel de puțin strălucitor, din Eforie Nord, poartă numele marelui poet Eminescu. Propune „să dispară grabnic această împietetate”. Propunem și noi să reflecteze la aceasta Consiliul popular județean Constanța, cit și ONT Litoral.

Profesorul Mihai Dumitrescu, titular al unei catedre de limba română, din 1967, la Școala generală Gălbinași — Vasilași a fost repus în drepturi. În urma cercetărilor atente efectuate de către Inspectoratul școlar județean Călărași. Directoarea Șteranța Eftimie, care li înălțurase abuziv, a fost sancționată prin îndepărtarea din funcție. Și o altă dreaptă măsură : s-au reconstituit catedrele, conform instrucțiunilor MEI, și s-au revizuit deciziile cadrelor didactice din școala respectivă la limba română și limbi moderne. Unde-i lege nu-i tocmală, iar cine o încalcă să suporte consecințele !

Dorin Florentin Mihai, din București, nu se poate muta în apartamentul proprietate personală pe care l-a contractat la adresa str. Malcoți nr. 1, bloc 45, ap. 41, sector 5, deoarece constructorul l-a lăsat într-o stare de nelocuit („apa curge prin tavane și pereți”). De ce Asociația de locatari a preluat blocul ? Ce are de spus Centrala de construcții montaj a municipiului București ?

Elena Ștefan din Ineu, jud. Arad ne scrie în numele locatarilor din str. Mureșului nr. 10, că în 7 ani de cînd blocul e dat în folosință, au făcut numeroase întîmpinări pentru racordarea acestuia la rețeaua de telefonie. S-au ales doar cu promisiuni ! Care de ce Direcția PTT Arad nu explică limpede oamenilor dacă se poate ori nu ?

Intreprinderea de magazine GOSTAT București răspunde la ar-

ticulul publicat în nr. 40 al revistei „Frea puțin o amendă”, că lucrătorul gestionar vinovat, Vlăscianu Ștefan, a fost retrogradat pe termen de 3 luni.

În urma sesizării cetățenei **Veturia Cristureanu** din Timișoara, cerută de către Procuratura județeană Timiș, conducătorul auto **Ioan Hirja** are ce merita. Pentru faptele semnalate a fost trimis în judecată penală pentru înșelăciune în paguba avutului obștesc, fals și uz de fals. Ulciorul spart nu merge de multe ori la apă !

Încă un cetățean, **Iulius Kiraly**, din Sibiu, se realizează propunerii lui **Alexandru Cristea** (publicată anterior) de a fi tipărit noul Ghid al Capitalei. „Vă rugăm să interveniți unde trebuie”. Socotim că am și intervenit la Consiliul popular al municipiului București.

Despre un gest de înaltă nobilteț umană ne scrie **Dumitru Păpușoiu** din Tg. Frumos, jud. Iași : acțiunea unei echipe de 12 medici și cadre medii sanitare pentru donarea de sînge. Au recoltat 270 litri ceea ce ar însemna aproape 300 de vieți salvate. Așa cum au salvat-o pe a Mariei Sofronie, mamă a 10 copii, pe a bătrînului Ion Corciu și a multor alora. Iată și cîțiva donatori onorifici : Olga Miron, Maria Prisecaru, Costică Huminiuc, Angela Toma, Angela Ciobanu, Mariana Crîmărieuc și mulți alții. Superb gestul dumneavoastră, oameni de omenie !

Alexandru Varga din Hunedoara și **Nicolae Dîhoiu** din Sînpetru — Brașov ne scriu că de luni de zile caută și nu găsesc piese pentru motoarele „Mobra”. Se întrebă : „oare uzina producătoare nu are plan pentru piese de schimb ?” O întrebăm și noi, solicitîndu-i neapărat răspuns.

În urma unei grave crize de colică renală, **Levițchi Boris** din București, Drumul Taberei nr. 15, s-a internat la Spitalul din Aleșd, apelînd la medicamentul dr. Gh. Feșnyez, care a avut asupra bolii sale o eficiență deosebită. Ne roagă să transmitem Ministerului Sănătății știrea despre condițiile grele și lipsa de dotare în care lucrează valorosul medic. Ne-am scris și cîteva articole despre asta.

„Mă numesc **Poltacea Ștefan** din str. Verigei nr. 4-6, sector 6 București, și vă solicit sprijinul pentru obținerea unei adeverințe de vechime de la I.A.S. Cernica, unde am lucrat între 1960 și 1961, pe care am cerut-o în scris de numeroase ori, fără să o primesc”. Mai mergeți o dată, acum, la intervenția noastră — credem — o să vi se elibereze !

O problemă similară ne înfățișează și **Velcea C. Alexandru** din Vrănești, com. Călinești, jud. Argeș. Un funcționar distrat de la întreprinderea „23 August” din Capitală i-a trecut în Carnetul de muncă seria M.I. 203454, ca an de încadrare 1944 în loc de 1949. S-a adresat de numeroase ori actualilor funcționari de la serviciul personal, ca și conducătorii și nimeni nu vrea să-i facă cuvenita rectificare. Rugăm pe această cale conducerea prestigioasei întreprinderi să rezolve cererea omului. Iar pe dv., **Velcea A.**, să veniți să vă luați de la noi carnetul de muncă.

Procuratura județeană Vrancea a făcut dreptate (pentru că o avea) **Eleni Putanu** din com. Tănăsoala, sat Feldoara. A fost reînțegră în funcția de gestionară la bufetul din localitate.

Pe 11 septembrie a.c., **Steliana Surcel** din București, str. Elev Ștefănescu Ștefan 47, a cumpărat un aragaz cu 4 ochiuri, cu termostat. Cuptorul nu funcționează. De-atunci, se adresează aproape zilnic, ne aduce la cunoștință, alți reprezentanți de la București la fabricii producătoare din Satu Mare, cit și direct acesteia, prin telefon. I se vorbește pe ton ridicat și nu i se rezolvă problema. Pînă cînd ? Nu e obligația dumneavoastră, tovarășii de la reprezentanță ?

Consiliul popular al municipiului Timișoara ne aduce la cunoștință că problemele de ordin gospodăresc ridicate în scrisoarea pe care ne-a adresat-o **Ovidiu Mirza** se rezolvă. Cele mai multe chiar pînă la sfîrșitul acestui an. Deci, aveți răbdare !

Rusu Ioan, **Cîrpan Marian**, **Clușei Georgeta**, **Dobrin Lucia**, **Mera Dorica**, **Costache Felicia**, **Acterian Sorin** și mulți alți elevi de la Cursul de perfecționare a cadrelor economice din cadrul MAIA din satul Dobroteasa, Merșani, jud. Argeș, ne semnaleză că gestionarea de la magazinul alimentar din localitate (unde merg și ei după cumpărături) are o „comportare necorespunzătoare. Vorbește vulgar, refuză să servească clienții cu mărfuri existente în raft...”. Intervenim — precum ne roagă —, aducînd faptul la cunoștința Consiliului popular al com. Merșani, precum și conducerii ICISMA Alimentara de care (spun) că aparține numitul magazin.

Mircea Popazolu din str. Compozitorilor 33, București ne propune ca, în continuarea „Popului restauranților”, să se analizeze și muzica. Îl dăm dreptate nu pentru că locuiește pe str. Compozitorilor, ci pentru că a observat bine dispariția din mai toate marile restaurante a suavelor orchestre cu muzică bună și de ambianță, în favoarea „instalațiilor de amplificare care te asurzesc”. Cit privește „analiza”, dacă urmărești revista, ai fi știut că am făcut-o, și nu o dată !

„Se confirmă faptul că Asociația de locatari nr. 51 a avut închiștat un număr de 18 spălătorii la diverși oameni ai muncii din municipiul Pitești, de la care a încasat drept chirie și cheltuieli de întreținere 53.470 lei — ne comunică Consiliul popular al municipiului Pitești, la sesizarea cetățenei **Călin Gheorghe**. Organele de control financiar intern din cadrul C.P.J. Argeș au dispus ca 18.810 lei să fie vîrșaji la bugetul statului, reprezentînd chiria legală a spălătorilor, iar cei „găzduiți” au fost evacuați. Abuziva asociație va suporta cheltuielile de remediere a degradărilor făcute de chiriași.

Scrioarea lui **Beleca Gheorghe** din Gura Humorului a fost analizată și soluționată de Consiliul popular al județului Suceava. Petiționarul nostru a fost încadrat în muncă, precum și soția sa. Mai aflăm și ceea ce ne-a ascuns acesta. La 18 ani al sîl și 8 clase generale, este necalificat și i s-au eliberat pînă la sesizarea adresată revistei 3 dispoziții de repartizare în producție, unde a stat între o săptămînă și o lună. De ce nu respectați adevărul ?

Învățătoarea **Elisabeta Diaconu** din com. Aninoasa, satul Iscroni, jud. Hunedoara, un om de aleasă conștiință, ne roagă să publicăm situația fetiței **Ursan Iolana** din clasa a V-a și să facem apel la omenie. Ori pentru a-i găsi părinții.

care au părăsit-o cînd avea 2 ani, ori pentru a o înfia cineva. Bătrîna care a găsit-o, în toamna lui 1973, pe stradă cu certificatul de naștere în buzunar, nu mai poate s-o întrețină. Părinții se numesc : **Ursan Andrei** și **Otilia Boldyar**. Este o elevă bună, sensibilă și tristă, conchide învățătoarea.

Locuitorii de pe str. Aninului (de la numărul 3 la 19), sectorul 1, București, ni se plîng de actele grave de indisciplină pe care le comit zilnic, tulburînd liniștea publică, elevii căminștii (din str. Butuceni) al Liceului C.F.R. Directorul școlii declară că n-are ce să le facă. Mînnunat educator ! Poate vor găsi cu-

venitele metode educative Direcția personal-invătămînt din M.T.C. și Inspectoratul școlar al sectorului 1. Așteptăm rezultatul.

Mă numesc **Tudorache Ion**, om al muncii la I.F.A. Măgurele, și domiciliul în Platformă, str. Fizicienilor nr. 20, bloc O5, ap. 16. Chiria și întreținerea le achit I.C.R.A.L. Cotroceni, sector 5 — București. La retribuția pe care am încasat-o pe data de 10 octombrie a.c. am constat că pe statul de plată mi s-a oprit fără știrea și consimțămîntul meu suma, de 225 lei care, după cum am fost lămurit, reprezenta obligația de pază contractuală și contribuția, obligații inițiate de către Consiliul popular al comunei Măgurele, care pînă acum nu și-a adus aminte să mă încaseze. Mă consider un caz de excepție de vreme ce numai mie mi s-a creat această obligație. Menționez că, nefiind locuitor al comunei Măgurele (noi aparțînd de sectorul 5 al Capitalei) nu am lot agricol sau alte surse de trai decît retribuția. La plîngerea făcută către respectiva primărie mi s-a răspuns cu cuvînte tari și amenințătoare.

Pagină realizată de CICI IORDACHE

Poșta redacției

Marin Brebenel — Petroșani : Organul de conducere colectivă este în măsură să hotărască dacă vă va da sau nu recomandare pentru facultate. Nu avem dreptul să-l influențăm. **Valer Luca** — Turda : Mai încercați să discutați, poate că totuși veți ajunge la o înțelegere, dacă nu, acționați-l în judecată. **Gheorghe Bodea** — Burtea, **Dumitru Colodiuc** și **Anton Amoaio** — Botoșani : Pentru construcțiile care se preiau în proprietatea statului prin expropriere de fa persoană fizice, în vederea asigurării terenurilor necesare construcțiilor sau pentru efectuarea altor lucrări sau acțiuni de interes de stat, despăgubirile se stabilesc pe baza normelor de evaluare și a condițiilor prevăzute prin Decretul nr. 467/1979 (valoarea înscrisă în contractul de cumpărare, diminuată cu uzura aferentă). **Anica Boicu** — Focșani : Unde-i lege nu-i tocmală, așteptați să se ivească posibilitatea legală.

Tudor Stoian — București : Anularea concediului medical a fost legală, putea fi și mai rău. **Mihail Zaharia** — București și **Maria Silea** — Intorsura Buzăului : Nu există o altă cale ; solicitați recurs extraordinar. **Rodica Gheorghe**, **Daniela Mogoș**, **Dan Georgescu** s.a. — București : Întreprinderea de mecanică fină (str. Popa Lazăr nr. 9-12, sect. 2) v-a stă la dispoziție, pentru că și-a asumat obligația depanării ceasurilor electronice (Optimer) atît în perioada de garanție cit și post garanție. **Lili Șandric** — Botoșani : Ca subinginer, după efectuarea stagiului legal în producție, puteți urma o altă facultate la învățămîntul de ingineri — seral, cu concurs de admitere, din anul I. **Ion Arbășoiu** — Tg. Jiu și **G. St. Cucu** — com. Aricești : Revenți cu scrisori lizibile și clare. **Iordache Niță** — Brașov : Încercați și la Spitalul clinic central de copii „Gri-gore Alexandrescu” la dr. Pesamosca. **Asociația locatari Cluj-Napoca** : Modul de utilizare a curții II stabilii în adunare generală cu toți locatarii, țînd seama de prevederile legale și caracteristicile imobilului respectiv. **Nicolae Marin** — com. Corbeni (Argeș) : În principiu, aveți dreptate ; nu puteați fi prezent în același timp în două locuri diferite. Vina dv. este că nu ați atenționat în timp util conducerile celor două instituții. **Elena Oancea** — București : Are dreptul, este prevăzut și în Codul familiei ca părintele divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul, să poată avea legături personale cu acesta. **Ioan Chilaboc** — com. Răducaneni (Iași) : Da, vă puteți folosi caloriferul, cu condiția să întru-nească condițiile unei bune funcționări. **Ioana Zeghici** — București : Treceți pe la redacție. **Tinca Mazilu** — Bacău : Trebuie să optați : pensie de urmaș sau bursă. **P. Măgureanu** — București : Pentru amănunte, vă adresați la I.M.F. — catedra de botanică farmaceutică — Cluj-Napoca. **Mihail Binder** — Mediaș : Acordarea concediului fără plată, precum și durata acestuia, este la latitudinea exclusivă a conducerii unității, care în raport cu interesele bunei desfășurări a activității poate sau nu să aprobă cele solicitate. **Maria Bogdan** — Cîmpulung (Argeș) : La Inspectoratul școlar județean aflați ceea ce vă interesează. **Silvia Nicolae** — Piatra Neamț : Reveniți cu date concrete : numele medicului și unde ați citit. **Floarea Boldea** — com. Măiște (Sălaj) : Ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a CAP numai în patru ani față de cei puțin 5 ani necesari pînă la 31 decembrie 1977 și 10 ani, începînd cu 1 Ianuarie 1978, motiv legal pentru care nu puteți nici în prezent să fiți înscrisă la pensie CAP. **Aurel Roxin** — Brașov : Vă credem, dar ca 10 foruri, cătora v-ați adresat, să se ocupe concomitent de aceeași problemă nu este drept. Așteptați rezolvarea de la cei care au datoria să analizeze și să hotărască în conștință.

MARGA NEDELEA

„FLACARA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscaliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Sondaj Flacăra

Cine va promova din seria I?

Vă propunem, stimați cititori, un scurt „serial” de divizia B. Chiar dacă întrebarea de mai sus poate părea împurie, s-au jucat, nu-i așa, abia 10 etape, apele au început totuși să se limpezească și, în linii mari, se cam știe cine poate avea un cuvânt de spus în lupta pentru promovare. Seria I, de care ne ocupăm azi, e mai echilibrată ca oricând și nu mai puțin de 6 echipe (dacă nu mai multe) au plecat „ca din pușcă”, depunându-și candidaturile la șefia seriei. Dintre ele, 3 sînt foste divizionare A, Politehnica Iași (+4 în clasamentul „adevărului”), F.C.M. Siderurgistul Galați (+4), Gloria Buzău (+2); Gloria Bistrița (+5) e un outsider de meserie, în vreme ce C.S.M. Suceava și, mai ales, Dinamo Unirea Focșani, +3 și, respectiv, +4, se inseriu drept marile revelații ale începutului de sezon. Sîntem tentați să credem că una din cele 6 va evolua, din toamna viitoare, în divizia A. Să vedem însă ce cred reprezentanții lor despre șansele fiecăreia dintre protagoniste.

Iată, într-o ordine ce n-are nimic cu ierarhia la zi, punctele de vedere ale celor 6 cluburi.

Leonida Antohi:

„Mă tem de Politehnica, tocmai pentru că o cunosc”

— Cum e la Galați, tovarășe Antohi?
— E bine, n-am de ce mă plinge. Atmosfera pentru fotbal e excelentă, doar că echipa e în formare. Din această cauză, am și pierdut puncte pretioase acasă, 0-0 cu Iași și 1-1 cu Suceava. Numai că timpul acționează, sper, în favoarea noastră.
— Cîți jucători au plecat în vară?
— O întreagă echipă, 11! Toată linia de fund, Vlad la Dinamo, Constantinescu la Constanta, Olteanu la C.S.U., plus Tolea, care a abandonat performanța. Flores și Burcea de la mijloc, primul la Steaua, celălalt la Botoșani. Cei 4 din atac, Majoru la Steaua, Orac la Dinamo, Zamfir la Progresul și, firește, Kramer. Cu alte cuvinte, am luat-o de la început.
— Cu cine ați luat-o, cum ziceți, de la început?
— Cu cîțiva tineri crescuți la Galați, cărora li s-au adăugat Manu și Ghiță, fosti la Dinamo, Körtessi de la A.S.A., Bozi de la Botoșani și Glont, venit de la Progresul. Am încropit, din mers, ce-am putut, eu și secundul Adrian Neagu. Pe lingă greutățile amintite, am avut și altele. Hanghiuc a jucat mai mult în naționala de juniori, iar Comșa, Stăte și Boghean, despre care se va mai auzi, au fost chemați să-și satisfacă stagiul militar.
— Să înțelegem că Siderurgistul a renunțat la promovare?
— N-a renunțat. Prima șansă însă pare s-o aibă Politehnica Iași, de care mă tem cel mai mult. Tocmai pentru că o cunosc, doar am antrenat-o pînă acum cîteva luni. Siderurgistul e, cum se spune, la bătaie, gata să-și valorifice orice șansă. Formația de bază:

Oană — Manu, Körtessi, Bozi, Popescu, Hanghiuc (Mijloc), Comșa, Balaban, Radu Dan, Cr. Rusu, Ancuța (Presa).

Ion Nunweiler:

„Cînd atîția se bat, Bistrița va cîștiga”

— Chiar așa, Ion Nunweiler?
— De ce vă mirați?! Avem o echipă solidă, bine așezată în teren, ea poate juca oricînd cu o formație de A de la egal la egal. A și demonstrat-o, adesea, în Cupă.
— Cînd ziceți avem, la cine vă referiți?
— La oraș, la iubitorii fotbalului din Bistrița. Firește, la cei 2 antrenori, eu și Spiridon Niculescu, fostul portar al Argeșului și al lui Dinamo.
— Cu ce noutăți a abordat Gloria actualul campionat?
— Nu-s prea multe. Roman și Beldie, ambii veniți de la Voința București. Primul a jucat o vreme, fundaș dreapta, în naționala de juniori.
— De unde pînă unde de la Voința?
— I-a adus Niculescu, el a fost antrenor la Voința.
— Sinteți mulțumit de prestațiile de pînă acum?
— În parte, da. Linia de mijloc, compartimentul tradițional forte al Gloriei, a scăzut însă, jucătorii parcă au mai îmbătrînit. Azi, cel mai bine stăm în apărare, dar atacul mai trebuie lucrat.
— Indicîndu-ne formația de bază, l-ați omis pe Butuza. Ce-i cu el?
— A avut unele probleme, a fost și accidentat. Și-a reluat antrenamentele și va reintra, probabil, curînd.
— Ați pierdut, 2-3, la Suceava. Cum a fost?
— Sucevenii au abuzat de jocul dur. Ne-au călcat în picioare. Dealtfel, Hurloiu a ajuns, cu salvarea, la spital.
— O să auzim și punctul lor de vedere.
— „Sportul” a scris cum v-am spus eu.

— Se poate. Cine credeți că va promova?
— Bistrița. Cînd atîția se bat, Bistrița va cîștiga.
— Ca în proverb, nu?
— Poate. Politehnica și Siderurgistul sînt echipe puternice. Dinamo Focșani parc-a innebunit, bate pe toată lumea?! N-am văzut-o jucînd, dar cred că și ea are o șansă. E greu, credeți-mă, să te lansezi în calcule. Eu însă sper și cred că speranțele mele au o bază, mai ales că duminică atacul nostru a început „să-și intre în mină” marcînd în deplasare 5 goluri, isprăvă rar întîlnită în fotbalul nostru.

Bologan — Roman, Hurloiu, Cervenschi, Ferenczi, Beldie, Moșu, Georgescu, Dumitru Florian, Coman, Berceanu.

Aristică Ghiță:

„Nu sîntem noi atît de pretențioși”

— Să spunem, mai întîi, că antrenorul grupării Dinamo Unirea Focșani și fostul portar al naționalei sînt una și aceeași persoană, da?
— Asta se cam știe. După ce am terminat-o cu fotbalul la Bacău, m-am tras la Focșani, unde mă simt foarte bine. Fotbalul e iubit și apreciat aici, dovadă că, la meciul cu Politehnica Iași, de pildă, am avut 10 000 de spectatori. În plus, el e sprijinit la toate nivelele.
— Tovarășe Ghiță, de unde pînă unde echipa asta care a băgat spaima în toate adversarele?! Anul trecut, Unirea, că așa-i zicea, a făcut o figură oarecare. Cum se poate explica, în două cuvinte, această transformare?
— Explicația? Mai multe. Muncă, disciplină, seriozitate, fuziunea pe care am realizat-o, între Unirea și Dinamo, de unde și numele de azi, ne-a întărit. O serie de fotbaliști tineri și dornici de afirmare, parte din ei crescuți chiar de mine, pe cînd funcționam la Dinamo, au adus un suflu nou și, mai mult decît atît, au dat un plus de încredere. La cine mă refer? Bunăoară la Naca, la Mălăescu, la Burleanu. Pe lingă ei, foștii „senatori de drept”, să le spun așa, au rămas rezerve Ivana, Pastia, Sima, ceilalți.
— O clipă. Ce-i cu Ivana? Fostul fundaș al Gloriei Buzău, cîndva component al naționalei de juniori, promitea mult. S-a pierdut și el?
— Nu, dar e în Focșani pentru stagiul militar. Cum mai are numai 3 luni, nu-i mai folosesc. Atît eu, cit și colegul Octavian Anghel, gîndim în perspectivă.
— Nu-i rău, firește, numai că mai bine-ar fi, e o părere, să bateți fierul cînd e cald. Aveți +4, e ceva, acum sau niciodată, cum se zice!
— Știu eu? Nu sîntem noi atît de pretențioși incît să vizăm promovarea. Mai bine să adunăm puncte acum și să mai așteptăm. Mai e pînă departe. Ce urmărim? Să stăm agățați în partea de sus a clasamentului ca să nu mai avem, în retur, emoții. Și, implicit, să ne vedem de treabă pentru la anul.
— Promovarea, dacă am înțeles bine, o lăsați pe seama altora, da?
— Cam așa. Dacă o ieși, bine. Dacă nu, nici o supărare. Dacă vom ajunge în retur cu fața curată, atunci lucrurile se vor încurca. Avem, în primăvară, 9 meciuri acasă, cine știe ce idee ne-o mai veni?!
— Cine va intra în A, tovarășe Ghiță?
— Dacă aș juca la pronostor, as miza pe „Poli”, dar nu joc. Eu sînt antrenor, nu-mi plac pronosticurile.
— Deci Politehnica Iași?
— N-am zis nimic. Oricum, dacă alții se tem de noi, înseamnă că au de ce. Am făcut un pas. Vom putea să-i facem și pe ceilalți?, aceasta-i întrebarea.

Paraschiv — Zait, Antipa, Galan, Chioveanu, Naca, Mălăescu, Burleanu, Manolache, Stăncoiu, Rusu.

Vasile Ianu:

„Vă spun eu, întră Politehnica”

— O primă întrebare obligatorie, de ce v-ați lăsat de arbitraj? A fost visul dum-

neavoastră să deveniți președinte la Politehnica Iași?

— Am renunțat din motive de sănătate. Unii mă luau peste picior că „n-am fizic” și-atunci am vrut să slăbesc. Din cauza regimului, am dat în tahicardie și nu m-am mai prezentat la teste fizice. Cînd a venit propunerea să lucrez la club, m-am bucurat. Cea mai frumoasă parte a vieții mele se leagă de culorile Politehnicii. Puteam să refuz?
— Mă rog, s-au mai văzut cazuri, dar nu despre asta e și va fi vorba. Cine va cîștiga seria?
— Vă spun eu, în A intră Politehnica.
— O! fi dumneata avocat de meserie, dar mai trebuie și argumente. Pofțiți, ple-dați.
— Unu, valoarea lotului, fără discuție superioară. Nici Galați, nici Bistrița, nici mai știu eu cine, n-au fotbaliștii Iașului, talentați și, în plus, experimentați, cu multe jocuri în A. Doi, calitatea antrenorilor, Gheorghe Constantin și Kurt Gross, primul mai ales, fiind tehnicieni de elită. Trei, deși ordinea e întîmplătoare, atmosfera. Se muncește cu tragere de inimă, cu ambiție. Patru...
— Ajunge, ne-am lămurit. E adevărat că s-a întors Naste?
— Da, soarta fiului risipitor. A fost pe la Tirgu Mureș, acum speră să prindă echipa, dar Bucu e mai bun.
— Dar Romilă?
— Rezervă. N-are în locul cui intra. Jucăm cu 2 juniori, Paveliuc la mijloc și Burdujan în atac, cînd zic asta înseamnă că ei chiar joacă, din primul pînă în ultimul minut. Așa au ajuns Romilă, Oprea și Constantin Ionescu pe bancă.
— Dar Costea? Dar Dănilă? Dar Doru Ionescu?
— I-am găsit plecați. Ultimii 2 la Vaslui, Costea la Călărași, unde e golgeterul seriei. Eu, ca să fiu sincer, nu l-aș fi lăsat.
— Care sînt raporturile dintre președintele Ianu și antrenorul Constantin?
— De ce mă întrebați tocmai asta?
— Avem un plan, întrebarea cu pricina nu putea lipsi!
— Raporturi excelente. Cred că ne stîmăm și ne prețuim reciproc.
— Simionăș mai joacă?
— Foarte bine. A împlinit 31 de ani, dar nu se simte.
— Ultima chestiune, cine-i Paveliuc? Am auzit numai vorbe de laudă despre el.
— S-a format la Liceul 2 Iași și e, fără exagerare, unul din cele mai reușite produse ale fotbalului moldovean din ultimul timp. Dacă nu s-o îngimfa, ajunge departe. Constantin merge, cum se zice, pe mina lui, iar eu îi dau dreptate.

Bucu — Munteanu, Ursu, Anton, Ciocirlan, Simionăș, Paveliuc, Florean, Nemeșeanu, Ciocă, Burdujan.

Constantin Ștefan:

„Mă omoară atacul! Dacă-l rezolvăm, tragem la șefie”

— Cum vi se pare, tovarășe Ștefan, trecerea de la Pandurii Tirgu Jiu la Gloria Buzău?
— Nu începe nici o îndolală, e un câștig. Pentru un antrenor tînăr, Buzăul înseamnă o șansă. Sper s-o fructific, în aceeași situație aflîndu-se și secundul Iuliu Ușu.
— Fostul portar dinamovist?
— Exact.
— Dacă nu greșim, Gloria trece printr-un moment mai greu, se schimbă generațiile, nu?
— Se schimbă, dar din mers. N-am dat de o parte ideea promovării.
— Cine a venit, cine a plecat?
— Din „vechea gardă”, am renunțat la Stan, la Dobrea, la Duloiu și la Dumitrescu, toți împrumutați Ferodou-lui din Rimnicu Sărat.
— O clipă, dar Radu Gheorghe?
— E încă în lot, dar nu prea joacă. În B, numai cu tehnica nu faci față.
— Ce-ți mai trebuie?

Cam asta e, la ora de față, situația, starea de spirit a principalelor candidate la promovare din seria I a diviziei B. Mai mult sau mai puțin justificat, toată lumea speră, iar atitudinea respectivă e și cu atît mai de înțeles cu cît drumul e abia la început. După calculul hîrtiei, Politehnica Iași, spre care se îndreaptă, de altfel, și sufragiile celor intervievați, pare să aibă ascendentul valorii, ajutată și de faptul că Siderurgistul rămîne totuși o echipă în formare. Firește, Bistrița constituie un adversar de temut, dar parcă ne-am obișnuit cu această grupare să piardă toate finisurile! N-ar fi exclus ca Gloria Buzău să-și regăsească ritmul de altădată, prima ei promovare producîndu-se, reamintim, în dauna rivalei din Galați. Echipa solidă, serioasă, C.S.M. Suceava și Dinamo Unirea Focșani pot emite pretenții, dar nu le credem capabile, e numai o opinie, să răsfoare toate „carele mari” ale grupelor, realist, antrenorul Ghiță intuia pînă unde se întinde plapuma echipei pe care o antrenează, echipă care rămîne, orice va urma, cea mai plăcută surpriză a acestei serii. Vom mai vedea.

— Să pul osul la bătaie. Radu nu prea se omoară cu firea.

— Am notat. La capitoul noutăți?
— Nume mai puțin cunoscute, dar fotbaliști utili. Firește, cu excepția lui Zahiu, numai că Zahiu încă se mai caută. E încă dator echipei care așteaptă mai mult de la el. Îl înțelegem însă, nu-i ușor să treci de la Steaua în divizia B, cînd n-ai decît 27 de ani. Sper să-i treacă, sper să-și revină. Au mai venit Năstase de la Mecanică fină, Balaur de la Sirena, Andrieșei de la Pandurii și Banciu de la Automatica.
— Ce compartiment e mai tare?
— Am rezolvat, cred, apărarea. E în curs de rezolvare linia de mijloc. Atacul însă mă omoară! Dacă-l rezolvăm, tragem la șefie, luptăm pentru promovare!
— Aveați un vîrf puternic, Dumitrache, parcă rudă cu celălalt, nu mai joacă?
— Da, e nepotul „mopsului”, el însuși foarte talentat. A avut unele necazuri, dar și-a reluat antrenamentele.
— Cine credeți că are cele mai multe argumente să pretindă un loc în A?
— După mine, în ordine, Politehnica, Suceava și Siderurgistul.
— Dar Dinamo Unirea?
— Foc de paie.

Tănase — Năstase, Mircea, Banciu, Stanciu, Balaur, Andrieșei, Zahiu, Ghizdeanu, Negoescu, Marin.

Costică Rădulescu:

„Va fi greu, dar sperăm”

— Cît de greu va fi, tovarășe Rădulescu?
— Foarte greu, dar sperăm. Anul acesta, parcă-i un făcut, toți visează să promoveze din seria asta?! Înainte de campionat, aveam în vedere 2-3 echipe, Politehnica și Siderurgistul mai ales, acum trebuie să bag în calcule încă altele, pînă și Focșanii sînt în joc?!
— Care-i punctul forte al Sucevei?
— Fundașii centrali. L-am transformat pe Avădanei în „libero” și cred că l-am găsit locul ideal. În plus, a marcat pînă acum și 3 goluri. Bătaie de cap e dau încă, mie și lui Ion Buzoianu, cu care colaborez portarilor. Cristian, venit de la Gloria Buzău, a gafat la Focșani și Buzoianu, rezervă lui, l-a imitat la Buzoianu! Ca să nu mai zic că, la șefia Gheorghe, arbitrul Mihai Adam a „tras” de gazde, ne-a anulat un gol și le-a acordat lor unul cu japea. În rest, am avut parte de arbitraje corecte.
— Se zice că la Suceava se joacă foarte tare, e adevărat?
— Da de unde?! Se joacă fotbal.
— Cum a fost cu Bistrița? Hurloiu a ajuns la spital, nu?
— Nu vă luați după „Sportul”. Nunweiler, cînd s-a terminat meciul, m-a felicitat, recunoscînd că am fost mai buni. Cît despre Hurloiu, el s-a accidentat, e drept, dar comoția l-a fost provocată de o minge sutată violent de Avădanei. Din cîte știu, nu-i la prima comoție.
— Jucătorii noi?
— Doar Panaite, fost la Bacău. În rest, localnici, toți tineri, sub vîrsta lui Cristian care are 27 de ani. Am promovat 3 puști, Cristescu, Gafencu și Cașuba. Veți mai auzi de ei. Dacă n-ați auzit, căci Gafencu a făcut parte din echipa reprezentativă de juniori.
— Tovarășe Rădulescu, ce să mai lungim vorba, cine intră în A?
— Să n-o lungim. Nu știu. Aș vrea din tot sufletul, ca echipa aceea să fie C.S.M., dar nu mă pot hazarda în pronosticuri.
— Poate că și ăsta e un pronostic!

Cristian — Cristescu, Radu, Avădanei, Butnaru (Papuc), Gafencu, Suba, Panaite, Dirman, Petrescu, Cașuba.

Omul care joacă

Un fotbal care are mereu speranțe

Așadar, în finalul acestui campionat mondial al juniorilor am ocupat locul al treilea, după dispute în care jocul fotbalistilor noștri a fost apreciat cu siguranță mult mai desupra cotei cu care eram prezentați în acest sens până acum în lume. Am fost bineînțeles cuceritori, inventivi, totul emana har și deasupra impresiei plăcute pe care am lăsat-o într-o țară care începe să soarbă și ea fotbalul, puteam cu puțină șansă ajunge până în finală și chiar ne puteam așeza pe locul întâi.

La acest nivel al tineretului încă mai puțin vinovate, valorile de exprimare sînt mult mai apropiate, ambițiile nu sînt atît de apărute și incitate de firme și interese, chiar și reductabilă „Coca cola” care a patronat de data aceasta competiția dovedindu-se mai puțin discriminatorie și aducînd toți „cangurii” cu același avion pe continentul disputei.

Nu știm încă dacă în Australia au fost prezenți cei mai reprezentativi exponenți ai celor 20 de ani, dar ținînd cont că la ediția precedentă găzduită de Japonia, Argentina a triumfat lăsîndu-l pe Maradona, nu putem interpreta competiția decît ca foarte serioasă și, ceea ce este foarte important, expresivă.

Sigur că prezența Qatarului pînă în finală pune unele semne de întrebare, dar trebuie să nu uităm că fotbalul aduce mereu în competițiile sale surprize și neprevăzute, deosebi la acest eșalon; mai mică fiind nedumerirea în legătură cu apariția acestui neașteptat petec de pămînt atît de sus acum în fotbal, decît înfrîngerea Italiei în campionatul mondial din 1986, în fața Coreei, la Sunderland. Se spune că această echipă s-a antrenat șase luni în Brazilia, fiind condusă de un maestru al improvizăției, Didi. Nu este greu la această vîrstă, avîndu-i pe tineri mai mult timp în mină și fiind convins prin selecție — dacă ai ochi — de talentul lor, să poți educa la ei corectitudinea execuțiilor în scop tactic precis și deci eficient, sîdînd apoi numai și prin singurul entuziasm de care beneficiază gustul luptei pentru realizarea victoriei.

Și prin prisma acestui raționament independent generației lui Lovas, Rednic, Gabor, Balint, Sertov și Dorel Zamfir a dovedit, și era nevoie, bogăția de posibilități umane incipiente de care nu duce lipsă nici în fotbalul poporului nostru. Însă și aparent simplele, pentru că sînt statice, loviturile concretizate de Gabor au certifica meșteșugul nostru de a lavi mingea, avînd deci inclinație incontestabilă de a ne înțelege cu ea, dominînd-o mult mai bine decît și-ar dori alții.

Și atunci de unde această teamă pe care o încercăm aproape firesc foarte mulți că și această pilpiire de performanță se va stinge fie și numai prin uitare foarte curînd, ca să nu mai spun că ea nu

poate aprinde încă vîlvăta de care are nevoie pentru a încălzi măcar ca distracție fotbalul nostru? Avem multe exemple de ratări de acest gen și altele nu merită amintite. Adevărul este că pînă la această vîrstă, în formare, tinerii noștri fotbalisti muncesc mai mult ca timp decît în multe locuri din lume. Atunci cînd acest lucru se petrece sub patronajul școlilor și al unor specialiști competenți (cazul Hunedoarei), reușitele sînt incontestabile. Avem greutăți mari în producerea de jucători, lucrul este știut și discutat destul, dar, iată, producem...

Adevărată dramă începe de la această vîrstă, cînd hrana sufletească, puțin satisfăcută pînă la acest nivel, nu mai cunoaște mijloace realiste de a întreține și coînteresea spirite ce vor bineînțeles mai mult pentru a se satisface mereu. Este, de fapt, prima găleată obiectivă care începe să stingă încă micuțul foc.

Apoi, prin puține locuri marile talente confirmate sînt învățate lucruri, în plus în antrenament și în joc, cerîndu-li-se și fiind formați să se autodepășească continuu pentru a-și putea întrece la rîndul lor foștii semeni care au trecut deja în universitățile incontestabile ale fotbalului. Această ar fi a doua aruncare de apă, iar ceea ce a mai rămas din foc se stinge ca urmare a imperfecțiunilor de organizare, de structură a fotbalului.

Cred că numai și din aceste puține trei idei poate fi dedus mecanismul distrugerii din fotbalul nostru.

Un fotbal care are mereu speranțe.

CORNEL DINU

Romulus Gabor

Ne vom referi în următoarele rînduri la jucătorul care, acum cîteva zile, în Australia a fost incununat cu titlul de cel mai bun jucător al turneului. Este vorba de Gabor, desigur, Romulus Gabor care, cu cele 7 puncte s-a distanțat net față de locul doi, M. Zorc (R.F.G.), care a obținut doar 27 de puncte. Vorbînd deci despre Gabor și despre antrenorul său (Dumitru Pătrașcu, la juniori, și Mircea Lucescu și Remus Vlad la echipa sa de club), s-ar cuveni să aducem în discuție doar cîteva momente: acum doi ani, cînd Corvinul Hunedoara revenea în divizia A, s-au disputat pe Stadionul 23 August două meciuri, finala Cupei României (Politehnica Timișoara — Steaua, scor 2-1) și, ca uvertură, finala pe țară a juniorilor republicani, combatantele de-atunci fiind Dinamo București și Corvinul Hunedoara. Au învins tinerii dinamoviști, dar trebuie spus că meciul a fost la discreția juniorilor hunedoreni ca și, cu 15 minute înainte de final, condus de 2-0 prin golurile marcate de Tirnovanu, dacă bine ne-aducem aminte, și, în mod sigur, de Gabor, acesta executînd o lovitură liberă de la 20 de metri. Din

echipa de-atunci a Corvinului mai făceau parte Rednic, Andone, Lăcătuș, Colesniuc, Ormenișan. Au învins, cum spuneam, dinamoviștii, dar aplauzele spectatorilor s-au adresat și tinerilor hunedoreni care, la festivitatea de premiere, plîngeau pur și simplu. Precizînd că majoritatea juniorilor de-atunci, aflați cu toții cam în jurul vîrstei de 17 ani, au urcat în prima echipă a Corvinului, că trei dintre ei, Gabor, Rednic și Andone, sînt piese de bază în ideea de joc a acestei echipe, și mai precizînd că Mircea Lucescu și Remus Vlad au făcut publică părerea lor, încă de-acum doi ani, privind posibilitatea ereșterii în valoare și tehnicitate a tuturor jucătorilor promoși, cu deosebire Gabor, părere care s-a concretizat atît în campionatul trecut, cît și-n cel actual (dar acest lucru nu s-a întîmplat de la sine, ci printr-o muncă asiduă a antrenorului și a fotbalistului!), să amintim iubitorilor de fotbal că, în urmă cu aproximativ o lună, la Timișoara, în meciul de tineret România — Ungaria, Gabor a executat în primele minute ale meciului o lovitură liberă de la 20-22 de metri, cînd balonul a trecut

milimetric pe lîngă bară. Aflat lîngă Mircea Lucescu, la acel meci, aveam să notăm: „Din astfel de poziții, Gabor șutează foarte bine. S-ar putea să deschidem scorul”. În continuare Gabor a jucat ceva mai slab față de nota sa obișnuită și a ratat cîteva ocazii, dar, după pauză, preluînd o mingea la mijlocul terenului, a executat două driblinguri scurte și l-a deschis în adîncime pe Turcu, acestuia nerămîndu-i altceva de făcut decît să-l execute pe portarul ungar. Și iată, plecat în Australia în ultima clipă (în legătură cu această afirmație n-ar fi lipsit de interes să spunem că prezența lui Gabor la lot s-a datorat în cea mai mare parte lui Mircea Lucescu care a trebuit să declare în scris că, trimițîndu-l pe Gabor, alături de ceilalți doi hunedoreni, Rednic și Andone, Corvinul nu va solicita nici o amînire de meci în campionat, risc pe care Mircea Lucescu, increzător în șansa lui Gabor, și l-a asumat, adică n-a pus interesele Corvinului înaintea intereselor naționalei de juniori și nici nu l-a lipsit de șansa pe Gabor, drept pentru care noi zicem: Bravo Mircea Lucescu!) Gabor contribuie decisiv la succesul echipei noastre, mai ales în meciul cu puternica echipă a Uruguayului, precum și cu cea a Angliei.

VICTOR NIȚĂ

Juniorii noștri s-au întors acasă cu bronz

(Urmare din pagina 1)

Și totdeauna avea să inscrie D. Zamfir. Dar greul cel mare abia acum începea, după această victorie. Urma să întîlnim Italia și trebuia să obținem victoria sau cel puțin un meci egal pentru a intra în faza următoare a întrecerii. Deși prinși de febra meciului cu Elveția, gîndurile și speranțele noastre se îndreptau și spre Australia. Și iată-ne învingători și în fața Italiei, cu 1-0, prin golul înscris de Gabor, din lovitură de la 11 metri. Numai că, din relatările presei, o mare favorită se anunța la orizont, echipa Uruguayului, exact cea cu care urma să ne confruntăm în sferturile de finală, în timp ce Brazilia, mai norocoasă, avea să întîlnească necunoscuta, dar surprinzătoare, echipă a Qatarului. Dar să ne aducem aminte că, deși echipa juniorilor noștri se impunea atenției specialiștilor prezenți la acest campionat mondial, jocul echipei și valoarea individuală a cîtorva din membrii ei stîrnind admirația publicului și-a diversilor antrenori de mare faimă în fotbalul mondial, toți, întreaga noastră atenție era captată de meciul de la București. Întîmplîndu-se ceea ce s-a întîmplat, adică pierzînd cu 1-2 în fața Elveției, aproape că ne vine să ne cerem scuze că n-am fost, sufletește, sută la sută, alături de juniorii noștri care, la același scor, 2-1, elimină din cursă favorita numărul 1 a acestui campionat mondial pentru echipe de juniori din Australia, puternica echipă a Uruguayului. Mai mult decît atît, amărăciunea din acea zi a fost

atît de mare, încît mulți dintre noi nici n-am putut savura victoria, cu atît mai puțin fulminanta apariție a lui Gabor (autorul ambelor goluri, două goluri superbe din două lovituri libere dificile) în plutonul celor mai buni jucători ai acestui turneu. Dar, ce să-i faci, acesta-i fotbalul, una caldă, una rece, prima pagină a ziarului Sportul avea, dacă tot e să ne-aducem aminte, două titluri pe care, pentru îneditul lor, îl reproducem: „Comportare slabă a reprezentativei noastre de fotbal, rezultat pe măsură, 1-2 (0-0) cu Elveția în preliminariile C.M.” și, imediat sub acest titlu, cu litere ceva mai mari, „Din nou evoluție remarcabilă și victorie de prestigiu a juniorilor noștri la C.M., România a învins Uruguay cu 2-1 (1-0) și s-a calificat în semifinale”.

Urma, peste cîteva zile, semifinalele cu echipa R.F.G., și toate gîndurile noastre se îndreptau, de data asta sută la sută, spre bravii noștri juniori care se-nțîneau, pentru a treia oară, cu juniorii unor țări laureate cu titlul suprem. Am pierdut, după cum se știe, în prelungiri, în fața unui adversar căruia l-a suris șansa, după ce băieții noștri au ratat situații incredibile, o mai veche lacună a fotbalului nostru. Pierzînd finala mare, juniorii noștri aveau totuși posibilitatea să se reabiliteze în finală mică, în care au întîlnit puternica echipă a Angliei, o altă laureată a fotbalului mondial. Confirmînd excelențele evoluției de pînă atunci, demonstrînd o echipă omogenă, cu o idee clară de joc modern, total, și beneficiînd de contribuția unor jucători talentați și-ncrezători în

forța lor de exprimare, echipa României învinge cu 1-0, prin golul marcat de același Gabor printr-o lovitură liberă directă de la 18-20 de metri, în timp ce în finală mare, pe un teren desfundat, Qatarul pierdea în fața norocoșilor noștri învingători, echipa R.F. a Germaniei.

Cuceream totuși medalia de bronz a unui campionat mondial, inclusiv elogiulosele aprecieri ale specialiștilor care aveau să afirme că adevărata finală s-a jucat... în semifinale, succes care, fie-ne permis, îl considerăm ca pe cel mai de seamă din istoria fotbalului nostru.

Acestea fiind zise să adresăm juniorilor noștri cele mai sincere și calde felicitări pentru succesul dobîndit și pentru bucuria pe care ne-au făcut-o în această toamnă atît de aspră și de crudă, totuși, pentru fotbalul nostru, dar, în același timp, e cazul să ne întrebăm ce anume s-ar putea întîmpla de-acum încolo cu Gabor, și nu numai cu acesta, ci cu toată echipa asta minunată. Și nu numai cu acești magnifici juniori, ci cu absolut toți tinerii noștri jucători care promit atît de mult acum, cînd sînt tineri, dar care, cu timpul, se sting într-un trist anonim. Să-ncepă oare, și cu ei, acel ciudat carusel al talentelor pierdute-n pustiu? Ar fi mult prea trist să se-nțeleasă așa ceva cu medaliații cu bronz ai unui campionat mondial.

Să acordăm acestor tineri nu numai încrederea de care au atîta nevoie, ci și un cadru adecvat arzătoarei lor dorințe de afirmare, iar adevărații profesori ai acestui cadru adecvat să fie exact oamenii care iubesc tineretea, care au dovedit, nu prin vorbe, ci prin fapte, această dragoste, oameni care să vegheze, părintește, la continua creștere și maturizare a tuturor tinerilor.

Cronica șoselei

„Dacă e să mor, măcar să mor beat”

Se știe cîte pasiuni dezlănțuie fotbalul, chiar și în campionatul județean. După meciul care avusese loc în comuna Decebal, județul Satu Mare, părerile erau foarte controversate în legătură cu calitatea jocului și, mai ales, cu aportul jucătorilor la succesul unora și insuccesul altora. Discuțiile deosebit de incinse între conducătorii tehnici riscău să capete la un moment dat o turnură destul de neplăcută. Noroc că se făcuse tirziu și pofta de mincare, stimulată de aerul curat în care își petrecuseră toată ziua, îi îndemna atît pe jucători cît și pe susținătorii echipelor să se îndrepte spre cămine pentru a-și potoli foamea.

Cei din Sanislau, care făcuseră deplasarea în comuna Decebal, au ajuns acasă destul de tirziu, pe la ora 21. Șoferul autocamionului, care îi transportase pe jucătorii și susținătorii echipei, simțise încă pe drum că ambreiajul dă semne de boală. A reușit însă să ajungă în comună. Nu-i ardea lui să se apuce de reparatul mașinii.

Pe planul unu erau comentariile meciului la care participa din plin. A lăsat mașina pe partea carosabilă, deși un loc de parcare se găsea la mai puțin de 50 de metri.

Vicepreședintele C.A.P.-ului și-a amintit totuși într-un tirziu de mașină. „Mă Ioane, tu ai uitat, mă, de mașină, cîteva metri mai mergea ea pînă în curtea C.A.P.-ului, că nu era chiar așa beteagă”. „Tovarășe vice, doar n-o să mă întorc acum un kilometru pînă la mașină, las'că n-o fură nimeni. Și miine o repar”.

Ce-i drept, mașina n-a fost furată, dar nici 10 minute n-au trecut de la abandonarea ei pe drum, că șoferul unui autoturism, observînd tirziu obstacolul de pe șosea și încercînd să-l evite, a intrat în plin într-o cisternă care circula din sens opus. Vinovat și șoferul care a lăsat pe drum o mașină nici măcar semnalizată în modul cel mai elementar, dar și pilotul autoturismului. Acesta, șofer profesionist la UNIO-Satu Mare, împrumutase mașina de la cumnatul său în dimineața zilei respective.

„Trebuie să fac azi o mulțime de treburi și fără școală asta. — se destăinuisse el soției — arătînd spre autoturism, sînt mort”. Într-adevăr, scula l-a ajutat să-și facă treburile rapid și eficient. În mai puțin de un sfert de oră a ajuns la Botiz unde a lucrat în grădina pînă la cinci după-amiază. De aici a plecat val-virtej în comuna Cehal pentru a-i motiva fiului său niște absențe la practică. A mincat în mers. În timp ce conducea, unul din pasageri îi băga în gură bucățele de pită și de slană, tălate îngrijit cu cuțitul.

După ce a motivat absențele fiului, pilotul a orientat mașina pe drumul către Căpleni, de unde trebuia s-o imbarce pe sora sa, învoită pentru zilele de sfîrșit de săptămînă de la spitalul din Satu Mare unde era internată.

Echipajul a ajuns la Foleni unde a fost imbarcată ultima pasageră, Lucia, care trebuia și ea dusă la Satu Mare pentru a reîncepe o nouă săptămînă de învățură. „În loc să mă odihnesc, cum se cuvea într-o zi de duminică, mi-am rupt oasele la muncă în grădina și apoi am făcut-o pe șoferul de taxi, cărîndu-mi toate rudele cu mașina”. „Lasă, mă, Paule, că doar îți dăm și noi, nu ne duci tu chiar pe gratis”, l-a răspuns sora. „Dacă așa pui problema tu soră, află că pe viitor mergi cu autobuzul”. Toți ocupanții au amuțit, simțînd cum cu fiecare kilometru crește enervarea șoferului. Au rămas mai mult decît mirați, totuși, cînd Paul, în ciuda gabei, a oprit mașina pentru a lua un bețiv care, clătîndu-se, era să intre cu capul în caroseria mașinii. Sora nu s-a putut abține și l-a apostrofat pe frate-său: „După ce că stăm inghesuiți, l-ai mai urcat și pe bețivanul ăsta să ne împuțta mașina cu duhoarea lui de țuică”. „Lasă, femeie, nu te supăra, mai bine beat decît bolnav, dacă e să mor în accident, măcar să mor beat”. Nevrînd să-și pună mîntea cu adeptul lui Bachus, femeia a întors capul spre a se feri cît de cît de mirosul greoi de alcool ce-l exhală pasagerul.

Nici nu și-a terminat bine bețivul vorba, că mașina a ajuns la mică distanță de camionul abandonat. Iritat, nervos, șoferul care rula cu peste 100 km pe oră, a sesizat tirziu periculosul obstacol.

Și-au pierdut viața șoferul, sora sa și „cetățeanul turmentat”. Cei doi copii au fost răniți grav.

VICTOR BEDA

Sovata și...retur

Beneficiaseră toți opt, ca și alții dealtfel, de mult apreciatul umanism al poporului nostru, exprimat și prin Decretul prezidențial nr. 189 din august 1981. Fuseseră, deci, grațiați, iertați, cu alte cuvinte, pentru pedepsele pe care le mai aveau de executat și eliberați din penitenciar.

Ar fi trebuit să urmeze, firesc, în primul rînd prezentarea imediată la domiciliile fiecăruia, legale și declarate la plecarea din locurile de detenție. Apoi, era tot atît de firesc să se încadreze într-o activitate utilă, să se reintegreze în viața normală, așa cum au făcut mulți din aceiași categorie.

Dar, stupoare. Cei opt, ale căror nume,

vîrste și adrese le vom preciza în rîndurile de mai jos, au „dispărut” fără urmă, de îndată ce-au primit documentele de eliberare.

Familiiile, vecinii, cunoscuții au așteptat o zi, două, o săptămînă...

În obișnuitele acțiuni pentru asanarea localităților de elemente parazitare, înfractoare, Miliția județului Mureș a avut surpriza să găsească, în stațiunea balneară Sovata, nu mai puțin de opt beneficiari ai Decretului nr. 189/1981, absolut toți cazați la același hotel, „Aluniș”. Li se recomandase, cumva, un tratament balnear? Da? de unde! Erau sănătoși „tun”? Să fi fost o simplă coincidență că luaseră fiecare hotărîrea să se „recreeze” un timp la Sovata? Și chiar la același hotel?!

Greu de crezut. Cum și lor le-a fost greu să răspundă la întrebarea: de unde ațiștia bani pentru cazare, masă, băutură, țigări etc., pentru că hotelul nu era gratuit și nici unul dintre ei nu țînuse „post negru”?

Negăsînd nici o explicație cît de cît plauzibilă pentru „rătăcirea” lor în drumul de la locul de detenție spre casă, cei opt pasageri ciudați ai hotelului „Aluniș” din Sovata, toți bucureșteni — Titușor Ion, de 22 ani, str. Silvestru nr. 49, Nicolae Stan, de 25 ani, str. Sub Tei nr. 6, Dumitru Berindei, de 25 ani, str. Sînzienii nr. 34, Alexandru Lucian, de 38 ani, Mihai Măzărean, de 26 ani, str. Intraarea Faurari nr. 5, Constantin Vlădescu, de 28 ani, str. Anton Pann nr. 27, Ale-

xandru Lică, de 28 ani, str. Mașina de Piine nr. 25, și Nicolae Mihalache, de 38 ani, str. Oțeani nr. 12 — fiecare avînd antecedente penale, pentru fapte comise cu violență (tilhării, violuri, vătămări corporale etc.), au fost judecați și condamnați de către Judecătoria municipiului Sighișoara, conform Decretului nr. 153/1970, art. 1, litera „d”, la pedepse între 4 și 6 luni închisoare, pentru constituire în grup parazit.

Și astfel, cei 8 „vilegiaturisti” au făcut cale întoarsă acolo de unde plecaseră cu mai bine de o lună în urmă, fără să-și vadă familiile, vecinii, cunoscuții — eventualele locuri de muncă nici nu intra-seră în preocupările lor.

MIHAI GROZAVU

Lumea în care trăim

Murdăria „armelor curate“

Arme au fost și sînt de toate felurile. Arme ușoare și arme grele, arme de vîntătoare și arme de pescuit, arme mici, miniaturale și arme mari, uriașe, arme chimice și arme bacteriologice, arme albe sau negre, arme nucleare sau convenționale. Indiferent de ce tip ar fi ele, toate au însă aceeași utilizare — de a ucide.

Armele aduc moartea și nimeni n-a îndrăznit să nege acest lucru. Dar, iată, acum se încearcă revizuirea catalogului de arme. Se pretinde că ar fi viabilă o nouă împărțire. Că, de fapt, există doar arme murdare și arme curate. Că arme murdare sînt cele ce omoară în stil obișnuit. Iar „curate“ sînt cele ce economisesc distrugerile de bunuri, dar nu fac economie de vieți omenești. Arma care omoară doar oameni nu este recomandată drept... umană.

Armele de orice fel ar fi ele rămîn, însă, tot arme. Chiar dacă diferiți fabricanți încearcă să le înfrumusețeze în fel și chip, chiar dacă le declară arme „curate“, armele rămîn murdare prin înseși scopurile producerii lor. Cît de „curate“ pot fi oare armele, care, deși nu păstrează urmele petelor de sînge, au teribila capacitate de a volatiliza, pur și simplu, ființele umane?

În privința aceasta nu avem dubii. Murdare sînt armele și murdare sînt și afacerile făcute cu aceste arme însumînd, pe plan mondial, o factură de peste 550 miliarde dolari, doar într-un singur an, 1980. Dar se încearcă în prezent negarea evidentelor. Avocații „bombelor N“ contează pe naivitate și inconștiență. Ceea ce nu este cazul. Opinia publică mondială înțelege într-o măsură tot mai mare faptul că armele pretins „curate“ sînt chiar mai periculoase decît cele aflate deja în arsenalele statelor. S-au dezvoltat efectele bombelor cu neutroni și orice pledoarie în favoarea ei nu are darul să schimbe starea de spirit. „Bomba N“ nu este o simplă bombă anti-tanc. Cum se încearcă acreditarea ideii, ci o armă pentru masacrarea oamenilor în uniforme militare sau fără aceste uniforme. Căci armele dacă nu sînt „curate“, sînt, în schimb oarbe, nu fac deosebire între civili și militari, copii sau vîrstnici, bărbai sau femei.

De fapt, rădăcinile apariției noulor tipuri de arme se află în însăși aberanta și nestăvilă cursă a inarmărilor. Caracterul absurd al noilor arme, ca și cel al competiției militare rezultă din însuși faptul că omenirea trăiește azi, mai mult ca oricînd, sub spectrul unei cumplite amenințări. Chiar la nivelul actual al armamentelor acumulate există capacitatea de a se distruge de mai multe ori toți locuitorii planetei și toate valorile civilizației create de milenii. Pe lângă teribila amenințare la adresa păcii, sporirea continuă a arsenalelor — înghițind 550 miliarde dolari anual, înrosind „partea leului“ din resursele planetei, din roadele capacității creatoare a oamenilor — aruncă poveri mereu mai istovitoare pe umerii popoarelor, le mutilează posibilitățile de dezvoltare econo-

mă, agravează și mai mult efectele crizei economice.

În plus, chiar în condiții de „stocare“ a armelor, această competiție irațională are efecte profund negative asupra relațiilor internaționale. Ca reazem material al politicii de forță și dictat, inarmările sînt nemijlocit legate de tendințele și practicile de dominație, constituie un obstacol major în calea stingerii focurilor de război și reglementării problemelor litigioase pe căi politice, reprezintă o piedică în eforturile de instaurare a unor raporturi internaționale bazate pe egalitate și respect reciproc, relații care nu se pot dezvolta în umbra competiției frenetice a armamentelor, generatoare de incordare, suspiciune și instabilitate.

Din nefericire, acumularea de mijloace ale morții își urmează cursul, accentuînd neliniștea popoarelor. Dar opinia publică nu asistă insensibilă la amenințarea ce planează asupra globului. O arată elocvent valul de acțiuni în sprijinul dezarmării, desfășurate pe o scară tot mai largă în întreaga Europă occidentală, din Scandinavia pînă în Peninsula Italică, manifestare a voinței unor forțe sociale din cele mai largi de a se opri proliferarea armamentelor, de a impune dezarmarea. Respîngerea „eurorachetelor“, puternicele acțiuni desfășurate în acest sens în diferite țări, „Săptămîna mondială a dezarmării“, care va începe peste două zile, sînt elocvente.

Able proiecte de intensificare a cursei inarmărilor, de largire și diversificare a spectrului mijloacelor de distrugere, cu deosebire a celor nucleare, sînt însoțite de încercarea asiduă de a le face mai „prezentabile“. În realitate nu e la mijloc decît o tentativă de a semăna confuzii, de a deruta și demobiliza mișcările în favoarea dezarmării. Armele „curate“ n-au nici o justificare — nici politică, nici umană. Ele se plează în tentativa de a intensifica inarmările, de a promova linia confruntării, de a submina destinderea.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu numai că armele în cauză nu sînt „curate“, dar nu există și nu pot exista, în general, „arme curate“. Faptele demonstrează că orice armă, indiferent de caracteristicile ei, și în special armele de exterminare în masă, sînt și vor fi întotdeauna murdare, prin însăși menirea pe care o au, aceea de a curma vieți omenești. Tot ceea ce dăunează omului, ce servește prigonirii și exterminării lui nu poate fi — sub orice ambalaj s-ar prezenta — decît un mijloc murdar.

Planeta n-are nevoie nici de arme „curate“ și nici de arme murdare. Planeta n-are nevoie de nici o armă. Am fi dispuși, totuși, la o excepție: cea pe care un ziarist parizian o sugera — crearea unei arme care să nimicească toate celelalte arme. O armă anti-armă ar fi o treabă bună. Chiar curată...

AL. PINTEA

Itinerar între două oceane

Viața în pantă

Mă plimbam, odată, pe avenidele Buenos-Airesului, artere late și drepte, flancate burghez de fațade încropite opulent și, brusc, după un colț, izbucnește drept în mine un bulevard uriaș, fără frontiere ca o agresiune de asfalt. Mai întii nu înțelegi dacă se circulă de-a lungul sau de-a latul pentru că nu e, predominant, nici lung, nici lat, pare un cîmp betonat extins în nestire pentru a micșora oamenii care îndrăznesc să pășească pe el și a-l reduce la scară microscopică spre lauda uriașilor în stare să-l înțeleagă din elicopter.

La antipozi, în New Delhi, am trăit aceeași senzație pe o cale rutieră, călcată sporadic de automobile, pe bulevardul acela de neuitat dintre Rastrapathi Bhavan și Poarta Indiei.

Stranie poartă de spațiu clădit, fie și în limite orizontale, aceste măci urbane lă-

sate pradă unei singure dimensiuni. Citeva piețe europene tot așa, de o supremă expansivitate a întinderilor, mi-au rămas în minte ca un memento al libertății de a clădi o cetate cu riscul epuizării proprii ei ființe.

Lisabona. Praça do Comercio. Vast patulater de piatră, umezit de aburul fluviului Tejo și flancat de palate guvernamentale, neoclasiche, de Casa Vămirilor și de Poștă. Caldărimul se desfășoară temeinic și linear cu o poftă grozavă de a acapara orizontul, parcurgerea pieței pare nesfîrșită, un act temerar de a ajunge cu pasul fata morgana a clădirilor de la margine. În sfîrșit ajung la capătul dulcelui calvar sub bolțile unui „flanc“ unde s-au masat, după pustietatea centrală din Praça do Comercio, sute și sute de tarabe, mii de negustori ambulanz într-un bazar formidabil ca toate bazarurile, dar, culmea, mai puțin vivace.

Lusitanii își reintră în piele cum încep pantele în acest oraș în pantă, mai delurit și mai întortochiat decît însăși Roma.

În Cartiero Alto, în Montmartre-ul Lisabonei, pe dealurile fisurate de ulițe strimte toată lumea își dă în petec, vesel și tenace, tenace din clipa de oboseală a amiezii și pînă în clipa de oboseală a nopții.

Aici, în pante, din poalele dealului și pînă în creastă fado-ul e la el acasă, emană din circumi și din grădiniile lor.

Aici se mîncă pescărie, pesti de care ai auzit sau nu, crabii și homari, stridii și toate scoicile oceanului, aici se prepară sosurile cele mai picante din istoria tuturor timpurilor, aici se consumă meniurile cele mai lungi și sticlele cele mai încăpătoare, aici vine lumea pentru a minca, a bea, a-și omori cu iubire timpul și toate astea pentru a asculta fado-ul, a îngina fado-ul, a uita viața pe orizontă și a visa viața în pantă, viața asta ca un drum care urcă, serpentinat, ne-maipomenit și avînd un sfîrșit mereu neîntrevăzut...

RADU BUDEANU

Nu-i lumină nicări...

Mă obsedează de cînd l-am auzit, înfonat, cu o voce parcă gîlgiind în lacrimi, de către poetul Horia Bădescu, un cîntec maramureșean cu o viziune înfricoșătoare, desnădăjduită, pe lângă care orice spectru apocaliptic e de-a dreptul trandafiriu. Se înspăimîntă rapsodul popular pus în fața unei asemenea situații în care întreg universul e dezumanizat, aneantizat, încît însăși lumina, ca semnal al vieții, a dispărut cu totul: Nu-i lumină nicări... / Or murit toți oamînii / Și-așa umblu toată noaptea / Pînă m-o-i tilni cu moartea.

Tragedia supraviețuirii într-un asemenea univers monstruos, lipsit de viață, de rațiune și de orizont, în aceeași viziune cumplită, poate fi curmată numai prin punerea într-un copirșeu, însă nu oricum, ci într-unul „de scinduri ude. / Unde jalea nu pătrunde / Nici dragostea nu răspunde“.

Dintr-o dată, sub acest impuls cutremurător, mi-au reapărut în memorie, cotropindu-mi întreaga ființă, imaginile sfîșietoare ale catastrofelor atomice de la Hiroșima și Nagasaki. Incredibilele aspecte ale

distrugerii aproape totale surprinse pe peliculă la scurt timp după explozia de-a dreptul cosmică, pirjolul care a cuprins cerul și pămîntul, vîntul fierbinte.

Și-mi reamintesc relatarea unei martore oculare a cataclismului, Ioshië Ioshië, care, după ce a văzut cele trei avioane aducătoare ale bombelor nimicitoare strălucind în soare, deodată s-a trezit că în jurul ei oamînii ardeau de parcă erau de lemn și toți cei apropiați ei — tațal, bunicul, o mătușă deveniseră negri, se carbonizaseră. Salvarea ei fusese cadavrele ce se prăbușiseră peste ea în gura adăpostului spre care se refugiase.

Avînd în față aceste realități ale unui neant instăpînit în numai cîteva clipe peste tot ce fusese viață și civilizație, deci nu niște simple reprezentări ale unei imaginații traumatizate de pericolul catastrofelor nucleare care ne amenință, sînt cu atît mai obsedat de viziunea cîntecului maramureșean cu cît iată, chiar în aceste zile, citește scurturele comentariu al unui confrate comentator de politică externă despre un cadran al morții nucleare ce apare pe coperta „Buletinului savanților atomiști“ editat în Statele Unite ale Americii. Potrivit specialiștilor pe acest

cadran imaginar minutarul s-ar afla, în funcție de fuzele orare ale inarmărilor nucleare și escaladării declanșării lor, la numai 7 minute de ceea ce aceștia numesc miezul nopții, adică producerea cataclismului atotnemicilor. Faptul e pe deplin posibil din moment ce, ca să cităm numai cîteva date care îți interzic fie și cel mai timid gînd la o scăpare miraculoasă, cele 40.000 focușe nucleare existente în arsenalele militare în prezent sînt egale ca putere de distrugere cu peste 1 milion de bombe tip Hiroșima, fiind deci asigurate mai bine de 3 tone trinitrotoluen pentru fiecare locuitor al planetei, iar explozia unei bombe de o megatonă asupra unui oraș de 4 milioane de locuitori ucide imediat 500.000, răneste grav alte 600.000.

Stranie coincidență de viziune între așa numitul „miez al nopții“ al savanților atomiști cu tot mai insistentele lor scenarii ale unui iminent război nuclear și cîntecul maramureșean care ne avertizează parcă din ancestralitate:

„Nu-i lumină nicări / Or murit toți oamînii...“

NICULAIË STOIAN

Mondo umano ?

Dacă aș fi

...la 25 octombrie în orașul așezat pe malurile Manzanarului, singurul rîu din lume „navigabil“ (vara) pentru trăsurii — cum mi-a povestit cîndva dl. Simion, distinsul meu profesor de geografie — m-aș scula de cu ziuă și m-aș duce direct la Prado. Începînd de la 25 octombrie va fi din nou accesibil publicului spaniol Guernica — numit de mult „cel mai celebru tablou al secolului nostru“ și care el însuși reprezintă o istorie cuprînzătoare a unei mari epoci din acest secol. Sigur,

s-au spus foarte multe îndeosebi cînd a luat sfîrșit odiseea exilului său împus, unul mai apăsător parcă decît al unui om. Aceasta pentru că, din iunie 1937, Guernica a însemnat mult mai mult decît o pictură extraordinară pe o pînză uriașă — 7,66 m pe 3,51 m — un simbol. Și nu unul oricare. Se cunosc bine vorbele celui ce i-a dat viață: „pictura la care lucrez și căreia i-am spus „Guernica“ exprimă evident repulsia mea față de casta militară (a «generalisimului» Franco) care a aruncat Spania într-un ocean de suferință și moarte“. Prezența pe bătrînu continent a tabloului Guernica, adică aici exact în locurile de unde a pornit scînteia care a dus la distrugerea orașului Guernica, trebuie să ne aducă mereu aminte că, așa cum zicea maestrul Picasso, pinza este „un strigăt de revoltă

peste timp împotriva barbariei, a ororii, războiului și a masacrării nevinovaților“. Și mai știu că revenită pe pămîntul Spaniei natale și în miinile proprietarului său, cum l-a stabilit tot maestrul Picasso — poporul spaniol. Guernica a adus un omagiu meritat sutoilor de mil de oameni — tineri sau bătrîni — care au sfidat teribilul franchism și prin sutele de mii de reproduceri afișate în camere sau pe străzi. Am auzit că Guernica e evaluată la 40 milioane dolari dar eu cred că nu există în lume cineva atît de îndreptățit să facă o asemenea apreciere cînd ea este imposibilă. De aceea, dacă la 25 octombrie aș fi la Prado, aș omagia cu o privire neîncăpătoare acest cadru grand, marele tablou și pe Picasso centenar.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Romanță

la un sfert de veac

În octombrie '56 nu știam să beau și după trei pahare — maximum — de vin, mi se lega în gît un nod și nu mai intra nimic. Poate că era bine, poate că era rău, — în toate pluteam între bine și rău, hotărît și incapabil să le definesc. Dar puteam să mă amețesc din vorbe, dintr-o singură vorbă — ca, de pildă, venind de la Schiller, jucat la teatrul bătrînei doamne Bulandra, cu celebra replică: „Sire, dați libertate de gîndire!“, lăsăm grupul de amici să meargă pe trotuar, eu pășeam pe linia tramvaiului, era firziu, tramvaiele erau rare, pășeam în tranșă pe sina lucind obscur sub lună, peroram ca actorul acela înalt și frumos, cădeam ca și el din cînd în cînd în genunchi, strigînd, ca și el, în fața regelui: „Sire, dați libertate de gîndire!“, pînă cînd, la vreo bifurcație a drumului, dădeam de cite o echipă de lucrători la linie, mă duceam la responsabil și îi clamam în față aceeași cerință schilleriană, „el, cum mi s-a întimplat la Hala Traian, prin preajma locurilor unde copilărisem, pe Tepeș-Vodă și Popa Nan, ceea ce mă înnebunea și mai si, ca pe un cîine atîtat de urmele vieții sale, el, muncitorul, mă dăduse le-o parte cu blîndețe, și atunci, venit pe trotuar, începînd să citesc afișele spectacolelor centrale, spre spaima unei femei care mă iubea într-o taină de toți știută — dar puteam să emit și cronici literare, tot așa, pedestru, mergînd pe bulevarde, traversînd la răscruce cu statui ca ale lui Rosetti C.A. sau Protopopescu Pache, fost primar al Capitalei, și milițienii să nu mă ia de gît, convinși că sînt vesel și nu beat. Duhneam a poezie. Le aruncam în față damful unei strofe de Beniuc sau Cosbuc, sau — în situații mai grele, ca odată, la „Izvorul rece“, cînd am vrut să mă sui chiar pe statuia lui Pache — „Să-tira duhului meu“, și-mi dădau drumul. Miroseam liric. „Sergeantii știu să deosebească un liric de un scandalagiu“ — îmi încredințam amicitii, și continuam peburul meu în care „în zadar se zbate și asudă fruntea voastră galbenă ca ceară“ se lega perfect cu „o luptă-i viață, deci te luptă, cu dragoste de ea, cu dor“, pentru a ajunge brusc la acuta labiană: „Noi sîntem tîta, noi nu“.

Comedia mea optimistă — optimistă pînă la ridicol — o coră de aroganța cu care mă șantajeză propria fidelitate. În numele ei, cîtă armonie între vocale și consoane! După 25 de ani, încă mă pot îmbăta de „Inima ți-am dat-o într-o toană, și prosteste te-am gătit cu vise“, fără să-mi pese de-i romanță, romanț sau roman, mergînd pe toate trei aceste cărări, zîmbînd inteligent miliției.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După „Epoca“ — Italia

Cronica (441, 442, 443, 444, 445)

INCEPUT CU STÎNGUL

Sighișoara. Prima zi din lungul turneu pe care Cenaclul Flacăra și-a propus să-l întreprindă în nouă județe ale țării a fost plină de emoții, din păcate, în mare măsură nelegate de actul artistic propriu-zis. Deși plecarea fusese stabilită pentru vineri, 16 octombrie, la ora 9, la ora 12 ne aflăm încă în fața Casei Școlilor, în așteptarea autocarului plecat să încarce stația de amplificare. Mofturile șoferului Ilie Țane au avut darul nu numai să diminueze entuziasmul, ba chiar să pună sub semnul întrebării prezența în acea seară a „cenacliștilor” pe scena Casei de cultură sighișorene. Cu toate acestea, după o cursă curajoasă, condusă de un alt șofer, Iordache Trofer, îndrăgostit de meserie și de artă, exact la ora 18 Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, se afla la Sighișoara, în fața unui public deosebit de receptiv. Mai puțin receptiv s-au dovedit a fi însă microfoanele stației contractate de Nicolae Enache, conducătorul grupului Continental, care a fost în această situație mai puțin preocupat de obligațiile care-i reveneau și mai mult de valorificarea cu orice preț a stațiilor sale, probabil dintr-o obișnuință de a trata astfel cu responsabili unor circumi. Așadar, chiar dacă premisele desfășurării cenaclului în condiții optime nu păreau a fi de la bun început chiar încurajatoare, se poate spune că acea seară a dobândit valoarea de simbol al dăruirii, al entuziasmului tuturor acelora aflați pe scenă, care au reușit în chip remarcabil să demonstreze credința lor pentru artă, pentru tot ce fac pentru oameni. Iată de ce nu vom omite nici un nume: Mircea Vintilă, Victor Socaci, Doru Stănculescu, Maria Nagy, Gil Dobrică, Ileana Calinovic, Adrian Ivanițchi, Sorin Minghiat, Vasile Seicaru, Arpad Domokos, Constantin Dragomir, Mihail Stan, Ana Tetelea Ionescu, Horia Stoicanu, Ducu Bertzi, Mircea Boian, grupurile „1” din Tirgoviște, „2/2” din Oțelu Roșu și „Continental”. A fost o seară emoționantă pe care gazdele noastre o meritau pe deplin. Dar cîndva, la Sighișoara, vom realiza noi și o noapte mare.

LUDUȘ, O METROPOLĂ A MUZICII

Luduș, 17 octombrie... O localitate destul de mică, pierdută undeva prin inima Transilvaniei. Dar dacă ar fi să judecăm după inimile fierbinți ale locuitorilor săi — o adevărată „metropolă”. Și acum ne stăruie în suflet regretul că nu au putut participa la cenaclul nostru toți aceia care au dorit s-o facă. Din păcate, i-a împiedicat numărul redus de locuri de care dispunea sala Casei de cultură, dar oricum, atunci cînd cei prezenți se ridicau și cîntau, cînd aplaudau, aveam impresia că se afla acolo întreaga suflare a orașului. Și-naintea derulării acestei întîmplări literar-artistice s-au petrecut două fapte ieșite din comun. Intr-o obișnuită sesiune de lucru, s-a hotărît renunțarea la acei membri ai cenaclului care prin atitudinea lor nu au nimic comun cu colegialitatea, cu disciplina. Al doilea fapt — gestul superb al sunetistului Doru Țană care, îngrijorat și el de deficiențele de ordin tehnic existente cu o seară înainte, a renunțat la somn pentru a se deplasa la București să ia o altă stație care, dealtfel, a asigurat în continuare buna sonorizare a sălilor. O întîmplare care, de asemenea, ne-a bucurat a fost aceea că Vali Șerban, acest talentat tînăr din Alba Iulia, aflînd despre noul turneu al cenaclului, nu a rămas prea mult pe gînduri, s-a urcat în tren și a sosit la Luduș chiar în timpul spectacolului. Și nu a făcut drumul degeaba, pentru că melodiile sale „Tron în Apuseni” și „Avram Iancu” au ridicat în picioare întreaga asistență. Impresionante au fost clipele cînd, într-o liniște tulburătoare, glasul unui copil de 11 ani — Nino Popa din grupul „2/2” — s-a făcut auzit cîntînd pe versurile lui Șt. O. Iosif și ale Elenei Farago. Asemenea momente ce îndemneau la profundă meditație s-au creat și cînd cîntau Vintilă, Ivanițchi, Seicaru, Socaci, Domokos, cînd recita Adrian Păunescu. Nu dorim în rîndurile de față să facem concesii mînării: tocmai pentru acest motiv sîntem convinși că nu am greșit cu nimic dacă vom cita din nou, și aici, numele tuturor membrilor cenaclului, al căror succes a fost poate mai evi-

dent față de seara precedentă. Oricum, nu întîmplător la Luduș, spectacolul a durat de la ora 18 pînă după miezul nopții...

CU CHITARELE NOASTRE IN ORAȘUL FĂCĂTORILOR DE CHITARE

La Reghin am ajuns într-o dimineață însorită. Era duminică 18 octombrie, o zi plăcută de toamnă, care te îmbia mai degrabă la o plimbare în aer liber. Și totuși și aici sala de spectacol era arhiplină! Înfilnirea cu iubitorii muzicii tînere și al poeziei a debutat cu atît de popularul cîntec compus de Doru Stănculescu pe versurile lui Bacovia — „Ecou de romanță”. Au urmat Sorin Minghiat, pe care am avut de atîtea ori prilejul să-l admirăm pentru talentul și verva care-l caracterizează, actorul Mihail Stan, mereu „în formă”, Ileana Calinovic, al cărei timbru grav impresionează din primele clipe, Arpad Domokos, Horia Stoicanu, Nicolae Enache — un instrumentist talentat, Maria Nagy, Victor Socaci, Mircea Vintilă, fiecare dintre ei capabil să susțină un întreg spectacol. Elevul de 12 ani Andrei Păunescu, prezent două zile la cenaclu, a cîntat în limba maghiară cîntecul „Fiatolok” în duet cu Maria Nagy. Din păcate, Gil Dobrică, atît de apreciat pretutindeni, nu a putut fi prezent din pricina unei stări de indispoziție survenite în timpul nopții precedente, cînd citiva tînari din fruntea organizației U.T.C. Mureș îl atrăseseră la un chef din cele de care Gil Dobrică s-a dezobișnuit.

De această dată, spectacolul, deși reușit, s-a încheiat mai devreme; urma drumul de înapoiere spre Tg. Mureș, unde la Sala sporturilor își anunțaseră participarea peste 3000 de susținători ai Cenaclului Flacăra.

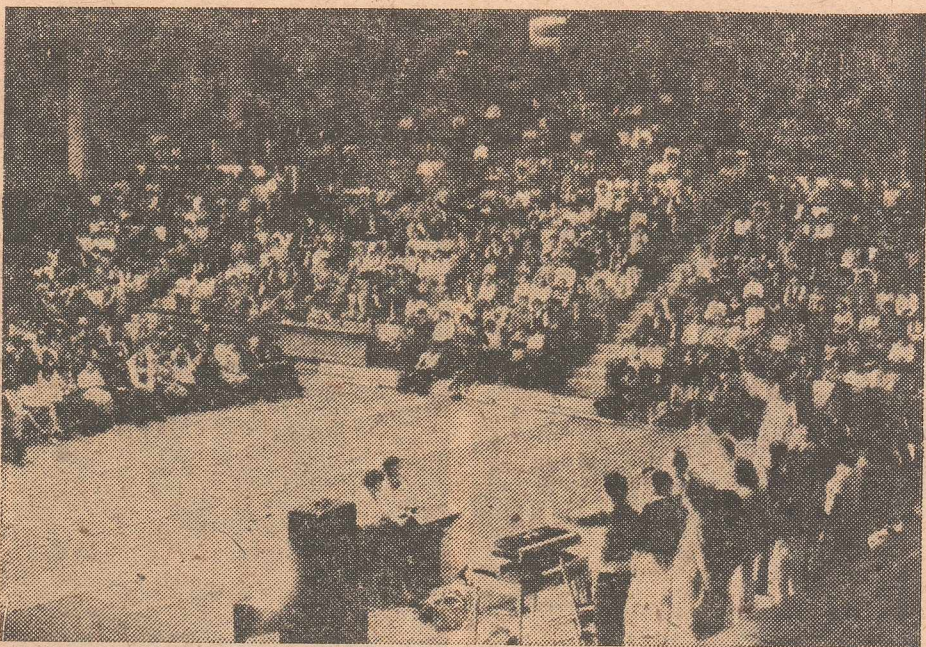
LA TG. MUREȘ, TRIUMFUL ARTEI, AL TINERETULUI, AL ARMONIEI ȘI FRĂȚIEI

Tg. Mureș, orele 18. Cînd am pășit în aceeași seară în imensa Sală a sporturilor din Tg. Mureș, am avut certa senzație că ne aflăm pur și simplu pe un stadion. Oricum, aplauzele și uralele care ne-au întîmpinat din primele clipe sugerau cu prisosință această imagine. De la bun început am putut remarca și cu acest prilej dimensiunile pe care le pot dobîndi forța de seducție a artei, iubirea de frumos. Încă o dovadă că un spectacol lipsit de convenții și canoane, care, oricît de incredibil ar părea, se derulează nu după un program prestabilit cu strictete, ci avînd în vedere și starea de spirit a tuturor participanților, poate fi numit lapidar un triumf al artei, al sufletului curat, al dragostei pentru oameni. O asemenea manifestare este în același timp și o pledoarie pentru o formă de educare a tineretului care poate dobîndi o rezonanță deosebită. La Tg. Mureș am asistat la un spectacol de aleasă tinută artistică, față de care cei prezenți pînă tîrziu în noapte au exprimat un singur reproș: acela că Cenaclul Flacăra a durat numai... 8 ore și 45 de minute! Un record absolut!

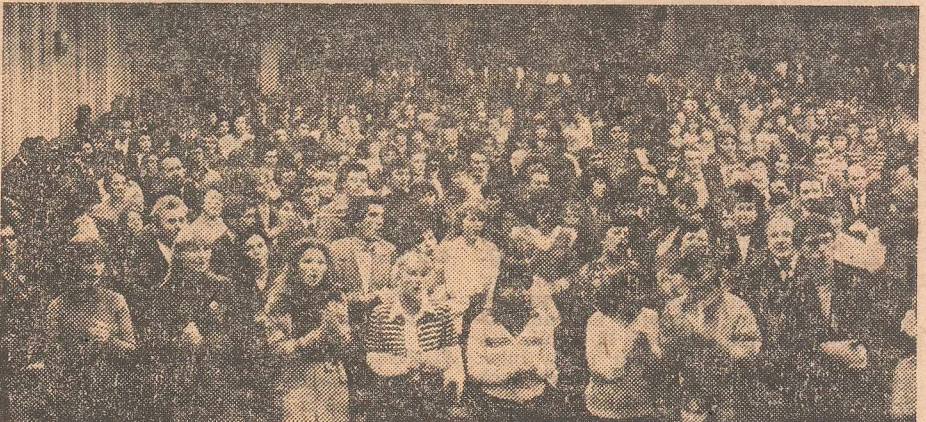
Români și maghiari, tînari și vîrstnici, au cîntat și au dansat la Tg. Mureș (chiar împotriva vederilor uniformizatoare ale unor oameni de ordine surprinși de valul dezlănțuit al tineretii), au chemat jos de pe scenă pe membrii cenaclului, s-au simțit cu toții excepțional, pe măsura asprei lor munci de fiecare zi, pe măsura marilor lor aspirații morale. Hora Unirii, un cîntec atît de drag nouă, tuturor, a răsunat în final ca un imn al armoniei și frăției. Impresionant a fost și acest moment cînd sute de tînari aflați în sală s-au prins braț la braț și din nou au dansat. Manifestarea de la Tg. Mureș a egalat-o pe cea de la Brăila în privința intensității și frumuseții ei, în privința receptivității nuanțate față de artă.

Scurtul turneu în Mureș a dat roade. Între timp au avut loc întîmplările literar-artistice de la Carei și Negrești-Oas. La ora intrării revistei în tipar, membrii cenaclului se pregătesc să intre ei înșiși în această „presă” incomparabilă a aplauzelor iubitorilor de artă din Satu Mare. Despre aceste manifestări, ca și despre cele pe care le anunțăm din nou alături, data viitoare. Drumul Cenaclului Flacăra prin Transilvania, Bucovina, Moldova și estul Munteniei continuă.

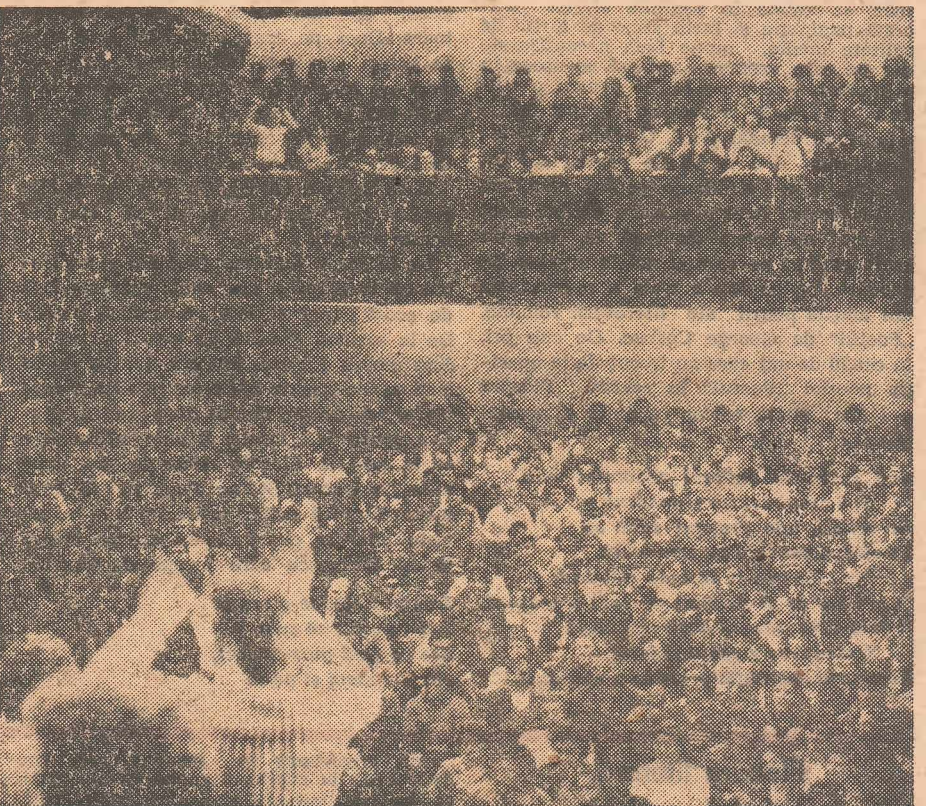
CONSTANTIN BALACCIU

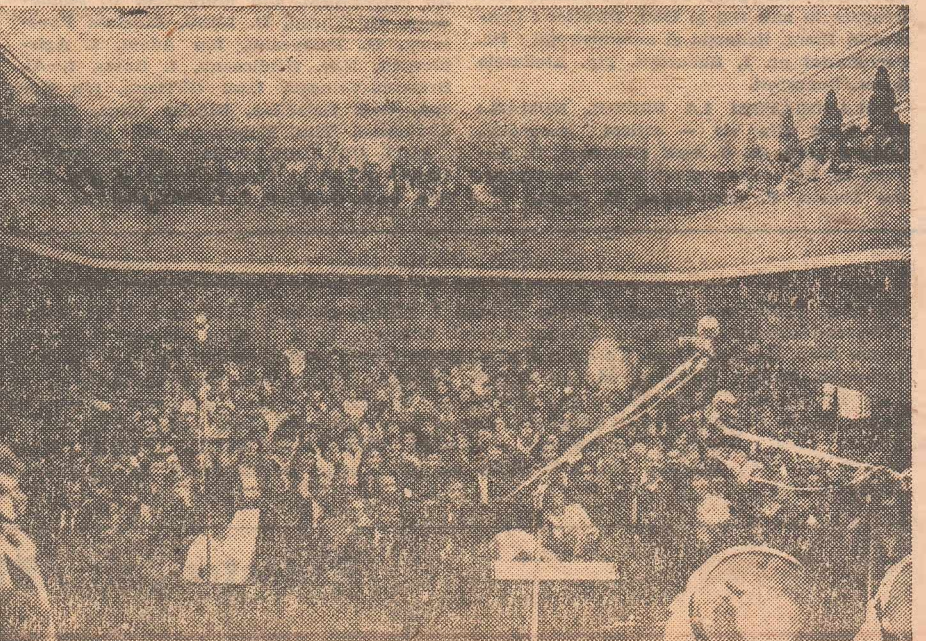
Tirgu Mureș - record absolut

La Luduș un spectacol pînă după miezul nopții

Vom reveni la Sighișoara pentru o noapte mare

La Reghin: Chitare între chitare

Cenaclul Flacăra în turneu

Continuîndu-și drumul prin țară, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în zilele următoare într-un turneu în mai multe județe ale țării. Întîmplările noastre literar-artistice se vor desfășura astfel:

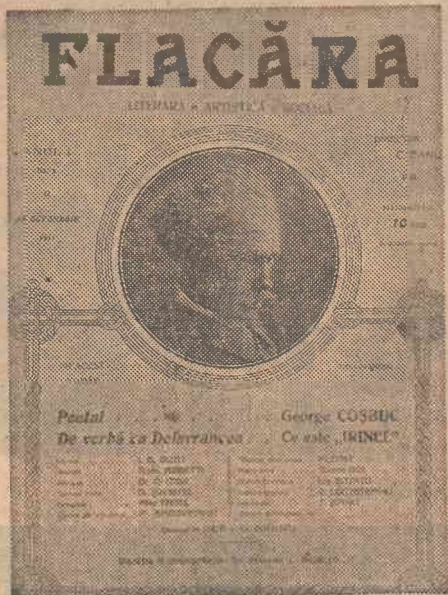
— În județul Maramureș — joi 22 octombrie la Sighetu Marmatei, vineri 23 octombrie la Borsă și sîmbătă 24 octombrie la Baia Mare.

Turneul va continua duminică 25 octombrie la Vatra Dornei, luni 26 octombrie la Cimpulung Moldovenesc, marți 27 octombrie la Suceava, miercuri 28 octombrie la Bacău, joi 29 octombrie la Galați, pentru ca la cererea iubitorilor de poezie și muzică tînără, vineri 30 octombrie să revină la Tulcea, sîmbătă 31 octombrie la Brăila, iar duminică 1 noiembrie, în drum spre București, să ne oprim la Rîmnicu Sărat și Buzău. Toate manifestările artistice sînt programate pentru orele 18, cu excepția aceleia de la Rîmnicu Sărat, care va începe la ora 11.

Este prevăzut ca luni 2 noiembrie 1981 Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar să desfășoare o întîmplare literar-artistică la Circul de Stat din București, unde va fi oaspetele Teatrului Mic, în bugetul cărui va intra întregul beneficiu al spectacolului din Capitală. Așadar, luni 2 noiembrie, la Circul de Stat — Cenaclul Flacăra! Eiletele pentru acest din urmă spectacol se vor pune în vînzare la casa Teatrului Mic, din strada Constantin Mille nr. 16.

acum șapte decenii

Se implinesc astăzi, chiar astăzi, 22 octombrie 1981, 70 de ani de la apariția primului număr al revistei *Flacăra* editată de C. Banu. Cu emoție și recunoștință deschidem colecția acestei reviste și elanurile noastre de azi se simt repuse în funcțiune de parcă gurea idealurilor marilor noștri înaintași în ale scrisului. Lista colaboratorilor acestei reviste este o parte din panoplia de nume ale istoriei culturii naționale. O binecuvântată permeabilitate la opinii, un ne simțit bun-gust, liniștea de a înțelege fenomenele lumii, dragostea de țară și de neam, înțelegerea însemnătății culturii în viața poporului, simțul valorii au guvernat dintru început paginile revistei *Flacăra*, al cărei director a fost Constantin Banu. La 22 octombrie 1911, *Flacăra* se mindrea, odată cu apariția primului număr, să adune în paginile ei, cu discreție paginatie și luciu stins de hirtie de calitate medie, nume încă neconfirmate dar pe care vremea avea să le așeze în primele tranșee ale luptei pentru o cultură națională autentică. Vrajiți citim editorialul semnat de L. G. Duca. Editorialul său e o pledoarie pentru cultură și artă, e o strădanie pentru echilibru și un demers pentru valoare. Citind acest editorial nu facem decât să ne însușim acele gânduri pe care și noi le nutrim. Și, deodată, pe pagina a treia a revistei, una din marile poezii ale literaturii române, „Poetul” de George Coșbuc. De cite ori, în cei 70 de ani care au trecut de la apariția poeziei „Poetul” în revista *Flacăra* n-a fost citată măcar o parte a acestei poezii :

*Sint suflet în sufletul neamului meu
Și-i cînt bucuria și-amarul —
In ranele tale durutul sunt eu
Și-otrava deodată cu tine o beu
-Cînd Soarta-ți întinde paharul,
Și-oricare ar fi drumul pe care-o s-apuci,
Răbda-vom pironul aceleazăi cruci
Unindu-ne steagul și larul,
Și-altarul speranței oriunde-o să-l duci,*

*Acolo-mi voi duce altarul.
Sint inimă-n inima neamului meu
Și-i cînt și tubirea și ura —
Tu focul, dar vîntul ce-aprînde sint eu l
Voința ni-e una, că-i una mereu
In toate-ale noastre măsura.
Ce-s unora lucruri a toate mai sus
-Par altora lucruri deșarte.
Dar știe Acel ce compasul și-a pus
Pe marginea lumii-ntră viață și-apus,
De-i alb ori e negru ce-mparte l
Iar tu mi-ești în suflet, și-n suflet
fi-s eu,
Și secolit-nchid' ori deschidă cum vreu
Eterna ursitelor carte,
Din suflet eu fi-ți-voi, tu neamule-al meu,
De-a pururi nerupta sa parte l*

Este cea mai completă definiție a poetului, este cea mai demnă definiție a poetului, cea mai acută și mai cutremurătoare. Dacă pe crucea fiecărui poet care se stinge nu s-ar putea scrie altceva și dacă pe leagănul fiecărui poet care s-ar naște nu s-ar putea scrie altceva, aceasta ar trebui să fie legitimația de intrare și de ieșire din lume a poetilor.

Dacă mințile care scriu sint insensibile la durerile omului, atunci să citească aceste versuri.

De la acești înaintași învățăm și va trebui să învățăm și mai mult credința față de acest popor și față de această patrie. De la această *Flacăra* va trebui să aprindem mereu *Flacăra* noastră, iar nu de la traducerile boante ale unor publicații care nu ne reprezintă, ci sint doar reprezentative pentru ele inese. E oare întâmplător că în această *Flacăra* desenele sint semnate de Iser și Ștefan Popescu ? E oare întâmplător că prima ieșire în lume a revistei *Flacăra* cuprinde un articol despre Mihai Eminescu care începe cu citatul :

*Icoana stelei ce-a murit
Incet pe cer se suie,
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem și nu e.*

E oare întâmplător că pe paginile 4 și 5 se află un articol despre Caragiale, cu un formidabil desen al lui Iser și niște „Priveliști” din Delta ale lui Mihail Sadoveanu, cu un desen de Ștefan Popescu ? Profetice cuvinte spune directorul revistei, C. Banu : „O astfel de *Flacăra* rivnim să aprindem și năzuim s-o putem ține vie, deasupra patimilor oarbe și a intereselor trecătoare, pentru ca ea, luminind de sus, să lumineze departe !”

La 22 octombrie 1981 se implinesc 70 de ani de la apariția revistei careia revista noastră i se simte urmașă : fie chiar și prin faptul, la care nu ne-am gândit în clipa cînd am imaginat profilul *Flăcării* de azi, ca și în cea veche avem de citit scrisori pro și contra, dar mai ales prin aceeași dorință care ne-animă de a strînge în paginile noastre cit mai mult din adevărul epocii și cit mai multe din valorile ei. Cit vom fi aici, la această revistă, *Flacăra* noastră va purta o singură culoare, cea roșie, necruțătoarea, izbăvitoare, dă-tătoare de speranțe culoare roșie, partea de roșu a unui tricolor care înfășoară întregul nostru efort.

Sintem, vrem să fim — așa cum ne-a cerut-o direct nouă, ziaristilor de la această revistă, președintele Nicolae Ceaușescu — *Flacăra* în *Flacăra* poporului român. Liniștit fie somnul înaintașilor noștri și neliniștită fie munca noastră, pentru că numai din neliniște îndelung cultivată și îndelung dăruită colectivității, niște patrioți comuniști, cu vocație de gazetari, pot participa la făgăduința și împlinirea climatului de liniște și bucurie al semenilor lor.

Flacăra de azi se înclină în fața *Flăcării* de ieri, pentru *Flacăra* dintotdeauna.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Un cuvînt... care putea să lipsească

(fragmente)
(*Flacăra*, an. I, 1911, nr. 1 din 22 octombrie)

Superioară și aristocratică prin originea ei, arta e totdeauna, cum spune Taine, democratică prin faptul că ea manifestează ceea ce este mai înalt și o manifestează tuturor. Dacă sintem cu totul în afară de interesele politice și dacă, în același timp, înțelegem să rămînem, prin activitatea noastră, în afară de orice bisericuță literară, avem totuși o credință profundă, pe care nu o putem trece sub tăcere. Artistul nu poate, nu trebuie să rivnească a se închide în turnul de fildeș al proorocilor neînțeleși. Nu există formă de artă, oricît de superioară și de subtilă ne-am închipui-o, pe care acel care a creat-o ca și cei care o înțeleg să nu aibă marea datorie de-a o face să pătrundă în conștiința cit mai multora din semenii lor. Numai prin această democratizare arta devine ceva mai mult decît o nobilă distracțiune sau o curiozitate interesantă, devine o forță morală și socială care împinge omenirea înspre culmi din ce în ce mai ridicate.

Cu această credință mi-am permis ridic glasul. Cu această credință mi-am permis a ruga pe reprezentanții sufletului românesc să aprindă o *Flacăra* pentru luminarea și încălzirea marii mulțimi. Am adoptat acest simbol, deși nu-i lipsește nuanța subversivă și incendiară, sau, drept, l-am adoptat tocmai pentru că nu-i lipsește această nuanță. Întimplările dureroase ale unui trecut atît de apropiat încă de noi ne-ar fi putut împiedica să luăm, ca titlu al revistei, cuvîntul de a cărui noțiune este legată amintirea tragică a miilor răzvrătite și a ruinelor îngrămădite. Am voit să spunem însă, prin simbolul pe care l-am primit, că, din furtive, sint pe această lume și alte *Flăcări* decît cele distrugătoare.

În *Cîntecul clopotului*, Schiller, după ce preamărește puterea binefăcătoare a focului stăpînit, ne îngrozește, în cutremurătoare versuri, cîntînd furtivă dezlănțuită a acestei forțe cerești, a acestui „foc liber a Naturii”. Am avut durerea să o cunoaștem și noi ; am văzut stîlpii de *Flăcări* cîtreierînd satele, învăpîind zările și trosnînd în mijlocul ruinelor. Fie însă ca această înspăimîntătoare vedenie să rămîna de-a pururi ca un vis urît, pierit pentru totdeauna. Fie ca în loc de *Flacăra* blestemată, neamul nostru să nu cunoască în viitor decît *Flăcările* binecuvîntate, care luminează și încălzesc, care purifică și fecundează, care nestînce de-a lungul vremurilor, întrefîn viața și-o îndumnezeiesc.

O astfel de *Flacăra* rivnim să aprindem și năzuim s-o putem ține vie, deasupra patimilor oarbe și a intereselor trecătoare, pentru ca ea, luminînd de sus, să lumineze departe !

C. BANU ■

Flacăra literară, artistică, socială

Apare la București săptămînal, de la 22 octombrie 1911 pînă la 13 noiembrie 1918 (reapare în anii 1921 și 1922). Director : Constantin Banu. Redacția și administrația : str. Parfumului nr. 3, București. Tip. Atelierele Socec, București.

COLABORATORI LA PRIMUL NUMĂR : I.G. Duca (Un vis — articol program), Eadu Rosetti, Șt. O. Iosif (Toamna), D. Anghel, M. Sadoveanu (Umbre ale trecutului), Ion Scustu, P. Locusteanu, C. Banu.

COLABORATORI ÎN PRIMUL AN DE APARIȚIE (în cuprinsul anului I) 1911—1912 : G. Bacovia, Zaharia Birsan, D. Botez, I.L. Caragiale, George Coșbuc, A. Cotruș, M. Cruceanu, N. Davidescu, V. Demetrius, V. Eftimiu, El. Farago, Octavian Goga, Al. Macedonski, Ion Minulescu, C. Moldovanu, G. Murnu, D. Nanu, Cîncinat Pavelescu, G. Tutoveanu, Ion Adam, I. Agribiceanu, N.N. Beldiceanu, I. Botez, I. Al. Brătescu-Volnești, Emil Gîrlăanu, Ion Gorun, Gaia Galaetion, Nicolae Iorga, Eugen Lovinescu, Titu Maloiescu, Al. Vlahuță. ALȚI COLABORATORI : Al. T. Stamatiad, Ion Trivale, George Tofan, C. Sp. Hangan, C. A. Giulescu, I. C. Vissarion, Al. Șerban, Ion Al. George, I. Chiru-Nanov, Maria Cuntan, I. Dragoslav, G. Rotică, Eugen Boureanu, G. Gregorian, N. Pora, Liviu Rebreanu, B. Nemțeanu, Ion Pillat, Horia Furtună, Constantin Paul, G. Cair, Al. Cazaban, Raul Teodorescu, G. Diamandy, N.N. Romanescu, Dragoș Protopopescu, P. Bujor, Adrian Maniu, Claudia Millian, D. Teleor, Natalia Negru, Duliu Zamfirescu, Margareta Miller-Verghy, D. Caracostea, T. Vianu, V. Voiculescu, Toma Florescu, Eugen Goga, C. T. Stolke, H. Froilo, T. Solacolu, G. Talaș, G. I. Stratulat, Alfred Mosoiu, Demostene Botez, Traian Lalescu, M. Dașcovici, V. Sandu, C. Z. Buzdugan, Hortensia Papadat-Bengescu.

Flacăra. Redacția : București, Piața Științei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nișescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 26 00, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenacul, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoiaia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Olaru, Miha. Pinzaru, Sorin Postolache, Cornel Speriatu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior : 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior : 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU